

2017. gada pārskats

Catalogue no.: QP-AA-18-001-LV-N
ISBN: 978-92-9490-222-1
ISSN: 2443-6550
DOI: 10.2812/97440

Satura rādītājs

Priekšvārds	6
Kopsavilkums	8
Īsumā par <i>Eirojustu</i>	11
1. <i>Eirojusta</i> darbs	14
1.1. <i>Eirojusta</i> I un II līmeņa sanāksmes	14
1.2. Koordinācijas sanāksmes	16
1.3. Koordinācijas centri	18
1.4. <i>Eirojusts</i> un kopējās izmeklēšanas grupas	20
2. nodaļa. <i>Eirojusta</i> darbs ar lietām	25
Ievads	25
2.1. Terorisms	28
2.2. Kibernozieģumi	33
2.3. Migrantu kontrabanda	36
2.4. Cilvēku tirdzniecība	39
3. nodaļa. Grūtības un paraugprakse	45
Ievads	45
3.1. Šifrēšana	45
3.2. Datu saglabāšana	46
3.3. Eiropas apcietināšanas orderis	46
3.4. Eiropas izmeklēšanas rīkojums	49
3.5. Kopīgie ieteikumi	52
ŠOGAD UZMANĪBAS CENTRĀ	54
<i>JIT</i> novērtējums	54
4. nodaļa. <i>Eirojusta</i> sadarbība ar trešajām valstīm	58
Uzmanības centrā Norvēģijas sadarbības prokurors	63
5. nodaļa <i>Eirojusta</i> un praktiķu tīkli	64
5.1. <i>EJN</i>	64
5.2. <i>JIT</i> tīkls	65
5.3. Genocīda apkarošanas tīkls	65
5.4. <i>EJCN</i>	66
5.5. Konsultatīvais forums	67
6. nodaļa. Personāls un budžets	69

7. nodaļa	Organizatoriskā attīstība un galvenie izaicinājumi.....	70
-----------	---	----

Grafiki

Darbs ar lietām, 2002.–2017. gads
Divpusējas/daudzpusējas lietas, 2013.–2017. gads
Divpusējas/daudzpusējas lietas
Dalībvalstis, kas ir iesniegušas/saņēmušas lūgumus
Koordinācijas sanāksmes
Koordinācijas sanāksmēs iesaistītās trešās valstis, sadarbības partneri un starptautiskās organizācijas
Koordinācijas centri
Eiropas atbalstītās JIT, iekļaujot galvenos noziegumu veidus
Valstu piedalīšanās *JIT*
13. panta lietas
Eiropas darbs ar lietām noziegumu jomās —
Sadarbības prokuroru lietas, 2013.–2017. gads
Pirmās desmit trešās valstis, kas ir iesaistītas *Eiropas darbā ar lietām*
Eiropas darbā ar lietām iesaistītās trešās valstis, sadarbības partneri un starptautiskās organizācijas
Eiropas apcietināšanas ordera lietas

Akronīmi un saīsinājumi

EST Eiropas Savienības Tiesa
CJM izdevums “Cybercrime Judicial Monitor” (“Kibernetizācijas tiesiskā uzraudzība”)
LPS lietu pārvaldības sistēma
EAO Eiropas apcietināšanas orderis
EC3 Eiropas Kibernetizācijas apkarošanas centrs
ECTC Eiropas Terorisma apkarošanas centrs
EIR Eiropas izmeklēšanas rīkojums
EJCN Eiropas Tiesu iestāžu tīkls kibernetizācijas jautājumos
EJN Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls
EJTN Eiropas Tiesiskās apmācības tīkls
EMPACT Eiropas daudznazaru platforma pret noziedzības draudiem
ENCS *Eiropas valsts koordinācijas sistēma*
EPPO Eiropas Prokuratūra
FTF ārvalstu kaujinieki teroristi
JIT kopēja izmeklēšanas grupa
LoR Pieprasījuma vēstule
MLA savstarpēja tiesiskā palīdzība
KDR Koordinācija dežūras režīmā
ONG organizēta noziedzīga grupa
PIF Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzība
TCM izdevums “Terrorism Convictions Monitor” (“Uzraudzība notiesāšanā par terorismu”)
THB cilvēku tirdzniecība

Padomes lēmums par Eirojustu

Turpmāk šajā pārskatā lietotais termins “Padomes lēmums par *Eirojustu*” attiecas uz Padomes 2002. gada 28. februāra lēmumu, ar ko izveido organizāciju *Eirojustu*, lai stiprinātu cīņu pret smagiem noziegumiem, kopā ar tā jaunākajiem grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes 2008. gada 16. decembra lēmumu Nr. 2009/426/TI par *Eirojusta* stiprināšanu. Padomes Ģenerālsekretariāts tikai informatīviem nolūkiem ir sagatavojis Padomes lēmuma par *Eirojusta* [konsolidēto versiju](#).

Šajā pārskatā iekļautā *Eirojusta* statistika par lietām izveidota, pamatojoties uz *Eirojusta* lietu pārvaldības sistēmas datiem. Skaitļi tika iegūti 2018. gada 3. un 31. janvārī, un tie atspoguļo datus, kas bija pieejami tajā brīdī. Ņemot vērā lietu attīstību, ir iespējamās nesakritības ar iepriekš paziņotajiem skaitļiem.

Eirojusta publikācijas un infografikas ir pieejamas mūsu [tīmekļa vietnē](#).

Priekšvārds

Nepieciešamība pēc vienotības nekad nav bijusi tik steidzama kā šajā sarežģītajā pasaulē, kurā arvien pieaug draudi drošībai un turpina attīstīties jaunas politiskas un legislatīvas vides. *Eirojusta* darbs arvien vairāk un vairāk ir vērsts uz šīs vienotības stiprināšanu, veidojot un nostiprinot ciešas partnerattiecības ar visām dalībvalstīm un ES iestādēm, struktūrām un aģentūrām, lai garantētu drošību un tiesiskumu mūsu Eiropas līdzpilsoņiem.

Eirojustam 2017. gads bija nozīmīgu sasniegumu un pārmaiņu laiks.

Mēs atzinīgi novērtējam jauno kolēģijas prezidentūras dalībnieku ievēlēšanu un jaunā administratīvā direktora iecelšanu amatā. Jaunas vadības organizatoriskās struktūras ieviešana un kolēģijas apakšstruktūru, kā arī lēmumu pieņemšanas procesu vienkāršošana notika institucionālas reformas ietvaros, kuras uzdevums bija padarīt *Eirojustu* saliedētāku, efektīvāku un ilgtspējīgāku. Izveidot *Eirojustu* par tādu organizāciju, kas ir labāk sagatavota sava uzdevuma izpildei — kalpot par Eiropas mēroga “mājvietu” tūkstošiem valstu prokuroru un tiesībsargu amatpersonu, kuras katru dienu visā Eiropā smagi strādā, lai apkarotu visu veidu noziedzību, it īpaši noziegumu veidus, ko esam noteikuši par prioritāriem: terorismu, kibernetisku noziedzību, migrantu kontrabandu un cilvēku tirdzniecību.

Pārspējot iepriekšējos rekordus, *Eirojusta* jaunajās telpās tika uzņemti 4400 tiesu un policijas iestāžu darbinieki, kuri meklēja mūsu atbalstu, lai pārvarētu juridiska un praktiska rakstura problēmas, kas ietekmē to izmeklēšanas un kriminālvajāšanas gadījumus, kā arī organizētu sarunas un vienos ar ārvalstu partneriem par veidu, kā kopīgi izjaukt noziedzīgus tīklus. *Eirojusts* ar šiem tūkstošiem valstu prokuroru un tiesībsargu amatpersonu kopīgi strādāja pie vairāk nekā 2600 kriminālizmeklēšanām un kriminālvajāšanām, no kurām lielākā daļa bija ļoti sarežģītas, un tas ir lielākais līdz šim *Eirojustā* reģistrēto lietu skaits. Vairāk nekā 8000 praktiķu apmeklēja mūsu telpas, lai meklētu atbildes, iegūtu informāciju par paraugpraksi un iedvesmu tiesiskās sadarbības jomā. Viņi visi vērsās pie *Eirojusta*, lai pārliecinātos, ka ES pilsoņiem tiek nodrošināts tiesiskums un drošība.

Kaut arī 2017. gads atnesa mums daudzas pārmaiņas, *Eirojusta* galvenās vērtības palika nemainīgas. *Eirojusta* pagātnes, tagadnes un nākotnes sasniegumi ir cieši balstīti uz uzticību, sadarbību un partnerattiecībām.

Partnerattiecības ar valsts iestādēm un praktiķiem patiešām ir mūsu darba stūrakmens. *Eirojusts* uzlaboja savas attiecības ar *EJCN* un ar lepnumu turpināja atbalstīt darbu un būt par “namatēvu” *EJN* sekretariātiem, kas ir lielākais tiesiskās sadarbības kontaktpunktu tīkls pasaulē, *JIT* tīklam, kas ir unikāla struktūra, kura sniedz tiesisku, finansiālu un loģistikas atbalstu pārrobežu *JIT* izmeklēšanās, un Genocīda apkarošanas tīklam, kas ir unikāls forums, kurā apvienotas valsts iestādes, praktiķi un NVO, kā arī politikas veidotāji, kas iesaistīti galveno starptautisko noziegumu izmeklēšanā un ar tiem saistītā kriminālvajāšanā. Turklāt *Eirojusts* saglabāja savu ilglaicīgo sadarbību ar Konsultatīvo forumu.

Tā kā noziegumi nepazīst valsts robežas, sadarbība ar trešajām valstīm ir un paliek būtiska *Eirojusta* darba daļa. Jau kopš izveides brīža *Eirojusts* veido tiesiskās sadarbības kontaktpunktu tīklu trešajās valstīs — šajā tīklā šobrīd ietilpst 42 valstis —, un tiek paredzēts, ka tas

turpmākajos mēnešos kļūs vēl plašāks. Turklāt *Eirojustam* ir gods savās telpās uzņemt sadarbības prokurorus no Melnkalnes, Norvēģijas, Šveices un ASV. Šīs personas ir svarīga *Eirojusta* paplašinātās saimes daļa un kalpo par efektīvu instrumentu, palīdzot valstu iestādēm uzlabot tiesisko sadarbību ar kolēģiem ārpus ES robežām.

Tomēr beigu beigās mūsu darbs un sasniegumi ir iespējami, tikai pateicoties nepārtrauktai uzticībai, kas valda dalībvalstu, ES iestāžu un ES pilsoņu vidū. Mēs ārkārtīgi augstu vērtējam šo uzticību un esam cieši apņēmušies dienu no dienas pierādīt, ka tā ir pamatota un pelnīta.

Ladislav HAMRAN

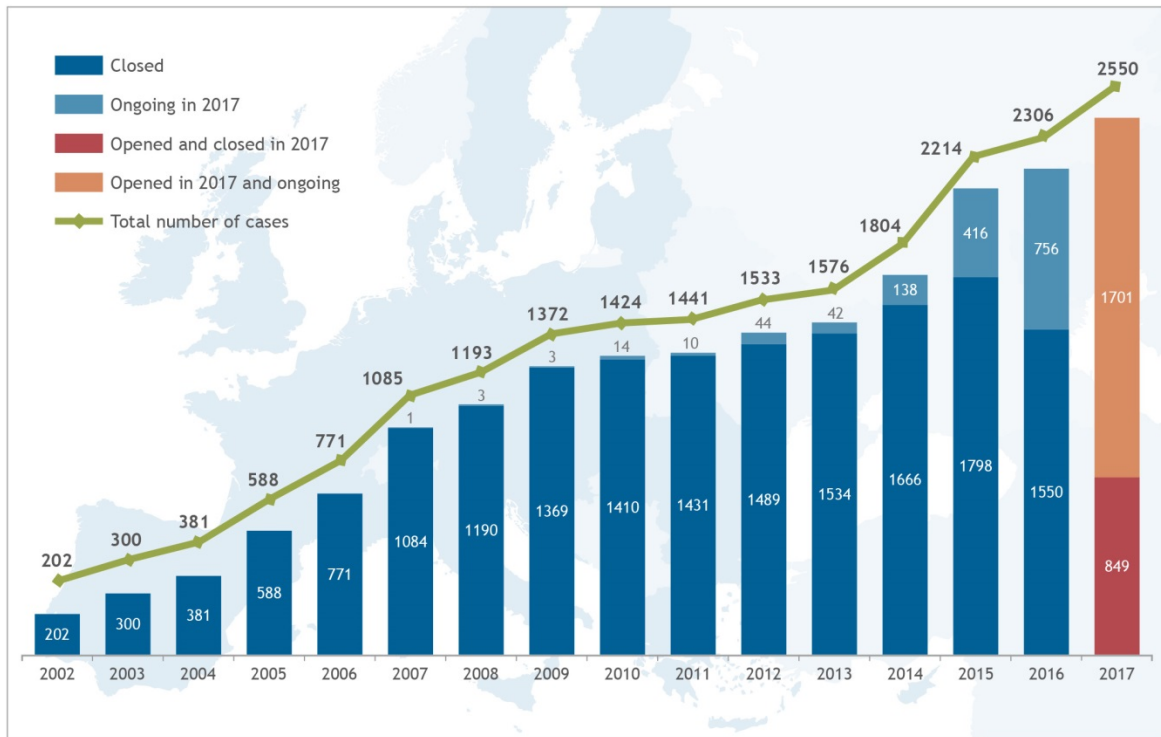
Eirojusta prezidents

Kopsavilkums

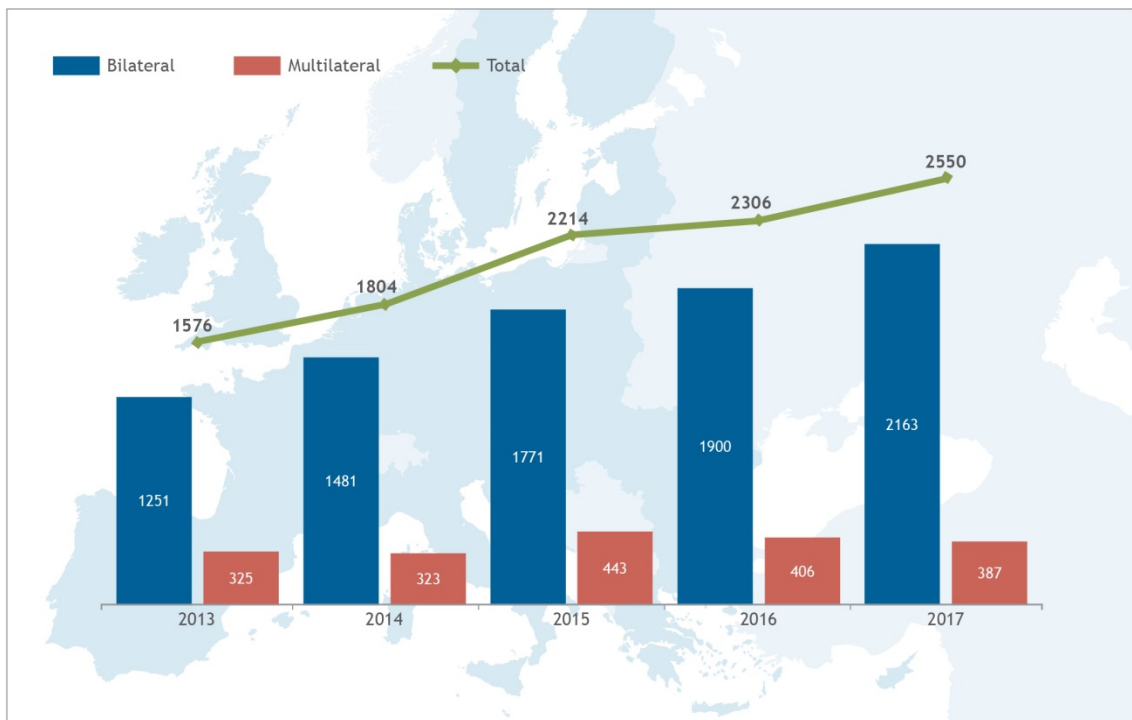
- **Lietu skaits**, kurās dalībvalstis lūdza *Eirojusta* palīdzību, palielinājās par 10,6 % — no 2306 lietām 2016. gadā līdz 2550 lietām 2017. gadā. **Trešās valstis** bija iesaistītas 258 lietās.
- *Eirojusts* organizēja 302 **koordinācijas sanāksmes**, kas veidoja 25 % pieaugumu 2016. gadā. **Trešās valstis** piedalījās 61 koordinācijas sanāksmē, un **Eiropols 108** koordinācijas sanāksmēs.
- *Eirojusts* organizēja 17 **koordinācijas centrus**, no kuriem 5 bija iesaistīti dalībnieki no **trešajām valstīm** un 7 piedalījās Eiropols.
- *Eirojusts* sniedza atbalstu 200 **JIT**, kas ir pieaugums par 35 % 2016. gadā, no tām 87 bija jaunizveidotas, un palielināts **trešo valstu** iesaistes skaits līdz 21 *JIT*, no kurām 11 bija jaunizveidotas. **JIT** skaits palielinājās ar terorismu saistītās lietās, kā arī lietās par krāpniecību un cilvēku tirdzniecību.
- *Eirojusts* sniedza **finansiālu atbalstu** 128 *JIT*, veidojot 42 % pieaugumu 2016. gadā, un finansējumu saņēmušajās *JIT* darbojās 9 trešās valstis.
- *Eirojusts* sniedza palīdzību 320 **EAO izpildes** gadījumos un izdeva 9 **kopīgos ieteikumus**.
- *Eirojusts* risināja juridiskas un praktiskas grūtības tādās jomās kā šifrēšana, datu saglabāšana un EAO. *Eirojusts* 2017. gadā ieguva pirmo pieredzi, kas saistīta ar valsts iestāžu konsultēšanu par EIR.
- Šogad uzmanības centrā bija *Eirojusta* pieredze darbā ar *JIT*, un tajā gūtās atziņas ir iekļautas *Eirojusta* un *JIT* tīkla izdevumā “Otrais pārskats par *JIT* novērtējumu”.
- *Eirojusts publicēja* arī tālāk norādītos izdevumus.
  - Izdevumu “*Terrorism Convictions Monitor*” (“Uzraudzība notiesāšanā par terorismu”)
  - Piektais pārskats “*Ārvalstu teroristu kaujinieki*”
  - CBRN-E rokasgrāmata
  - Izdevums “*Cybercrime Judicial Monitor*” (“Kibernoziedzības tiesiskā uzraudzība”)
  - Kopīgais *Eirojusta* un *Eiropola* dokuments par kopīgiem izaicinājumiem cīņā ar kibernoziedzību
  - *Eirojusta* rīcības plāna cīņai pret cilvēku tirdzniecību 2012.–2016. gadam noslēguma novērtējuma pārskats
  - Ziņojums par datu saglabāšanu
  - Ziņojums par EAO un apstākļiem cietumos
  - Pārskats par *Eirojusta* darbu ar lietām EAO jomā (2014.–2016.)
  - EST judikatūra saistībā ar EAO
  - Informatīvais paziņojums par Tiesas spriedumu Aleksei Petruhhin lietā
  - Pārskats par darbu ar lietām jurisdikcijas konfliktu novēršanas un risināšanas jomā
  - Principa ne bis in idem piemērošana EST judikatūrā
  - *Eirojusta* un *EJN* paziņojumu par “attiecinājamajiem noteikumiem” un piemērojamo tiesisko režīmu EIR direktīvas novēlotas transponēšanas gadījumā.
- *Eirojusts* pie sevis ir uzņēmis četrus **sadarbības prokurorus** no Norvēģijas, ASV, Šveices un Melnkalnes. **Lietu skaits**, ko reģistrējuši *Eirojusta* sadarbības prokurori, sasniedza 148 lietas. Šajā izdevumā ir iekļauta intervija ar Norvēģijas sadarbības prokuroru.
- Stājās spēkā **sadarbības nolīgumi** ar Melnkalni un Ukrainu. *Eirojusts* parakstīja saprašanās memorandu ar *eu-LISA* un saprašanās vēstuli ar EĀDD. *Eirojusta* **tiesiskās sadarbības kontaktpunktu tīkla apmēri trešajās valstīs** sasniedza 42 kontaktpunktus.
- *Eirojusts* cieši sadarbojās ar trīs tīkliem, kuri ir izvietoti tā telpās, — *EJN*, *JIT* tīklu un Genocīda apkarošanas tīklu. *Eirojusts* organizēja divas *EJCN* sanāksmes un vienu Konsultatīvā foruma sanāksmi.
- 24. martā *Eirojusts* ieguva valdījumā jauno ēku un 3. jūlijā pārcēlās uz to.
- ***Eirojusta* budžets** bija 48 689 237 EUR. Budžeta izpilde bija 99,97 %.
- Tiek sniegts ieskaits *Eirojusta* organizatoriskajā attīstībā un galvenajos izaicinājumos. Kolēģija pieņēma arī Daudzgaļu stratēģiju 2019.–2021. gadam.

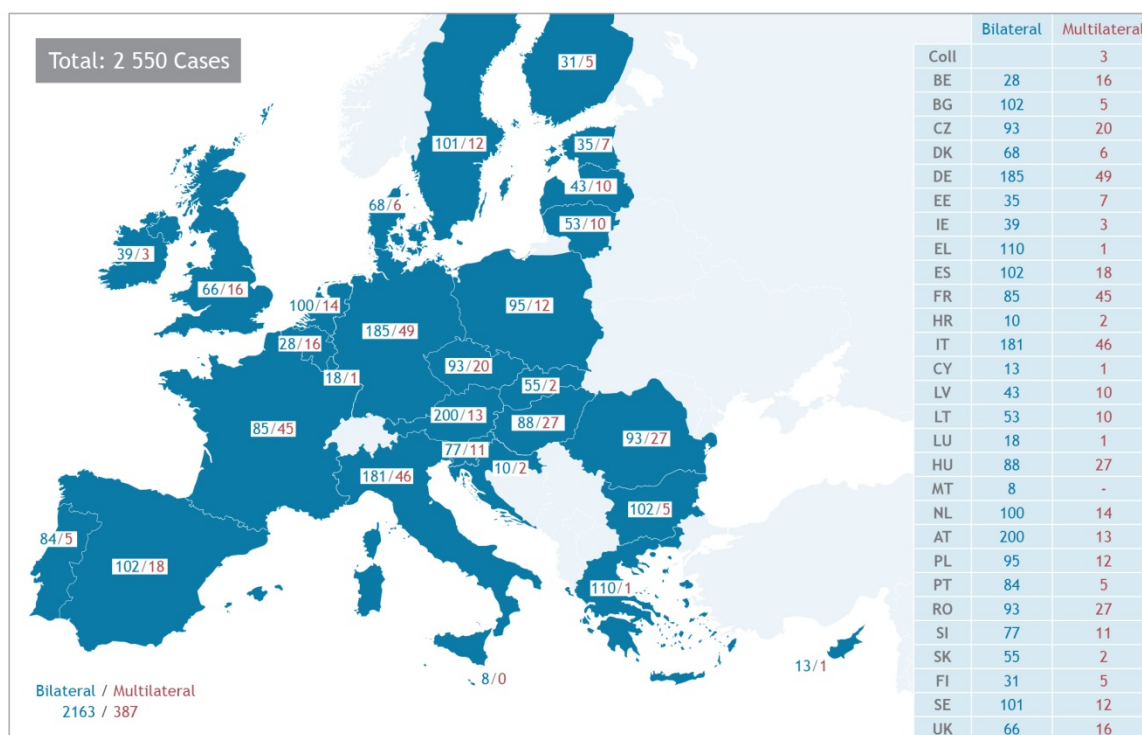
Casework 2002 - 2017

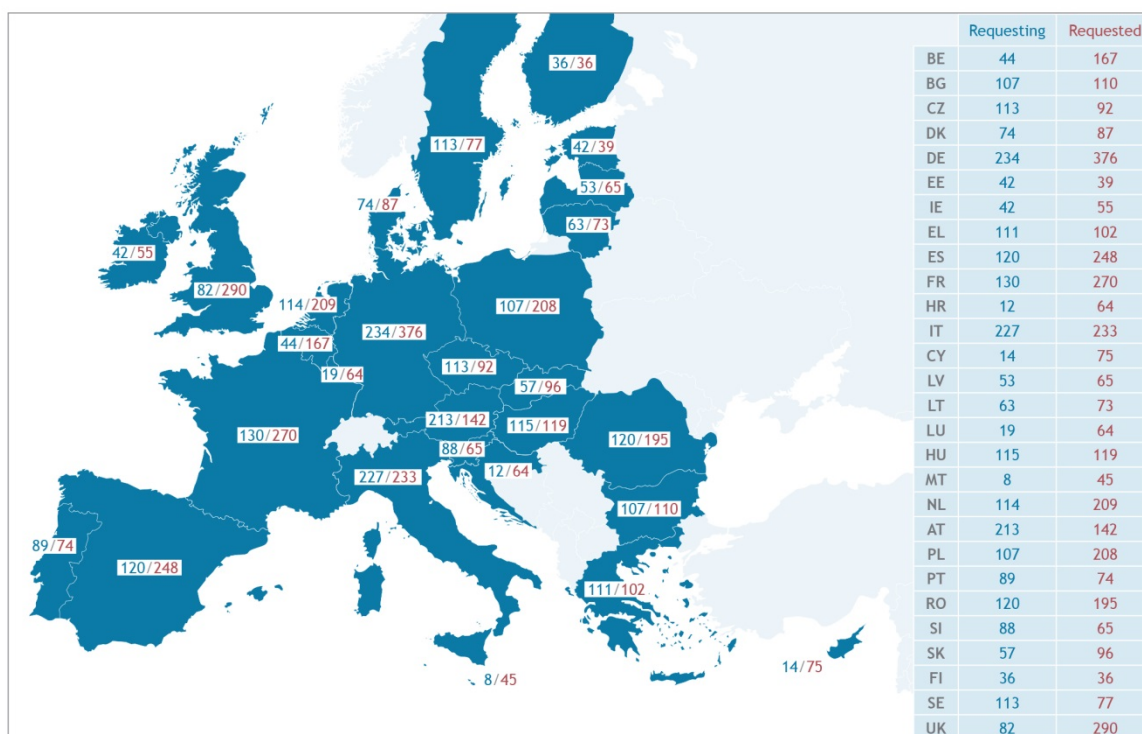
Bilateral/multilateral cases 2013 - 2017

Bilateral/multilateral cases

Requesting/requested Member States

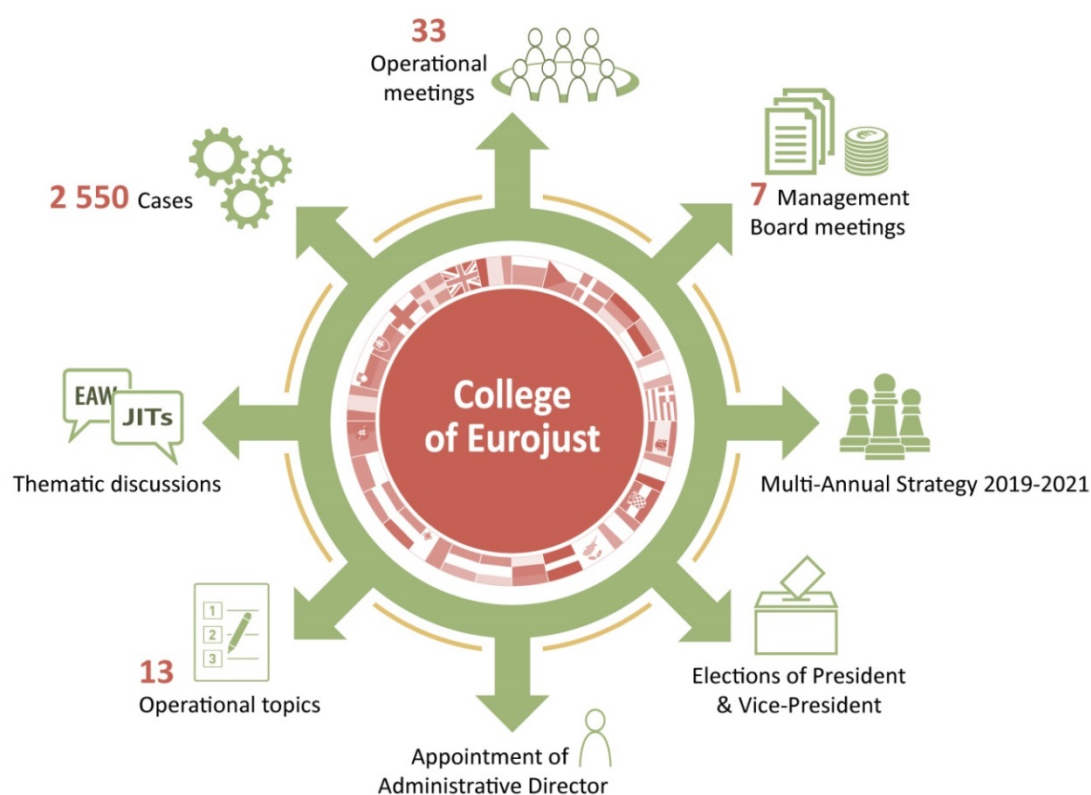

Īsumā par *Eiropjustu*

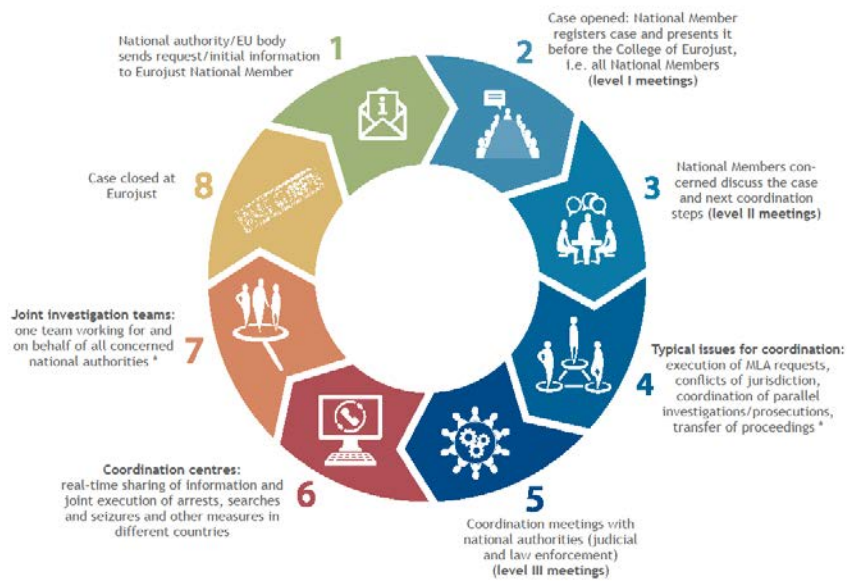
Kas? *Eiropjusta* ir Eiropas Savienības Tiesu sadarbības vienība, kas izveidota 2002. gadā, lai sekmētu un uzlabotu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu koordināciju un sadarbību starp dalībvalstu kompetentajām iestādēm saistībā ar smagiem pārobežu noziegumiem, jo īpaši, ja kriminālās darbības ir organizētas. Pēc dalībvalsts lūguma *Eiropjusta* var palīdzēt arī tādās izmeklēšanās un kriminālvajāšanās, kas attiecas uz konkrētu dalībvalsti un trešo valsti, ja tai ar *Eiropjustu* ir noslēgts sadarbības nolīgums vai ir ievērojama interese iegūt šādu palīdzību. Pēc dalībvalsts vai Komisijas lūguma *Eiropjusta* var palīdzēt arī tādās izmeklēšanās un kriminālvajāšanās, kas attiecas tikai uz dalībvalsti un Savienību.

Kas? *Eiropjusta* kolēģiju veido 28 nacionālie pārstāvji, kas ir dalībvalstu norīkotie prokurori un tiesneši. Nacionālo pārstāvju pastāvīgā darbavieta ir *Eiropjusta* mītnē Hāgā. Lielākajai daļai nacionālo pārstāvju palīdz vietnieks un/vai asistents(-i). Turklāt šobrīd *Eiropjustā* ir norīkoti sadarbības prokurori no Norvēģijas, Šveices, ASV un Melnkalnes. *Eiropjusta* vadība atbalsta kolēģiju tās operatīvajā darbā, un arī pildot *Eiropjusta* valdes pienākumus.

Kā? *Eiropjusta* galvenajos pienākumos un pilnvarās ietilpst reaģēšana uz dalībvalstu kompetento iestāžu lūgumiem sniegt palīdzību. Savukārt *Eiropjusta* var lūgt dalībvalstīm uzņemties konkrētu darbību izmeklēšanu vai kriminālvajāšanu. Nacionālie pārstāvji īsteno *Eiropjusta* pilnvaras koordinēt valsts iestāžu darbu katrā izmeklēšanas un kriminālvajāšanas stadijā. Ar lietām saistītās sanāksmes *Eiropjusta* organizē trīs līmeņos.

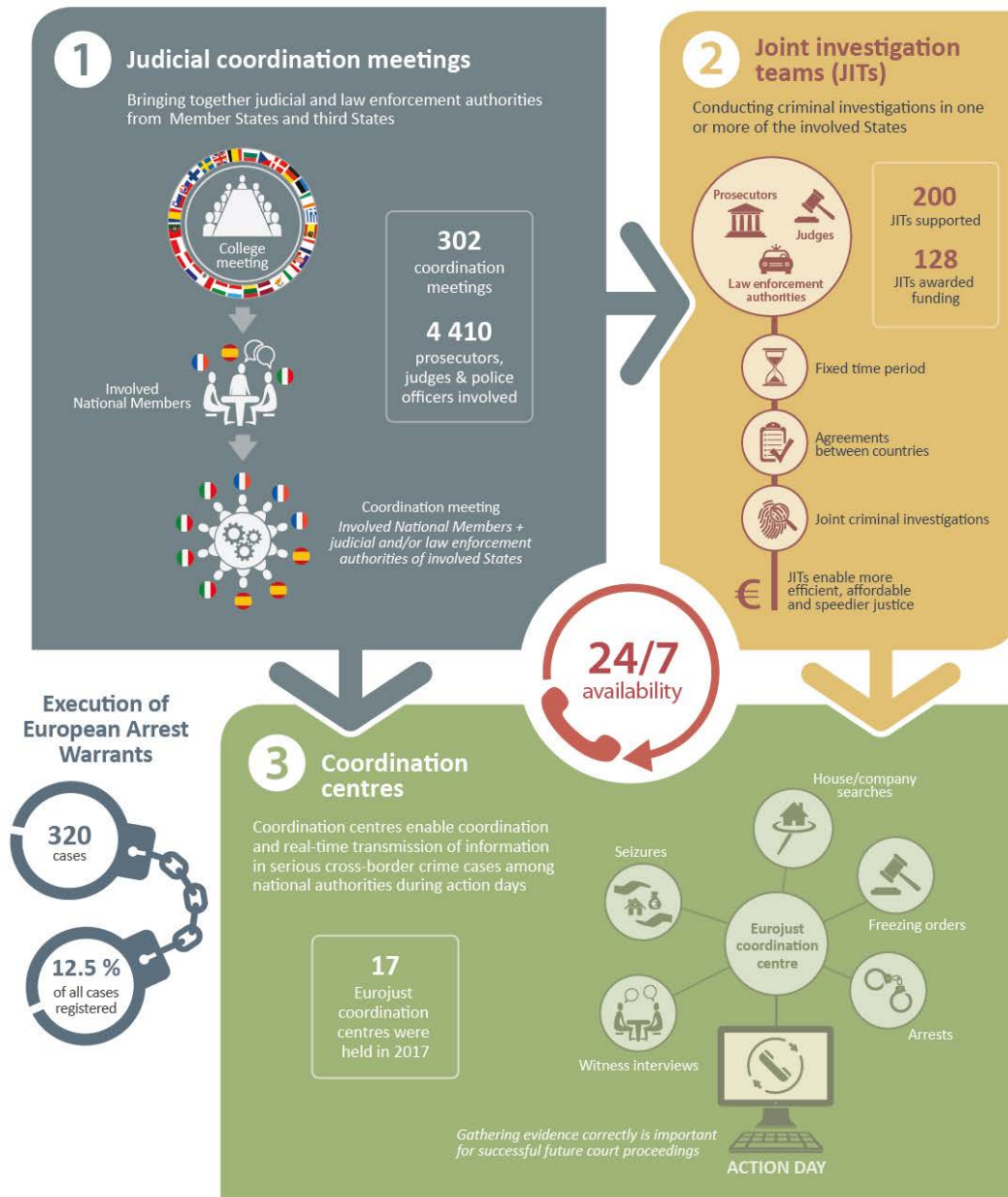
Eurojust case cycle

* May also occur at different stages of the cycle

EUROJUST AT WORK IN 2017

Eurojust's core business is to assist EU Member States' competent authorities in dealing with serious cross-border organised crime

1. *Eirojusta* darbs

1.1. *Eirojusta* I un II līmeņa sanāksmes

Pēc nacionālā pārstāvja priekšlikuma kolēģija savās operatīvajās sanāksmēs, tā sauktajās I līmeņa sanāksmēs, lemj par lietu reģistrāciju un pabeigšanu.

Pēc tam kad lieta ir reģistrēta *Eirojustā*, attiecīgo valstu biroju pārstāvji parasti satiekas, lai apspriestu tiesisko sadarbību un konkrētajā lietā nepieciešamo koordināciju. Tieša saziņa un diskusijas arī tiek sauktas par II līmeņa sanāksmēm. Tajās var piedalīties, piemēram, *Eirojustā* strādājošie sadarbības prokurori, ja tādi ir iesaistīti, un administratīvie darbinieki, kas sniedz atbalstu lietā. Sanāksmes var organizēt ļoti īsā laikā, jo to dalībnieki burtiski strādā zem viena jumta. Šai elastībai un atkāpei no formalitātēm ir liela vērtība ārkārtas situācijās, kad nepieciešams ātri reaģēt.

2550 cases registered and dealt
with at Level II meetings

Dažās lietās pietiek ar vienu II līmeņa sanākumi, lai vienotos par nepieciešamajām darbībām. Piemēram, [2017. gada Pārskatā par *Eirojusta* darbu ar lietām EAO jomā \(2014.–2016.\)](#) ir aprakstīti gadījumi, kuros *ātrai* papildinformācijas apmaiņai, kas īstenota ar *Eirojusta* valstu biroju starpniecību, dažās EAO lietās bija izšķiroša nozīme, lai sniegtu palīdzību ar konkurējošu EAO saistītu jautājumu noskaidrošanā (*skatīt* šī pārskata 14. lpp.) vai veiktu sagatavošanās pasākumus. II līmeņa sanāksmēs *Eirojusts* var, piemēram, izskaidrot valsts tiesību aktus un procedūras, palīdzēt noteikt lietas izmeklēšanai piemērotāko jurisdikciju, kā arī veicināt *MLA* lūgumu izpildi vai tiesvedības uzsākšanu. Turklāt *Eirojusts* var izsniegt arī atzinumus par konkurējošiem EAO un kopīgus ieteikumus saistībā ar jurisdikcijas konfliktiem.

II līmeņa sanāksmes ir priekšnosacījums III līmeņa sanāksmju organizēšanai, kuras tiek sauktas arī par koordinācijas sanāksmēm (*skatīt* 1.2. sadaļu). Ja valsts birojs ir iecerējis organizēt koordinācijas sanākumi, II līmeņa sanāksme tiek izmantota, lai novērtētu šādu nepieciešamību, noteiktu koordinācijas sanāksmes mērķi un uzdevumus, kā arī vienotos par kārtību, ārēju dalību, konfidencialitāti un izpaušanas pienākumiem, saistītajiem drošības jautājumiem un nepieciešamību organizēt videokonferences. Pēc tam sanāksmes dalībnieki var lemt par analīzes un iespējama Eiropola ieguldījuma nepieciešamību vai *JIT* izveidi un darbību. Koordinācijas sanāksmes ir dārgs instruments, un II līmeņa sanāksmes nodrošina, ka tās tiek organizētas tikai tad, ja sniedz pievienoto vērtību tiesiskās sadarbības neatrisināto jautājumu noskaidrošanā.

Turklāt II līmeņa sanāksmes var būt noderīgs instruments, gatavojoties kopīgās rīcības dienai ar sinhronizētu tiesiskās sadarbības pasākumu izpildi, kas koordinēti ar koordinācijas centra izveides palīdzību (*skatīt* 1.3. sadaļu). Šādos gadījumos sagatavošanās darbi tiek veikti, lai nodrošinātu, ka pieprasītie pasākumi (piem., EAO, kratīšanas un izņemšanas u.c. darbības) atbilst visām juridiskajām prasībām un dažādās dalībvalstīs vienlaicīgi veiktās darbības netiek pakļautas riskam. Piemēram, dažās lietās *Eirojusts* palīdzēja atkārtoti pārbaudīt vai — pēdējā

mirkļī — iegūt noteiktu informāciju no EAO, kā, piemēram, aizdomās turēto personas datus, vārdu rakstību, informāciju par apsūdzībām, kas nav citēta EAO, un noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas vietu un laiku. Daudzās lietās *Eirojusts* sniedza arī steidzamus tulkojumus.

Koordinācija dežūras režīmā (KDR) *Eirojusta* valstu biroji ir pieejami 24 stundas diennaktī, septiņas dienas nedēļā. Steidzamu lūgumu gadījumā un saskaņā ar 5a pantu Padomes lēmumā par *Eirojustu* KDR var saņemt un apstrādāt valsts iestāžu iesniegtos lūgumus pēc palīdzības arī ārpus parastā darbalaika. 2011.gadā tika ieviesta izsaukumu pārvaldības sistēma, kas pāradresē zvanus uz attiecīgā valsts biroja KDR pārstāvja numuru, ļaujot zvanītājiem sarunāties savā valodā. KDR pārstāvis var veikt piemērotas darbības, kā, piemēram, sazināties ar citas valsts biroja KDR pārstāvi.

Koordinācija dežūras režīmā lietā par slepkavību

2017. gada decembrī autoceļa atpūtas vietā Ungārijas dienvidos tika nošauts cilvēks. Neilgi pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas Ungārijas iestādes nozieguma vietā identificēja brīvībā esošo nezināmo vainīgo un viņa Vācijā reģistrēto automobili. Tajā pašā dienā kompetentais Ungārijas prokurors sazinājās ar Ungārijas valsts biroju un lūdza veicināt izdotā EIR izpildi. Nekavējoties tika aktivizēta KDR starp Ungārijas un Vācijas valsts birojiem un attiecīgajām valstu iestādēm, un, pateicoties tam, EIR tika ātri nosūtīts kompetentajai prokuratūrai Vācijā, kura piešķīra atļauju veikt kratīšanas aizdomās turētā Vācijas dzīvesvietā, kā arī tiesības iegūt jebkādas pierādījumus, kuri atrasti kratīšanas laikā.

Tomēr dzīvesvietas pārmeklēšanā atklājās, ka aizdomās turētais Vācijā ir aizdevis savu automobili Austrijā dzīvojošam radniekam.

Šīs pēkšņās meklētās personas maiņas dēļ sadarbības un koordinācijas pasākumi no *Eirojusta* Vācijas valsts biroja tika pārcelti uz Austrijas biroju. Rezultātā lūgums izpildīt EIR Vācijā tika atsaukts un aizstāts ar jaunu EIR un EAO, kas izdots pret īsto vēl brīvībā esošo aizdomās turēto. Tie pēc darbalaika beigām, sākotnēji projektu formā, tika nosūtīti Austrijas valsts birojam un vēlāk vakarā augšupielādēti Šengenas Informācijas sistēmā (SIS), šādi ļaujot saņemt tūlītēju atbildi no Austrijas iestādēm. Koordinēto centienu rezultātā tika arestēts aizdomās turētais Austrijā. Turklāt tika pārmeklēta viņa māja un mašīna, un tika veiksmīgi iegūti visi pierādījumi, ieskaitot ieroci.

Lietas steidzamība pamudināja izmantot KDR starp iesaistītajiem *Eirojusta* valstu birojiem un kompetentajām valstu iestādēm, šādi izveidojot kanālu reāllaika informācijas apmaiņai un nevainojamai tiesiskās sadarbības instrumentu pārsūtīšanai, kuras rezultātā aizdomās turētais tika arestēts mazāk nekā 24 stundu laikā pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas.

***Eirojusta* 24 stundu laikā sniegtā palīdzība lietā par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas**

Čehijas iestādes bija uzsākušas izmeklēšanu pret ONG, kas bija iesaistīta nelikumīgā rūpniecības minerāleļļas tirdzniecībā, pārdodot to kā dīzeļeļļu. ONG izvairījās no PVN un akcīzes nodokļa maksāšanas, deklarējot eļļu kā eksportam paredzētu preci, pārvedot to no Čehijas Republikas uz Austriju, pēc tam pārvietojot preci uz dažādiem automobiļiem un ievēdot atpakaļ Čehijas Republikā. Lai gan minerāleļļas un dīzeļeļļas sastāvs ir gandrīz identisks, tomēr minerāleļļa nav paredzēta automobiļu dzinējiem, un atšķiras nodokļa likme, jo tai tiek piemērots tikai PVN. ONG nelikumīgi guva labumu, nemaksājot akcīzes nodokli, kas tiek piemērots dīzeļeļļai. Minerāleļļa

tika deklarēta kā reeksportēta uz citu dalībvalsti, un tādā veidā Čehijas Republikā tā tika atbrīvota no PVN.

Austrijas teritorijā bija nepieciešams veikt novērošanu, lai pierādītu, ka prece tiek atgriezta Čehijā. Čehijas prokurors izdeva *LoR*, kurā tika lūgta atļauja veikt pārrobežu novērošanu. Čehijas policija vienlaikus veica novērošanu arī Austrijas teritorijā. Lai turpinātu novērošanu, 24 stundu laikā (termiņš, kas noteikts divpusējā *MLA* līgumā starp Čehijas Republiku un Austriju) bija jāiegūst Austrijas iestāžu atļauja.

Tā kā *LoR* tulkojuma iesniegšanas termiņš strauji tuvojās beigām, Čehijas iestādes sazinājās ar *Eirojusta* Čehijas biroju un lūdza palīdzību saistībā ar *LoR* izpildi (lai iegūtu Austrijas atļauju pārrobežu novērošanai). Čehijas birojs nekavējoties sazinājās ar Austrijas biroju. Nesaskaņas, kas bija radušās tiešas komunikācijas laikā starp valstu iestādēm, tika atrisinātas. Austrijas birojs sazinājās ar savas valsts iestādēm un informēja par lietas steidzamību un veicamajām darbībām. Čehijas birojs kopā ar Čehijas policiju sagatavoja *LoR* tulkojumu un tajā pašā dienā ar Austrijas biroja starpniecību nosūtīja to kompetentajām Austrijas iestādēm.

Turklāt tajā pašā dienā Čehijas nacionālais pārstāvis izdeva papildus *LoR* ar atjaunotu lūgumu, kurā bija noteiktas novērošanas metodes. Vēlāk pēc Austrijas biroja lūguma Čehijas birojs norādīja precīzu nodokļa summu, no kuras maksāšanas izvairījās ONG; tas bija ļoti būtiski, lai novērtētu, vai ir sasniegta Austrijas tiesību aktos noteiktā novērošanas atļaujas piešķiršanai nepieciešamā minimālā robežvērtība.

Ar šīs iejaukšanās palīdzību pieprasītā novērošana tika veiksmīgi īstenota.

1.2. Koordinācijas sanāksmes

Koordinācijas sanāksmes tiek organizētas, lai atvieglotu un sekmētu tiesisko sadarbību un koordināciju sarežģītās pārrobežu lietās. Tajās piedalās dalībvalstu kompetentās tiesu un tiesībsardzības iestādes, kas veic valsts līmeņa izmeklēšanas un kriminālvajāšanas. Koordinācijas sanāksmēs tiek nodrošināts sinhronais tulkojums, kas ļauj dalībniekiem tieši sarunāties par juridiskiem un praktiskiem jautājumiem. Uz šādām sanāksmēm var būt uzaicināti trešo valstu pārstāvji, tāpat kā sadarbības partneru amatpersonas, piemēram, no Eiropola, *OLAF* un tādām starptautiskām organizācijām kā Interpols. Ir palielinājusies arī *Eirojusta* nodrošināto videokonferences iespēju izmantošana.

Koordinācijas sanāksmes ir bieži lietots operatīvais instruments. Vienā darba dienā *Eirojusts* vidēji organizē vismaz vienu koordinācijas sanāksmi, 2017. gadā kopā — 302 sanāksmes, no kurām 24 notika ārpus *Eirojusta* telpām — kādā no dalībvalstīm vai trešajā valstī (Šveicē). Lietas aptvēra gandrīz visas smago organizēto pārrobežu noziegumu jomas, no kurām visbiežākie bija nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, krāpniecības, *THB* un narkotisko vielu nelikumīgas tirdzniecības gadījumi. Šīs 302 koordinācijas sanāksmes bija saistītas ar 376 lietām, un tas nozīmē, ka dažos gadījumos vienā koordinācijas sanāksmē tika apspriestas divas vai vairākas saistītas lietas. Koordinācijas sanāksmju skaits pieauga par 25 %. Šis ievērojamais pieaugums rāda, ka dalībvalstu izmeklētāji un prokurori, it īpaši sarežģītās lietās, arvien biežāk paļaujas uz *Eirojusta* sniegto atbalstu. Plānojot koordinācijas sanāksmi, *Eirojusts*, piemēram, var analizēt pašreizējo situāciju izmeklēšanu jomā visās iesaistītajās dalībvalstīs un noteikt attiecīgos juridiskos šķēršļus un problēmjautājumus, tostarp iespējamās saiknes ar citām

valstīm. Sanāksmes laikā *Eirojusts* vada diskusijas un piedāvā savas konsultācijas un zināšanas par tiesiskās sadarbības instrumentu izmantošanu, *JIT* izveides piemērotību un vienotu pieeju.

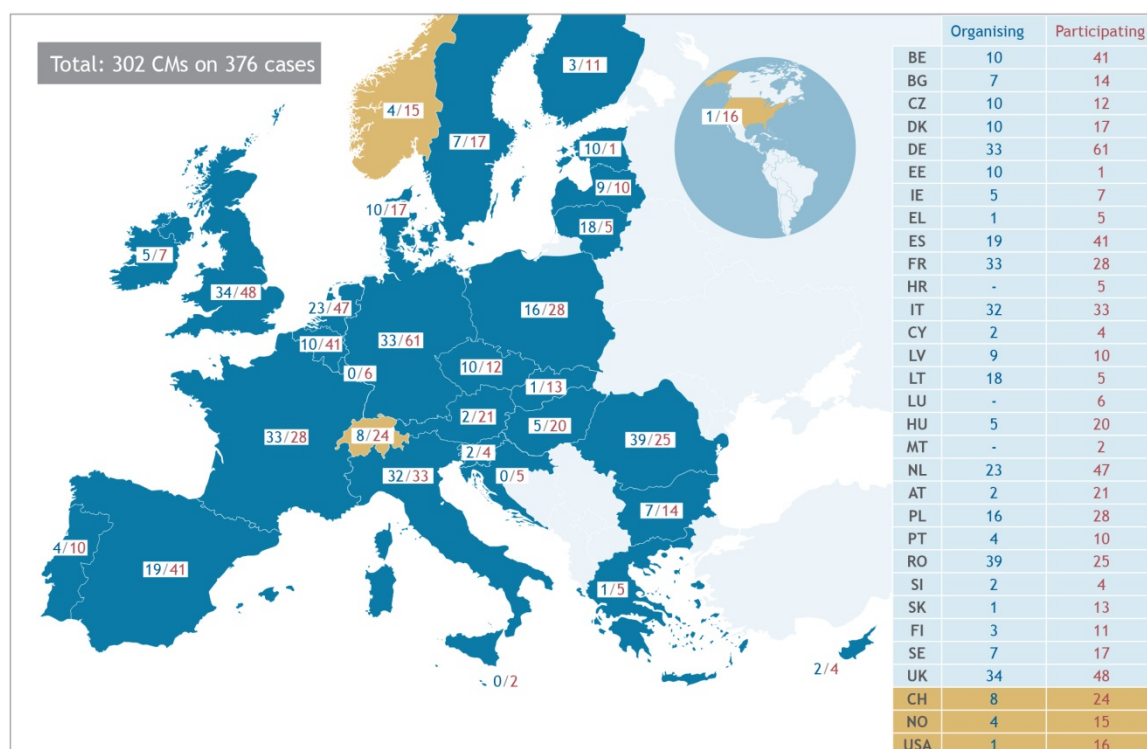
Koordinācijas sanāksmes laikā tiek apspriesti konkrēti pasākumi un *inter alia* panākta vienošanās attiecībā uz:

- apmaiņu ar informāciju par tiesvedības pašreizējo statusu;
- pierādījumu apmaiņu *MLA*/EIR ietvaros;
- lūgumu izdošanu un izpildīšanu, kā arī lēmumiem par tiesisko sadarbību, ietverot tādas savstarpējas atzīšanas instrumentus kā EAO, EIR, iesaldēšanas rīkojumi u.c.;
- jurisdikcijas konfliktu novēršanu un/vai risināšanu, un ar procedūru saistītām darbībām, ietverot tiesvedības nodošanu krimināllietās;
- *JIT* izveidi un darbību;
- vienošanos par kopīgu stratēģiju un koordinētām darbībām (piem., vienlaicīgiem izmeklēšanas pasākumiem iesaistītajās valstīs un saistītajiem juridiskajiem aspektiem).

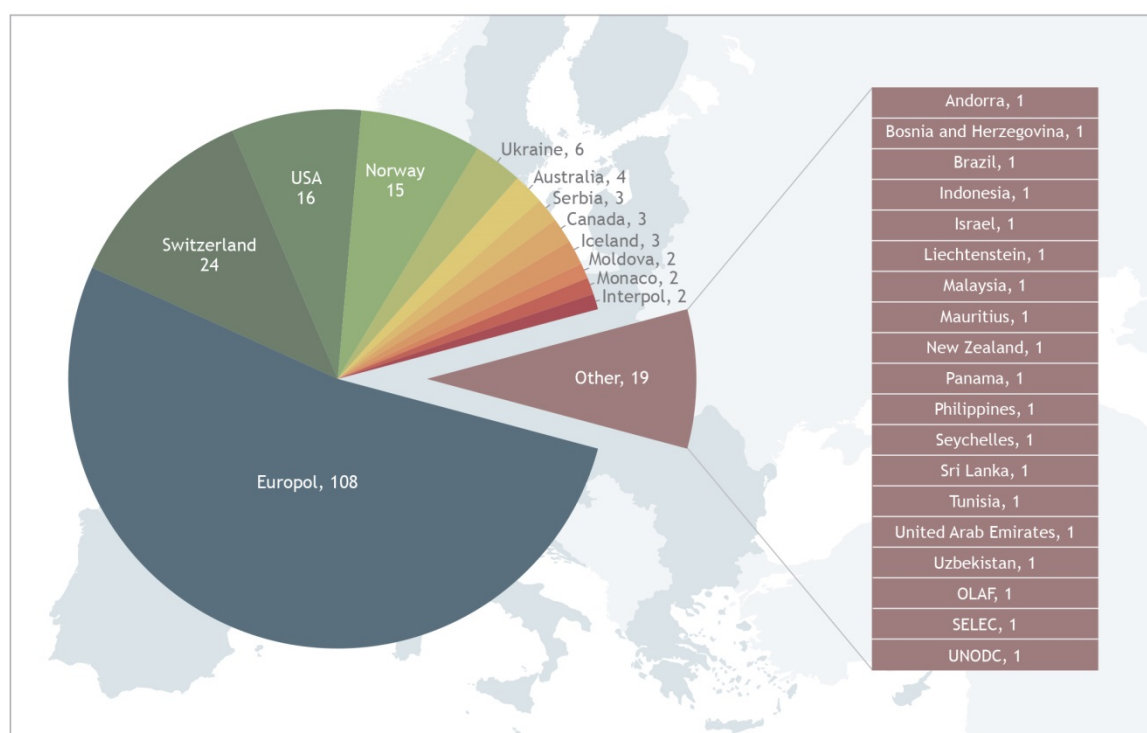
2017. gada aprīlī *Eirojustā* tika organizēta koordinācijas sanāksme attiecībā uz tādu iespējamu noziedzīgu darbību izmeklēšanām, kas saistītas ar juridisko firmu “Mossack Fonseca” un pazīstamas arī ar nosaukumu “Panamas dokumentu” lieta. Šajā lietā ir uzskatāmi parādītas sarežģītas juridiskas problēmas, kuras risināja *Eirojusts*, ieskaitot saistībā ar lielu iesaistīto valstu skaitu, kā arī atspoguļojas tādu koordinācijas sanāksmju sniegtā pievienotā vērtība, kuras veicina savstarpēju sapratni, veido uzticību un ir būtiskas turpmākai sadarbībai.

Kompetento izmeklēšanas iestāžu pārstāvji no 14 dalībvalstīm un Norvēģijas, kā arī Panamas ģenerālprokurors, kopā 69 dalībnieki, satikās *Eirojustā*, lai apmainītos ar informāciju par dažādām pastāvošām izmeklēšanas lietām. *Eirojustam* veiksmīgi izdevās savest kopā visus šos dalībniekus un Panamas iestādes ar nolūku veidot sadarbību, kuras rezultātā starp vairākām dalībvalstīm un Panamu tika īstenoti turpmāki valsts līmeņa pasākumi. Viena no svarīgākajām juridiskajām problēmām, kas tika risināta sanāksmē, bija saistīta ar Panamas Augstākās tiesas nolēmumu, ka abpusēja sodāmība ir neapstrīdams starptautiskās sadarbības nosacījums. Tā kā izvairīšanās no nodokļu maksāšanas Panamā netiek uzskatīta par noziegumu (tikai par administratīvu pārkāpumu) un tādēļ attiecībā uz Panamu to nevar uzskatīt par predikatīvu nodarījumu saistībā ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, dalībnieki izskatīja alternatīvus noziegumus, kas varētu atbilst abpusējas sodāmības nosacījumam, it īpaši tādus noziegumus, kurus varētu izmantot kā predikatīvus nodarījumus saistībā ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.

Coordination meetings

Third States, cooperation partners and international organisations involved in coordination meetings

1.3. Koordinācijas centri

Eirojusts piedzīvoja būtisku tā koordinācijas centru izmantošanas pieaugumu dalībvalstu praktiķu vidū — no 10 koordinācijas centriem 2016. gadā to skaits pieauga līdz 17 centriem 2017. gadā. Jaunās telpas ļauj *Eirojustam* piedāvāt uzlabotas tehniskās iespējas, kas paredzētas

augošā pieprasījuma apmierināšanai. Tika izveidota īpaša operatīvā telpa, lai nodrošinātu, ka iesaistītās iestādes ar *Eiropas* starpniecību var viegli saglabāt tiešu kontaktu un apmainīties ar informāciju kopīgu daudzpusēju plaša mēroga darbību laikā. Atkarībā no lietas īpašajām prasībām ārējie dalībnieki arī var piedalīties *Eiropas* koordinācijas centros.

Koordinācijas centri sniedz iespēju sasniegt izcilus rezultātus. Tā kā *Eiropas* varēja nekavējoties iesaistīt attiecīgos valstu birojus, koordinācijas centra darbības laikā uz vietas tika izdoti iesaldēšanas rīkojumi, kuru apmērs pārsniedza 3 milj. EUR un kuri bija adresēti tādām valstīm, kuru dalība lietā iepriekš netika paredzēta.

Organizētāju valstu skaits palielinājās vairāk nekā divas reizes, un pirmo reizi koordinācijas centrs tika organizēts pēc *Eiropas* norīkotā Šveices sadarbības prokurora iniciatīvas, lai atbalstītu koordinētas darbības. Eiropas amatpersonas piedalījās septiņos koordinācijas centros, no kuriem piecos bija iesaistītas trešās valstis, ieskaitot Islandi, Kanādu un Sanmarīno. Visbiežāk sastopamie noziegumu veidi bija ar narkotiskajām vielām saistīti noziegumi un finanšu noziegumi. Piecos gadījumos koordinācijas centri strādāja pie lietām, kuru vajadzībām bija izveidota *JIT*.

***Eiropas* palīdzība ar koordinācijas centra starpniecību lietā par akcīzes nodokļu krāpšanu**

Itālijas iestādes bija uzsākušas izmeklēšanu pret ONG, kas bija iesaistīta starptautiskā nelikumīgā alkohola produktu tirdzniecībā. ONG izmantoja sarežģītu akcīzes nodokļu krāpniecības stratēģiju, lai izvairītos no nodokļa maksāšanas, kas tiek piemērots alkoholiskajiem dzērieniem. Tika izmantotas dažādas Eiropas Savienības muitas noliktavas, lai fiktīvi pārvietotu preces uz tādām valstīm ārpus ES, kurās akcīzes nodokļa maksāšana bija atcelta (viltots eksports). Tā vietā preces tika nelegāli pārdotas Itālijā un citās dalībvalstīs, šādi radot ONG milzīgu peļņu.

Lietu Eiropam nodeva kompetentā Itālijas prokuratūra, kura lūdza palīdzību iesaistītajām dalībvalstīm (kopā — 12) un Šveicei saistībā ar vairāku *MLA* lūgumu izpildi.

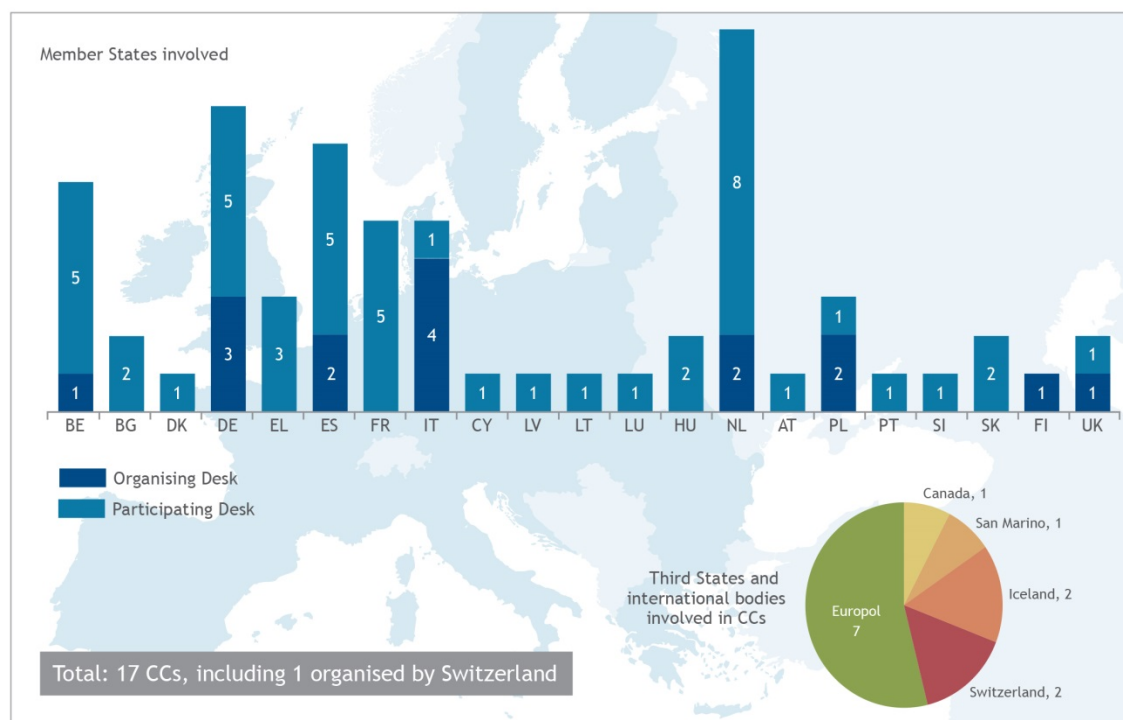
Jūnijā tika organizēta II līmeņa sanāksme, lai informētu par jaunākajiem Itālijas izmeklēšanas rezultātiem un ONG pārrobežu sakariem, kā arī lai identificētu atlikušās prasības *MLA* lūgumu izpildei kopīgās rīcības dienas laikā. Šīs sanāksmes laikā tika pieņemts lēmums, ka kopīgo rīcību atbalstīs *Eiropas* koordinācijas centrs. Koordinācijas centra darbā piedalījās Itālijas valsts iestāžu pārstāvji un iesaistītie *Eiropas* valstu biroji, kā arī Šveices sadarbības prokurors. *MLA* lūgumi tika pārstrādāti, pamatojoties uz jauno informāciju, un kratīšanas orderi tika izdoti reāllaikā — tas bija vitāli svarīgi veiksmīgai pieprasīto pasākumu izpildei. Rezultātā tika pārmeklētas vairākas vietas un izņemta dokumentācija un komunikācijas dati. Šī rīcības diena palīdzēja Itālijas iestādēm virzīt uz priekšu savu izmeklēšanu un iegūt informāciju par ONG darbībām.

Lietā tika turpināta 2017. gadā.

Wolfgang Merz, viens no Vācijas ārējiem dalībniekiem koordinācijas centrā par PVN krāpniecības lietu, “Middleman/Vertigo V”, saistībā ar *Eiropas* organizētā koordinācijas centra panākumiem sacīja:

“Mēs vēlētos pateikties Eirojustam par izcilo sadarbību un palīdzību, ko sniedza šis koordinācijas centrs. Strādājot pie šīs lietas kopā ar Eirojustu, mēs esam guvuši nemainīgi pozitīvu pieredzi un noteikti piedalīsimies arī citos koordinācijas centros. Lai gan pilnīgs pārskats mums vēl nav pieejams, mēs jau tagad varam teikt, ka rīcības diena bija ļoti veiksmīga, tā ļāva mums iegūt izsmēlošus pierādījumus, kas ir cieši saistīti ar mūsu galveno aizdomās turēto. Mēs pieņemam, ka mūsu izmeklēšana ievērojami paplašināsies, tāpēc mēs nākotnē, iespējams, uzsāksim sarunas ar Eirojustu.”

Coordination centres

1.4. Eirojusts un kopējās izmeklēšanas grupas

Eirojusta darbs ar lietām rāda, ka *JIT* arvien biežāk tiek atzītas par efektīvu sadarbības instrumentu pārobežu lietās, un ar 200 *Eirojusta* atbalstītām *JIT* ir sasniegts 35 % pieaugums salīdzinājumā ar 2016. gadu (kurā tika atbalstītas 148 *JIT*); 87 no tām bija jaunizveidotas.

Tādu jaunizveidotu *JIT* skaits, kurās iesaistītas trešās valstis, arī ir nozīmīgi palielinājies (11 — 2017. gadā un 3 — 2016. gadā); 10 *JIT*, kuras bija izveidotas iepriekšējos gados un kurās bija iesaistītas trešās valstis, turpināja darboties arī 2017. gadā. 13. ikgadējā *JIT* ekspertu sanāksmē praktiķi, kas iesaistīti tādās *JIT*, kurās piedalās arī trešās valstis, ziņoja, ka, lai gan šādu *JIT* darbībā var būt īpašas iezīmes vai tās var atšķirties no parastās ES prakses, šis instruments ir pietiekami elastīgs, lai ļautu veikt praktiskus pielāgojumus un pienācīgi darbotos arī pēc to veikšanas.

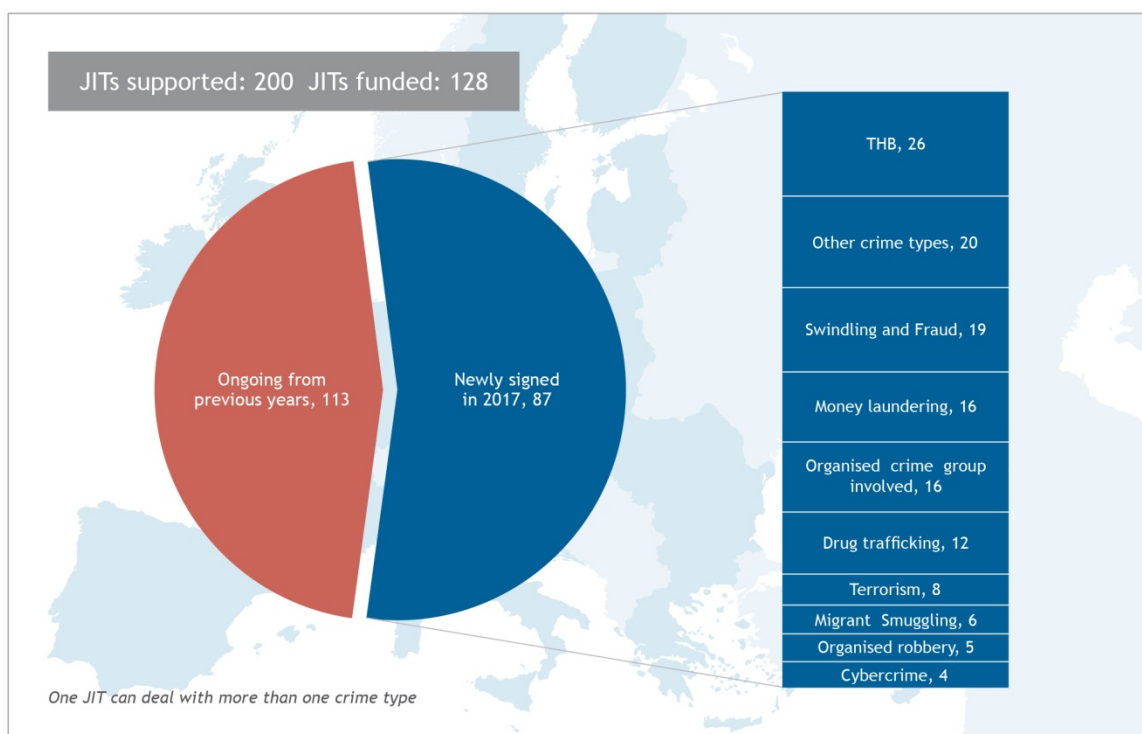
Attiecībā uz jaunizveidoto *JIT* aptvertajiem noziegumu veidiem nozīmīgs pieaugums bija vērojams *JIT*, kas saistītas ar terorisma lietām (8 — 2017. gadā un 1 — 2016. gadā), krāpšanas un krāpniecības lietām (19 — 2017. gadā un 9 — 2016. gadā) un *THB* lietām (26 — 2017. gadā un 19 — 2016. gadā).

Lietā par krāpšanu ar atbildību pastiprinošiem apstākļiem un piesavināšanos (*PIF* noziedzīgais nodarījums), kurā 2016. gada decembrī tika izveidota *JIT* starp Itāliju un Beļģiju, *Eiropas* veicināja *JIT* paplašināšanu, pieņemot par dalībnieku arī *OLAF*. *Eiropas* ierosināja pievienot *JIT* līgumam vienkāršotu pielikumu par *OLAF* dalību, un to 2017. gada februārī parakstīja *OLAF* ģenerāldirektors.

Eiropas atbalstīja dalībvalstis *JIT* izveides, darbības, finansēšanas un novērtēšanas laikā. *Eiropas* veicināja atjauninātā *JIT* paraugnolīguma, (kurā ņemta vērā *JIT* paplašināšana, iekļaujot trešās valstis) sagatavošanu kā pamatojumu sarunām un sniedza ieguldījumu ātrā *JIT* izveidē.

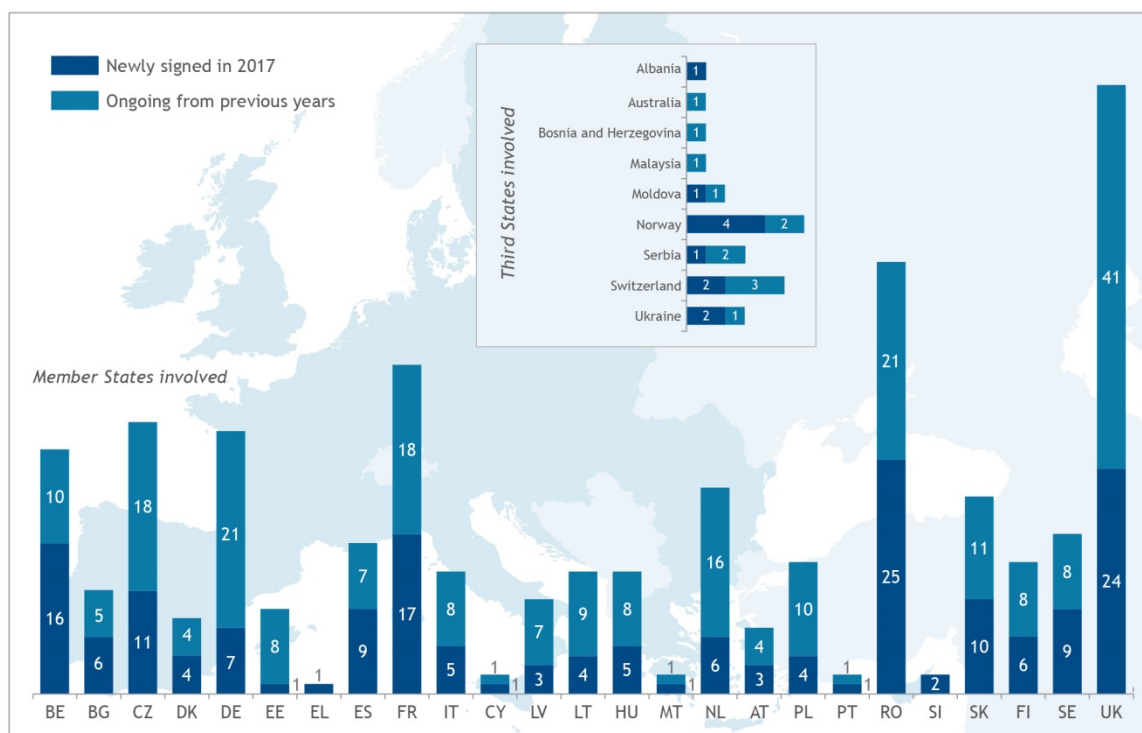
2017. gadā *Eiropas* sniedza ieguldījumu *JIT* tīkla sekretariāta projektā par *JIT* novērtēšanu. Galvenie secinājumi, ko *Eiropas* guva no pieredzes darbā ar *JIT*, ir pieejami sadaļā “Šogad uzmanības centrā: *JIT* novērtējums”. Projekta ietvaros *JIT* lietas, kurās tika veikti turpmāki tiesiski pasākumi, beidzās ar spēkā esošiem notiesājošiem spriedumiem. Ar *JIT* starpniecību iegūtie pierādījumi reti saskārās ar grūtībām un lielākajā daļā analizēto lietu tika atzīti par pieņemamiem.

JITs supported by Eurojust, including the main crime types

Country participation in JITs

JIT koordinēšana

ONG, kas darbojas Bulgārijas Slivenas apgabalā, tika izjaukta pēc tam, kad *Eirojusts* koordinēja piecas izmeklēšanas par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kā arī cilvēku tirdzniecību ar mērķi Bulgārijas sievietes pārdot uz Nīderlandi un Beļģiju seksuālas izmantošanas nolūkiem. *Eirojusts* sniedza palīdzību divu atsevišķu starptautisku operāciju — “Palma” un “Leerdam” — koordinācijā un divu *JIT* izveidē. Abas *JIT* ar *Eirojusta* starpniecību saņēma finansējumu aptuveni 90 000 EUR apmērā.

Operāciju “Palma” 2013. gadā uzsāka Nīderlandes iestādes, izmeklējot cilvēku tirdzniecības darbības, kuras notika no 2003. līdz 2010. gadam, kā arī nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un citus noziedzīgus nodarījumus, kas saistīti ar seksuālu izmantošanu. Operāciju “Leerdam” uzsāka Bulgārijas iestādes 2015. gada novembrī, kad tās lūdza *Eirojusta* atbalstu citā notiekošā Nīderlandes izmeklēšanā par Bulgārijas sieviešu tirdzniecību uz Nīderlandi un Beļģiju.

Eirojusts palīdzēja, nosakot saiknes starp izmeklēšanām, ko veikušas Bulgārijas un Nīderlandes iestādes operāciju “Palma” un “Leerdam” ietvaros, kā arī starp pašreizējo izmeklēšanu, kas tiek veikta Beļģijā un ir saistīta ar bulgāru tautības cietušo personu seksuālu izmantošanu Antverpenē un Briselē.

Pēc koordinācijas sanāksmes, kas notika *Eirojustā*, Bulgārijas un Nīderlandes pārstāvji operācijas “Palma” nolūkiem izveidoja *JIT*. *Eirojusts* organizēja arī koordinācijas sanāksmi, kuras laikā par visām piecām saistītajām izmeklēšanām atbildīgie prokurori, izmeklētāji un policisti no Beļģijas, Bulgārijas un Nīderlandes pirmo reizi satikās, lai apspriestu ONG izjaukšanu un vienos par koordinētu pieeju tās paveikšanai. Sanāksmē piedalījās 25 dalībnieki, ieskaitot Eiropola amatpersonas. Šīs koordinācijas sanāksmes rezultātā Beļģija, Bulgārija un Nīderlande

operācijas “Leerdam” nolūkiem izveidoja vēl vienu *JIT*, lai noteiktu un īstenotu kopīgu stratēģiju šajā lietā un nodrošinātu, ka darbības vienā lietā neietekmēs citā lietā veiktās izmeklēšanas.

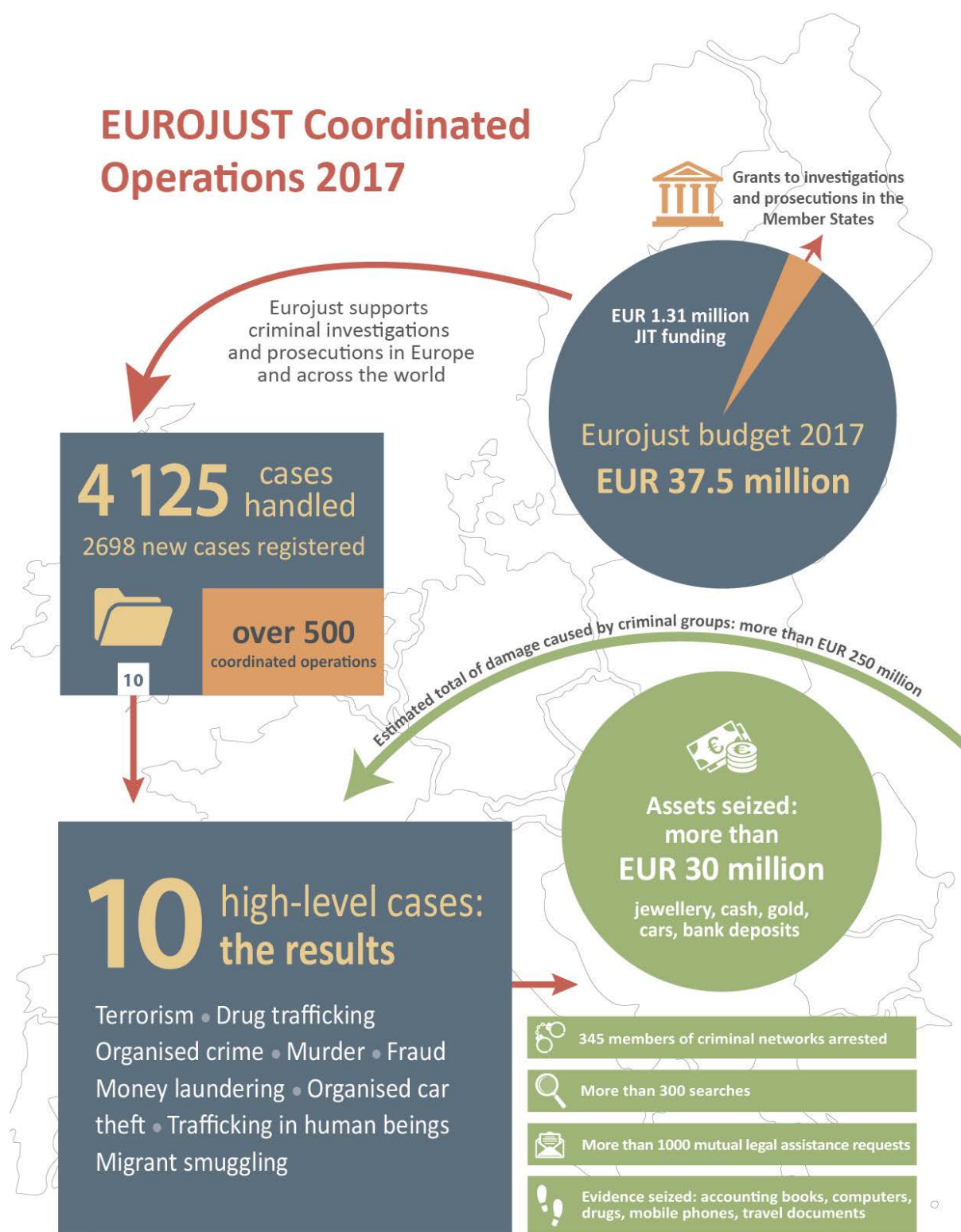
Operācijas “Leerdam” *JIT* ietvaros izmeklēšanas darbības notika Bulgārijā, piedaloties *JIT* dalībniekiem no Nīderlandes. Operācijas “Palma” *JIT* ietvaros koordinētas darbības tika veiktas Bulgārijā, Vācijā un Nīderlandē. *Eiropas* pirmo reizi veicināja koordināciju starp divām atsevišķām *JIT*. Pateicoties aktīvai *Eiropas* līdzdalībai, tika noteikta saikne starp visām piecām valstu izmeklēšanām, kas veiktas Bulgārijā, Nīderlandē un Beļģijā, un veikta rūpīga izmeklēšanas darbību plānošana, kura vainagojās ar ļoti veiksmīgi koordinētu ONG izjaukšanas operāciju.

Eiropas finansējums atbalsts JIT operācijām

JIT piešķirtais finansējums bieži vien ir tās panākumu atslēga. *JIT* skaita pieaugums atspoguļojas arī iepriekšējā gadā saņemto *Eiropas* finansējuma atbalsta pieteikumu skaita pieaugumā par 40,5 %. 2017. gadā par 1.–8. uzaicinājumu iesniegt pieteikumus tika saņemti kopā 253 pieteikumi (2016. gadā — 180). To *JIT* skaits, kurām tika piešķirts finansējums, ir palielinājies par 42 %; pavisam 128 *JIT* tika piešķirts finansējums (2016. gadā — 90 *JIT*). Lielākā daļa (85 %) *JIT*, ko *Eiropas* atbalstīja darbā ar lietām, arī iesniedz pieteikumus un saņem tā finansējumu. Kopš 2014. gada, pieprasījums pēc *JIT* finansējuma notiekošu operatīvo darbību atbalstam, ko veic dalībvalstis, kuras iesaistītas smagu pārrobežu noziegumu izmeklēšanā un kriminālvajāšanā, ir pastāvīgi audzis. Šī tendence spilgti parāda, ka *JIT* arvien vairāk un vairāk tiek iekļautas dalībvalstu kriminālvajāšanas stratēģijās. *JIT* finansēšanai paredzētais budžets 2016. gadā palielinājās no 500 000 EUR līdz 1 000 000 EUR. Kā tiešu atbildi dalībvalstu augošajam pieprasījumam Komisija 2017. gadā piešķīra papildu kredītus *JIT* dotācijām, kuru rezultātā *Eiropas* spēja atbalstīt vairāk *JIT* dotāciju saņēmēju nekā 2016. gadā (kopā 1,3 milj. EUR; 128 dotāciju piešķiršanas gadījumi). Tālāk minētās trešās valstis bija iesaistītas *JIT*, par kurām bija iesniegti finansējuma saņemšanas pieteikumi: Norvēģija (7), Serbija (5), Šveice (4), Moldova (4), Ukraina (4), Malaizija (3), Austrālija (3), Albānija (2) un Bosnija Hercegovina (1).

Eiropas sagatavoja jauna IT rīka ieviešanu, kura mērķis bija uzlabot *JIT* dotāciju pārvaldības efektivitāti. *JIT* portāls, kas ir pieejams no 2018. gada janvāra, veicinās valsts iestāžu pieteikumu drošu iesniegšanu un uzlabos datu apstrādi *Eiropas*. Lai palīdzētu *JIT* praktiķiem orientēties finansēšanas procesā, šeit ir pieejama [an infographic and a JITs funding guide](#) (infografika un *JIT* finansējuma iegūšanas rokasgrāmata).

EUROJUST Coordinated Operations 2017

2. nodaļa. *Eiropas darbs ar lietām*

Ievads

Eiropas ir izšķiroša nozīme daudzpusējas tiesiskās sadarbības, koordinācijas un informācijas apmaiņas veicināšanā lietās, kas saistītas ar smagiem pārobežu noziegumiem. *Eiropas* operatīvais atbalsts ietver tādu juridisko problēmu un praktisko grūtību analīzi, kas izriet no darba ar lietām, paraugprakses veidošanu, sadarbību ar ES partneriem un trešajām valstīm, kā arī ciešu sadarbību ar specializētiem tiesu ekspertu tīkliem.

Lietu skaits, kuras valsts iestādes nodeva *Eiropas*, lai gūtu palīdzību, palielinājās no 2306 lietām 2016. gadā līdz 2550 lietām 2017. gadā, un tas ir pieaugums par 10,6 %. Galvenie noziegumu veidi bija krāpniecība, narkotisko vielu nelikumīga tirdzniecība un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācija. *Eiropas* reģistrēja arī 13 operatīvos tematus, no kuriem seši bija saistīti ar terorismu. Šie temati ir saistīti ar tādiem lūgumiem ievākt pamatinformāciju vai padomus no visām dalībvalstīm, kas saņemti no valsts iestādes vai valsts biroja un, iespējams, ir būtiski vai var ietekmēt operatīvos jautājumus.

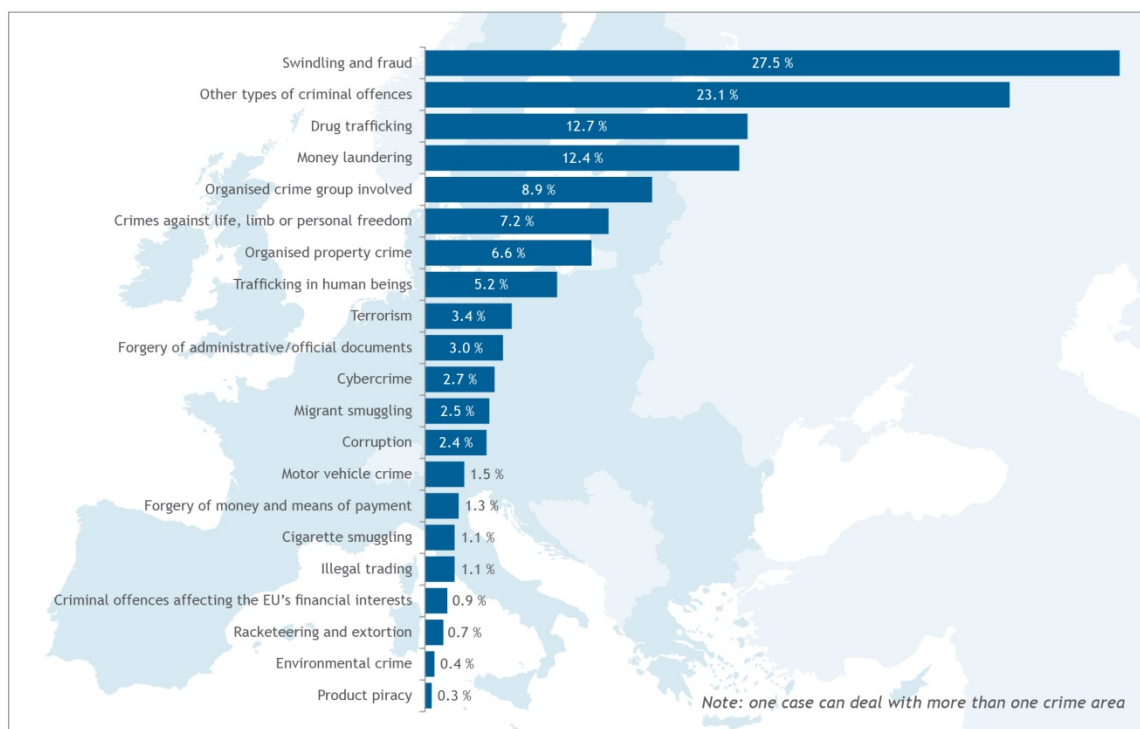

Smagu organizētu noziegumu lietu pieaugums spilgti norāda, ka pārobežu lietās nepieciešama efektīva un daudzpusīga pieeja, īpaši veicot informācijas apmaiņu un abpusēju līdzdalību, kā arī cieši sadarbojoties ar trešajām valstīm (skatīt 4. nodaļu). Sadarbības prokurori reģistrēja 148 lietas. *Eiropas* turpina "būvēt tiltus" starp *Eiropas* un Eiropola centriem, izmantojot tā norīkoto valsts ekspertu kibernetisko noziegumu jomā, kas darbojas *EC3*, un no jauna norīkoto pārstāvi *ECTC*. *Eiropas* sniedza ieguldījumu *SOCTA* ("Smagās un organizētās noziedzības draudu novērtējuma") sagatavošanā, kā arī sadaļas ar nosaukumu "Notiesāšana un sodi" un *TE-SAT* ziņojuma ("Ziņojums par terorisma situāciju un tendencēm") attiecīgās statistikas pielikuma sagatavošanā. *Eiropas* turpināja darbu "Politikas cikla 2013.–2017." ietvaros un piedalījās *EMPACT* sanāksmēs, lai palielinātu tā tiesisko atbalstu attiecīgajiem operatīvās rīcības plāniem (OAP). "Politikas cikla 2018.–2021." ietvaros *Eiropas* piedalījās Daudzgadu stratēģisko plānu un OAP sagatavošanā 2018. gadam.

Eiropas darbības mērķi ir saistīti ar Eiropas Drošības un migrācijas programmu prioritātēm. *Eiropas* palīdz īstenot ES programmas un ir palielinājis darbības, sevišķi cīņā ar terorismu, kibernetisko noziedzību, migrantu kontrabandas un *THB* jomā.

Nozieguma veids	Lietas			Koordinācijas sanāksmes			JIT		
	2015.	2016.	2017.	2015.	2016.	2017.	2015.	2016.	2017.
Terorisms	41	67	87	15	18	14	3	4	12
Kibernozieguni	62	60	70	19	13	9	11	8	7
Migrantu kontrabanda	60	65	64	20	12	15	9	11	14
Cilvēku tirdzniecība (THB)	79	93	132	32	33	57	21	32	51
Krāpniecība	647	654	700	76	44	75	34	35	45
Korupcija	90	74	61	10	15	15	4	2	4
Narkotisko vielu nelikumīga tirdzniecība	274	254	324	57	41	40	25	24	28
Ceļojoša organizēta noziedzīga grupa	201	199	208	21	19	14	13	12	12
PIF noziegumi	69	41	61	11	11	14	5	5	6
Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācija	283	295	315	55	67	85	30	35	45
Noziegumi pret vidi	5	6	9	1	0	3	0	0	2

Eurojust casework in crime areas

Eurojust-OLAF leaflet (*Eirojusta* un *OLAF* brošūra) ir praktisks dokuments, kurā izskaidrotas *Eirojusta* un *OLAF* savstarpēji papildinošās lomas un kurā valstu iestādes tiek mudinātas apsvērt līdzdalību abās struktūrās, ja tas iespējams. Tā kā nepastāv tāds mehānisms, kas pēc *OLAF* ieteikumiem saistībā ar kriminālvajāšanu vai turpmākiem tiesiskiem pasākumiem novirzītu valsts iestādes saziņai ar *Eirojustu*, brošūrā valsts iestādēm un praktiķiem, kuri strādā *Eirojustā* un *OLAF*, sniegta informācija par gadījumiem, kuros otras organizācijas līdzdalība ir piemērota, sevišķi saistībā ar turpmākiem tiesiskiem pasākumiem, kas minēti *OLAF* ieteikumos valsts iestādēm.

2.1. Terorisms

Darbs ar lietām. Turpināja augt tādu terorisma lietu skaits, kuras valsts iestādes nodeva *Eirojustam* ar nolūku gūt palīdzību. To skaits pieauga no 14 lietām 2014. gadā, 41 lietas 2015. gadā, 67 lietām 2016. gadā līdz 87 lietām 2017. gadā. Turklāt Šveices sadarbības prokurors arī reģistrēja vienu terorisma lietu. Dalībvalstis, kuras iesniedza lielāko skaitu lūgumu, bija Itālija, Spānija, Vācija un Francija. Dalībvalstis, kuras saņēma lielāko lūgumu skaitu, bija Vācija, Francija un Beļģija.

Eirojusts turpināja palīdzēt izmeklēt tādus nesenus Eiropas teroristu uzbrukumus kā, piemēram, uzbrukumus “Thalys” vilcienā, Parīzē, Briselē, Ansbahā, Nicā, Berlīnē, Stokholmā, Barselonā un Turku, kā arī citas pārrobežu teroristu darbības, ietverot vervēšanu, finansēšanu un terorisma nolūkiem paredzētu propagandu. Pieauga ne tikai lietu skaits, bet arī risināmo jautājumu sarežģītība un prasības pēc ātras un efektīvas daudzpusējas sadarbības. Šajās lietās skaidri atspoguļojās pieaugošā nepieciešamība pēc kopējas un koordinētas pieejas starp tiesu varas un tiesībsargājošajām iestādēm. Dalībvalstis arvien biežāk vērsās pēc palīdzības pie *Eirojusta*, piemēram, saistībā ar informācijas un pierādījumu apmaiņu, *MLA* lūgumu, izdošanas lūgumu, *EAO* un *EIR* izpildes paātrināšanu un *JIT* izveidi.

Eirojusts organizēja 14 koordinācijas sanāksmes par terorisma lietām. Divas no iepriekš minētajām koordinācijas sanāksmēm apmeklēja trešo valstu pārstāvji, tas ir, Austrālijas, Kanādas, Indonēzijas, Malaizijas, Jaunzēlandes, Filipīnu, Šveices, Tunisijas, Ukrainas un ASV amatpersonas. *Eirojusts* organizēja arī vienu koordinācijas centru, kura darbības mērķis bija starptautiska ONG, kas bija iesaistīta migrantu kontrabandas veicināšanā un administratīvu dokumentu viltošanā. ONG viltotos dokumentus izmantoja sarežģīts tīkls, kas tika izjaukts 2014. gadā saistībā ar ārvalstu kaujinieku teroristu vervēšanu, to darbību veicināšanu un finansēšanu.

Pēc tam *Eirojusts* piedalījās lielā skaitā ar terorisma lietām saistītu *JIT* (12 *JIT*, no kurām 8 bija jaunizveidotas). *JIT* nodrošina efektīvu platformu tiešai informācijas un pierādījumu apmaiņai divpusējās vai daudzpusējās terorisma lietās.

Trešās valstis piedalījās trijās no iepriekš minētajām *JIT*: vienā Šveice, vienā Ukraina un vienā — Austrālija, Ukraina un Malaizija.

2017. gadā *JIT*, kas tika izveidota starp Nīderlandi, Beļģiju, Ukrainu, Austrāliju un Malaiziju saistībā ar reisa “MH17” 2014. gada 17. jūlijā notikušo avāriju, sasniedza vēl vienu nozīmīgu pagrieziena punktu. *Eirojusts* organizēja koordinācijas sanāksmi, kuras laikā pēc ilgām diskusijām starp šo valstu kompetentajām iestādēm tika apsvērtas turpmākas darbības attiecībā uz kriminālvajāšanas mehānismu. Iesaistītās valstis pēc tam kopīgi nolēma, ka par lidmašīnas “MH17” notriekšanu atbildīgo personu kriminālvajāšana notiks Nīderlandē, un apstiprināja savus nolūkus turpināt ciešu sadarbību. *Eirojusts* turpina būt par uzticamu partneri šādas sadarbības veicināšanā.

Parīzes teroristu uzbrukumi

Plašo operatīvo atbalstu, ko *Eirojusts* var sniegt dalībvalstīm terorisma lietās, vislabāk raksturo 2015. gada 13. novembra Parīzes un Sendenī teroristu uzbrukumam sekojošā izmeklēšana.

Eirojusta Francijas birojs 2015. gada 26. novembrī atvēra lietu pret 13 dalībvalstīm un ASV un kopš tā brīža veicināja liela skaita *MLA* lūgumu pārsūtīšanu un izpildi. Gan *Eirojusts*, gan Eiropols 2015. gada decembrī pievienojās *JIT*, ko Francija un Beļģija izveidoja īsi pēc teroristu uzbrukumiem. Tā kā izmeklēšanas Francijā un citās dalībvalstīs turpināja virzīties uz priekšu un palielinājās arī nepieciešamība pēc koordinācijas, Francijas birojs organizēja piecas koordinācijas sanāksmes, kuras notika laikā no 2016. gada janvāra līdz 2017. gada februārim, viena Zalcburgā, divas Parīzē un divas — Hāgā.

Savedot kopā visu iesaistīto dalībvalstu tiesu iestāžu amatpersonas un izmeklētājus, koordinācijas sanāksmes kļūst par *Eirojusta* galveno operatīvo instrumentu terorisma lietās. Šajā lietā *Eirojusta* atbalstītā koordinācija kļuva par noderīgu instrumentu, atklājot iespējamās saiknes starp Parīzes uzbrukumu izmeklēšanām un 2015. gada augustā notikušajiem “Thalys” teroristu uzbrukumiem. Rezultātā divi Austrijā arestētie aizdomās turētie un viens Vācijā aizturētais aizdomās turētais tika veiksmīgi nodoti Francijas iestādēm.

Teroristu uzbrukums Berlīnes Ziemassvētku tirdziņā

2016. gada 19. decembrī kravas automobilis ar nolūku iebruca Berlīnes Ziemassvētku tirdziņā, kā rezultātā bojā gāja 12 cilvēki un vairāk nekā 70 tika ievainoti. Viens no upuriem bija kravas automobiļa īstais vadītājs, kurš tika atrasts nošauts kravas automobilī. Vainīgais bija Tunisijas valstspiederīgais, kuru iedvesmojusi ISIL propaganda. Četras dienas pēc uzbrukuma viņš gāja bojā apšaudē ar policiju netālu no Milānas Itālijā. Notikums tika klasificēts kā teroristu uzbrukums.

Eirojustā tika reģistrēta lieta, kas bija saistīta ar uzbrukuma izmeklēšanu Vācijā, kuru veica Ģenerālprokuratūra. Vācijas valsts birojs tika iesaistīts pāris stundas pēc uzbrukuma, un, lietai attīstoties, palielinājās *Eirojusta* iesaiste. Itālijas valsts birojā tika reģistrēta paralēla lieta par apšaudi ar Itālijas policiju. *Eirojusts* kļuva par noderīgu instrumentu pienācīgas un savlaicīgas tiesas iestāžu līmeņa informācijas apmaiņas veicināšanā. Turklāt *Eirojustam* bija piekļuve *Eirojusta* nacionālo korespondentu tīklam terorisma jautājumos.

2017. gada martā *Eirojustā* tika organizēta koordinācijas sanāksme, kuru kopīgi rīkoja Vācijas un Itālijas birojā, un tajā piedalījās vairāku dalībvalstu un trešo valstu izmeklēšanas iestādes. Sanāksmes uzdevums bija apmainīties ar informāciju par upuru un liecinieku statusu dažādās valstīs un izmeklēšanas rezultātiem saistībā ar uzbrucēja pārvietošanās maršrutu un aptuveno atrašanās vietu laika periodā no 2016. gada 19. līdz 23. decembrim. Dalībnieki diskutēja par attiecīgajām valsts līmeņa izmeklēšanas lietām un nolēma ar *Eirojusta* starpniecību tieši turpināt sadarbību.

Padomes lēmums Nr. 671/2005/TI. Būtiski pieauga tādas informācijas apjoms, kura bija saistīta ar izmeklēšanām, kriminālvajāšanām un notiesāšanām par teroristu nodarījumiem un tika nosūtīta *Eirojustam* atbilstoši Padomes lēmumam Nr. 671/2005/TI. *Eirojusts* tika informēts par 394 izmeklēšanām un kriminālvajāšanām un 569 notiesāšanas vai attaisnošanas gadījumiem lietās par teroristu nodarījumiem. Šī informācija kopā ar tādu informāciju, kura *Eirojustam* tika nosūtīta saskaņā ar 13. pantu Padomes lēmumā par *Eirojustu*, ļauj noteikt iespējamās saiknes starp dažādām terorisma lietām un lietām par terorismu un organizētu noziedzību.

Sadarbība ar Eiropolu. *Eirojusts* turpināja stiprināt sadarbību ar Eiropolu, iesaistot to vairākās lietās un sniedzot ieguldījumu tā terorisma apkarošanas analīzes projektos “Hydra” (“Hidra”) un “Travellers” (“Ceļotāji”). Lai veicinātu informācijas apmaiņu starp *Eirojustu* un *ECTC*, sinerģija starp *Eirojustu* un Eiropolu terorisma apkarošanas jomā tika pastiprināta, pieņemot darbā norīkotu valsts ekspertu, kas specializējies terorisma apkarošanas jomā. Šīs amatpersonas uzdevumi ietver ar *ECTC* darbībām saistītu drīzu turpmāku tiesisko pasākumu sekmēšanu un *Eirojusta* koordinācijas instrumentu izmantošanu.

Ārvalstu teroristu kaujinieki. *Eirojusts* turpināja vērst savu stratēģisko darbu uz krimināltiesību jomas reakcijas attīstību saistībā ar *FTF*. Decembrī *Eirojusts* iesniedza TI padomei piekto pārskatu *Ārvalstu teroristu kaujinieki: Eirojusta viedoklis par FTF fenomenu un krimināltiesību jomas reakciju*. Pārskats, kas klasificēts kā “EU RESTRICTED”, tika izplatīts praktiķu un ES valsts līmeņa politikas veidotāju vidū, lai informētu par grūtībām un paraugpraksi un palīdzētu veidot pārliecinošas kriminālvajāšanas lietas. Pārskatā ietverta jaunākā *Eirojusta* pieredze, koordinējot ar *FTF* saistītas izmeklēšanas un kriminālvajāšanas, kā arī grūtības un pieredze, kas gūta izmeklēšanās un kriminālvajāšanās, par kurām ziņots *Eirojustam*. Turklāt pārskatā izcelti sākotnējie konstatējumi attiecībā uz tādām galvenajām problēmām saistībā ar kaujaslaukā iegūtās informācijas izmantošanu par pierādījumiem krimināllietās, kuras izriet no grūtībām piekļūt šādai informācijai vai pierādīt, ka tā iegūta likumīgi. Tajā tiek uzsvērts, ka kaujaslaukos Sīrijā un Irākā iegūtā informācija dažās jurisdikcijās var tikt izmantota par pierādījumu gan teroristu nodarījumu, gan galveno starptautisko noziegumu lietās un ļauj noteikt iespējamo saikni starp šiem noziegumiem. Pārskatā secināts, ka iespējas iegūt un dalīties ar kaujaslauka informāciju atbilstoši pierādījumu standartiem nepieciešams izpētīt pamatīgāk. Cieši sadarbojoties ar *Eirojusta* nacionālajiem korespondentiem terorisma jautājumos un Genocīda apkarošanas tīklu, *Eirojusts* uzsāka darbu pie tādas paraugprakses veidošanas un izaicinājumu noteikšanas, kas saistīta ar militārpersonu no militāro konfliktu zonām iegūtas informācijas izmantošanu par pierādījumu terorisma un/vai kara noziegumu lietās un/vai par pamatojumu kriminālizmeklēšanu vai kriminālvajāšanu uzsākšanai.

Nacionālie korespondenti terorisma jautājumos. Ikgadējā *Eirojusta* nacionālo korespondentu terorisma jautājumos sanāksmē, kuru apmeklēja arī terorisma apkarošanas jomas eksperti no Norvēģijas, Šveices un ASV, ES Terorisma apkarošanas koordinācijas centrs, *ECTC* priekšsēdētājs un *Frontex* pārstāvis, diskusijas bija vērstas uz iespēju meklēšanu, lai uzlabotu tiesiskās reakcijas un sadarbību pēc teroristu uzbrukumiem, dalīšanos ar paraugpraksi darbā ar cietušajiem tieši pēc teroristu uzbrukumiem un terorismā aizdomās turēto deradikalizāciju. Dalībnieki apsprieda ar *FTF* kriminālvajāšanu un notiesāšanu par teroristu nodarījumiem un/vai kara noziegumiem saistītās grūtības, kā arī izaicinājumus tādas informācijas ieguvē no kaujaslauka, kuru varētu izmantot par pierādījumu ar terorismu un/vai kara noziegumiem saistītos tiesas procesos.

Informēšana. Tiesisko aspektu izšķirošo nozīmi cīņā pret terorismu *Eirojusts*, cita starpā, uzsvēra uzklaušanās laikā Eiropas Parlamenta *LIBE* komitejā (Pilsonu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja), kā arī Eiropas Parlamenta *TERR* komitejas (Īpašā komiteja terorisma jautājumos) *Eirojusta* apmeklējuma laikā decembrī. Diskusijās tika pievērsta uzmanība *Eirojusta* pievienotajai vērtībai, kura tiek nodrošināta, sniedzot atbalstu pašreizējām izmeklēšanām un kriminālvajāšanām, kā arī uzlabojot koordināciju un informācijas apmaiņu. *Eirojusts* puda bažas saistībā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 pārstrādāšanu, it sevišķi neseno ierosinājumu

pieņemot regulu *Eiropas Apstrādātājiem* operatīvajiem datiem, un lūdza izveidot vienotu režīmu, kas būtu piemērojams *Eiropas Apstrādātājiem*, Eiropolam un *EPPO*.

Tiesiskās sadarbības iespēju paplašināšana cīņā pret terorismu gan operatīvā, gan stratēģiskā līmenī ir viena no galvenajām *Eiropas Apstrādātājiem* prioritātēm attiecībā ar trešajām valstīm. Šim nolūkam un lai stiprinātu savstarpēju uzticību un izpētītu turpmākas sadarbības iespējas, *Eiropas Apstrādātājiem* organizēja vairākas trešo valstu (kā, piemēram, Tunisijas, Taivānas un Arābu valstu līgas) terorisma apkarošanas un tiesiskās sadarbības jomas ekspertu vizītes.

Radikalizācija. Radikalizācijas jomā, kura noved pie vardarbīga ekstrēmisma un terorisma, *Eiropas Apstrādātājiem* turpināja uzraudzīt un analizēt ar terorismu saistītas notiesāšanas, ieskaitot apcietinājumam alternatīvu drošības līdzekļu izmantošanu dalībvalstu tiesās. Savos uzraudzības izdevumos *Eiropas Apstrādātājiem* regulāri ziņoja par tiesnešu piespriestajiem soda veidiem terorisma lietās (brīvības atņemšanas sods vai ar brīvības atņemšanu nesaistīts sods) un, ja piemērojams, par pienākumiem, kas jāveic, lai nodrošinātu līdzsvaru starp notiesāto reintegrāciju, deradikalizāciju un sabiedrisko drošību.

Piektajā *Eiropas Apstrādātājiem* pārskatā par *FTF* iekļauta arī informācija par pieredzi un paraugpraksi saistībā ar krimināltiesību jomas reakciju uz radikalizāciju. *Eiropas Apstrādātājiem* sniedza ieguldījumu jaunizveidotās Augsta līmeņa ekspertu grupas radikalizācijas jautājumos (*HLCEG-R*) organizētajās diskusijās un darbībās, īpaši tādās, kurās tika noteiktas prioritātes un konkrēti rīcības priekšlikumi ES un dalībvalstu mērogā, kas saistīti ar cietumu, probācijas, rehabilitācijas un reintegrācijas jautājumiem. Atsaucoties uz *Eiropas Apstrādātājiem* priekšlikumu, viens no ieteikumiem, ko pieņēma *HLCEG-R*, attiecas uz uzlabotu informācijas sniegšanu Eiropas Apstrādātājiem par izmeklēšanām, kriminālvajāšanām un notiesāšanām saistībā ar teroristu nodarījumiem, lai ļautu *Eiropas Apstrādātājiem* uzraudzīt kriminālvajāšanas un apcietinājuma alternatīvu izmantošanu, kā tas pieprasīts Padomes 2015. gada novembra secinājumos, un šādi ieguldīt ar *FTF* un radikalizāciju saistītas krimināltiesību politikas attīstībā.

Izdevums “Terrorism Convictions Monitor” (“Uzraudzība notiesāšanā par terorismu”). *Eiropas Apstrādātājiem* 2017. gadā publicēja trīs izdevumus *TCM*, kas bija balstīti uz publiskos avotos pieejamu izlūkdatu ieguvu un informāciju, ko valstu iestādes sniedza saskaņā ar Padomes lēmumu Nr. 671/2005/TI. *TCM* sniegts pārskats par notiesājošiem un attaisnojošiem spriedumiem saistībā ar terorismu visā Eiropas Savienībā, kā arī jaunumiem tiesiskajā jomā un attiecīgo spriedumu juridiskā analīze. Izdevumu analītiskās nodaļas, kuras tika izstrādātas 2017. gadā, iekļauj Vācijas, Itālijas un Nīderlandes tiesu sniegto lēmumu analīzi. Divi lēmumi attiecas uz ārvalstu kaujiniekiem, kas bija atgriezušies no Sīrijas, un vēl viens — uz grupu, pret kuru bija ierosināta lieta par aktīvu džihāda kaujinieku vervēšanu un atbalstīšanu. Vienā izdevumā iekļauts kopsavilkums maijā pieņemtajai Direktīvai (ES) 2017/541 par terorisma apkarošanu. Vēl vienā izdevumā iekļauta ANO Drošības padomes rezolūciju izlase terorisma apkarošanas jomā, kuras var ietekmēt ES un dalībvalstu tiesību aktus un politiku.

ISIL propagandā iesaistītas grupas izjaukšana

Spānijas iestādes lūdza steidzamu *Eiropas Apstrādātājiem* palīdzību izmeklēšanā, kas bija saistīta ar grupu, kura, iespējams, ir iesaistīta izplatīšanai tiešsaistē paredzētu audiovizuālu materiālu izveidē, kas satur *ISIL* propagandu un atbalsta teroristu nodarījumu izdarīšanu. Grupa, kura aktīvi darbojās vairākās dalībvalstīs, tika turēta aizdomās arī par iesaistīšanos vervēšanas un radikalizācijas pasākumos.

Lai izjauktu šo grupu, Spānijas iestādes plānoja kopīgās rīcības dienas pasākumus, kurus koordinēja *Eiropojusts*. Šim nolūkam piecas dienas pirms plānotās kopīgās rīcības atbildīgais izmeklēšanas tiesnesis izdeva divus EAO un divas *LoR*, kurās lūdza veikt vairākas kratīšanas un attiecīgu priekšmetu konfiskāciju Vācijā un Apvienotajā Karalistē. EAO un *LoR* bija vienlaicīgi un koordinēti jāizpilda kopīgās rīcības dienas laikā.

Gatavojoties kopīgās rīcības dienai, Spānijas, Vācijas un Apvienotās Karalistes valsts biroji nepārtraukti savstarpēji sazinājās, veicinot spontānu informācijas apmaiņu un tūlītēju *LoR* un EAO kopiju pārsūtīšanu. Tie apmainījās ar informāciju par pašreizējo *LoR* un EAO tulkojumu statusu un iepriekš minēto dokumentu ievadīšanu Šengenas Informācijas sistēmā (SIS), kā arī uzturēja sakarus ar SIRENE biroju, lai sagatavotos vienlaicīgai SIS ievadīto EAO aktivizēšanai.

Valstu biroji ieteica savu valstu iestādēm labāko veidu, kā turpināt darbu, un sniedza papildus informāciju un paskaidrojumus, ja tādi bija nepieciešami. Pirms bija pieejami EAO un *LoR* tulkojumi, tika veiktas iepriekšējas pārbaudes, lai noteiktu Vācijas un Apvienotās Karalistes iestādes, kuras ir pietiekami kompetentas, lai veiktu EAO izpildi un kratīšanas. Pirms EAO angļu valodas versijas saņemšanas Apvienotās Karalistes valsts birojs pārsūtīja dokumenta spāņu valodas versiju kompetentajām valsts iestādēm ar nolūku paātrināt EAO apstiprināšanu, kas ir priekšnosacījums aizdomās turētā arestam Birmingemā. Radās ar kratīšanas laiku saistīta problēma, jo Vācijas tiesību aktos ir aizliegts veikt kratīšanas nakts laikā (t.i., kratīšanas agrāk par plkst. 3.00 naktī), un šī iemesla dēļ pieprasītāja iestāde noteica kratīšanas veikšanas laiku plkst. 4.00.

Steidzamie EAO un *LoR* tulkojumi vācu un angļu valodā (24 stundu laikā) ar *Eiropojusta* valstu biroju starpniecību tika nosūtīti kompetentajām Vācijas un Apvienotās Karalistes iestādēm. Dažu stundu laikā pēc saņemšanas Vācijā un Apvienotajā Karalistē tika izpildītas juridiskās un praktiskās formalitātes, kuras bija nepieciešamas pieprasīto pasākumu izpildei, un ar *Eiropojusta* valstu biroju starpniecību iespējamās turpmākās grūtības, kuras varētu rasties nepietiekamas informācijas dēļ par iespējamo EAO minēto noziedzīgo nodarījumu, tika apspriestas ar Spānijas iestādēm. Turklāt tika īstenota kratīšanas ordera papildināšana Apvienotajā Karalistē, iekļaujot tajā automobili, kurš nebija minēts *LoR*. Lai palīdzētu valsts iestādēm, Spānijas nacionālais pārstāvis arī cieši sadarbojās ar Spānijas tiesnesi koordinatoru Londonā.

28. jūnijā pulksten 4.00 naktī Vācijas, Spānijas un Apvienotās Karalistes iestādes uzsāka operāciju, kuras rezultātā tika veiksmīgi arestēti seši aizdomās turētie grupas dalībnieki. Operāciju koordinēja *Eiropojusts* un atbalstīja uz Spāniju norīkots Eiropas terorisma apkarošanas speciālists. Arī Spānijas policisti uz rīcības dienas laiku bija norīkoti uz notikuma vietu Vācijā un Apvienotajā Karalistē.

Pēc rīcības dienas beigām *Eiropojusts* turpināja koordinēt un veicināt sadarbību starp valstu iestādēm. Neilgi pēc arestu veikšanas Spānijas iestādes saviem Vācijas un Apvienotās Karalistes kolēģiem nosūtīja papildu informāciju, lai atrisinātu problēmas, kuras bija radušās nepietiekamas informācijas dēļ sākotnējos EAO (saskaņā ar specialitātes principa prasībām izveidot trīs videoklipus), un veicināja nodošanas lēmumu pieņemšanu izpildes iestādēs. Attiecīgajām valstu prokuratūrām tika sniegta papildu informācija, kas bija nepieciešama, lai īstenotu nodošanas procedūras atbilstoši Pamatlēmuma par Eiropas apcietināšanas orderi un nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm 15. panta 2. punktam. Rezultātā Vācijā arestētā persona tika veiksmīgi nodota Spānijas iestādēm.

Turklāt *Eirojusts* veicināja tādu rīcības dienas ietvaros Vācijā konfiscēto attiecīgo priekšmetu identifikāciju un atlasī, kurus iespējams izmantot kā pierādījumus Spānijas tiesvedībā. Vācijas un Spānijas valsts biroji sniedza dažāda veida skaidrojumus arī Vācijas vadošajam prokuroram, šādi ļaujot iegūt kratīšanu laikā konfiscēto priekšmetu pārsūtīšanas atļauju kompetentajā valsts tiesā. Konfiscētie priekšmeti tika piegādāti saskaņā ar Pamatlēmuma par EAO un nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm 29. pantu.

Dažus mēnešus pēc rīcības dienas *Eirojusts* organizēja koordinācijas sanākumi, kuras laikā iesaistītās Vācijas, Spānijas un Apvienotās Karalistes valsts iestādes sniedza atsauksmes saistībā ar rīcības dienas pasākumu sagatavošanu un izpildi. Tika apspriests arī notiekošās tiesvedības stāvoklis un turpmākas sadarbības iespējas. Koordinācijas sanāksmes laikā Apvienotās Karalistes iestādes nodeva Spānijai materiālus, kuri tika konfiscēti rīcības dienā. Apvienotajā Karalistē arestētā persona tika nodota Spānijai.

Eirojusta veikto koordināciju un sniegto palīdzību augsti novērtēja Spānijas iestādes, kuru amatpersonas uzskatīja, ka bez šīs palīdzības šāda sarežģīta, vienlaicīgi īstenota starptautiska operācija nebūtu iespējama, it īpaši, ņemot vērā ārkārtīgi īso sagatavošanās laiku. *Eirojusta* palīdzībai bija izšķiroša nozīme turpmākajos pasākumos, kuri sekoja pēc veiksmīgi īstenotās rīcības dienas, kā arī turpmākā sadarbībā starp attiecīgajām valstu iestādēm.

[Eurojust CBRN-E Handbook](#) (*Eirojusta* CBRN-E rokasgrāmata)

[Eurojust News issue #15](#) ("Eurojust News" 15. numurs)

2.2. Kibernozieguni

Darbs ar lietām. Kibernoziegunu izmeklēšanās neizbēgami ir nepieciešams, lai tiesu un tiesībsardzības iestādes sadarbotos un veiktu koordinētas izmeklēšanas darbības kopā ar iestādēm dažādās jurisdikcijās. *Eirojusts* sniedza atbalstu 70 lietās, organizēja 9 koordinācijas sanāksmes un 1 koordinācijas centru, kā arī atbalstīja 7 *JIT*, no kurām 4 bija jaunizveidotas. Dalībvalstis, kuras iesniedza lielāko lūgumu skaitu, bija Rumānija, Vācija un Nīderlande. Dalībvalstis, kuras saņēma lielāko lūgumu skaitu, bija Apvienotā Karaliste, Francija un Vācija.

Lietā par ļaunprogrammatūru "NotPetya" skaidri izcēla tūlītējas koordinētas reakcijas lielo nozīmi saistībā ar plaša mēroga kiberuzbrukumiem un tādējādi sniedza pievienoto vērtību, kas ir *Eirojusta* un Eiropola ātrā iesaiste.

2017. gada 27. jūnijā notika plaša mēroga kiberuzbrukums, kurš ietekmēja datoru sistēmas visā pasaulē. Maskējoties par izspiešanas programmatūru, uzbrukumā izmantotā ļaunprogrammatūra, kurai bija piešķirts nosaukums "NotPetya", izplatījās ar Ukrainas grāmatvedības programmatūras pārdevēja inficētā datoru tīkla starpniecību. Uzbrukuma rezultātā vairāku uzņēmumu IT sistēmām tika nodarīti neatgriezeniski bojājumi. Starp cietušajiem bija vidēji un lieli uzņēmumi vairākās dalībvalstīs un daudzās valstīs visā pasaulē. Tikai ātra ietekmēto uzņēmumu IT nodaļas iejaukšanās, ieskaitot pilnīgu vai daļēju piekļuves bloķēšanu tīklam, varēja novērst turpmāku ļaunprogrammatūras "NotPetya" izplatīšanos.

Dažas stundas pēc uzbrukuma Francijas tiesu iestādes uzsāka kriminālizmeklēšanu un lūdza *Eirojusta* palīdzību. Paralelas izmeklēšanas tika uzsāktas vairākās pasaules valstīs. Lai

koordinētu šos centienus, jūlijā Eiropolā tika organizēta operatīvā sanāksme, un septembrī Eirojustā notika koordinācijas sanāksme, iesaistot 10 dalībvalstis un Ukrainu. Decembrī tika izveidota *JIT*, kuras mērķis bija nodrošināt savlaicīgu elektronisko pierādījumu iegūšanu un izmeklēšanas centienu koordināciju iesaistītajās valstīs, veidojot saites starp dažādiem tiesiskajiem regulējumiem.

Sadarbība ar Eiropolu. *Eirojusts* cieši sadarbojās ar galvenajām ieinteresētajām personām, tas ir, norīkojot darbam *EC3 Eirojusta* valsts ekspertu kibernetizācijas jautājumos, veicinot agrīnu tiesu iestāžu iesaistīšanos un sekmējot informācijas apmaiņu, kā arī atbalstot kopējo kibernetizācijas darba grupu (*J-CAT*). *Eirojusts* un Eiropols atjaunināja kopīgo dokumentu par kopīgiem izaicinājumiem cīņā ar kibernetizāciju, un tas tika publicēts kā ES dokuments Nr. 7021/17.

Kopš 2016. gada *Eirojusts* atbalstīja Eiropas “naudas mūļu” rīcības projektus (*EMPACT*), tā sauktos EMMA I, II un III. Katra rīcība sastāvēja no operatīvās rīcības nedēļas, kurai sekoja multimediju kampaņas nedēļa, kuras mērķis bija informēt sabiedrību par “naudas mūļiem”. EMMA projektu mērķi gadu gaitā ir mainījušies no vienkāršas “naudas mūļu” identifikācijas uz tādu noziedzīgu organizāciju identifikāciju, kuras algo “naudas mūļus”, kā arī finansiālo zaudējumu novēršanu un nelikumīgo ienākumu iesaldēšanu un konfiscēšanu. *Eirojusts* palīdz koordinēt valsts iestāžu izmeklēšanas un sniedz konsultācijas par iespējamajiem juridiskajiem šķēršļiem, kas var izrietēt no pārrobežu izmeklēšanām un saistībā ar sadarbības specifiku starp publisko un privāto sektoru un banku sektoru. Rezultāti šīm koordinētajām darbībām, kas veiktas visu dalībvalstu, Eiropas Banku federācijas, Eiropola un *Eirojusta* starpā, parāda, ka labākus rezultātus iespējams sasniegt, ja “naudas mūļu” darbības tiek risinātas starptautiskā līmenī.

Sadarbība ar EJCN. *Eirojusts* atbalsta *EJCN* (skatīt 5.4. sadaļu) un cieši sadarbojas ar šo tīklu, izstrādājot vairākas darbības, kas saistītas ar šifrēšanu (skatīt 3.1. sadaļu); datu saglabāšanu (skatīt 3.2. sadaļu); “Darknet” (tumšā tīkla) izmeklēšanām un elektroniskajiem pierādījumiem.

Ar *EJCN* palīdzību *Eirojusts* veica divas analīzes kibernetizācijas izraisītu noziegumu jomā: vienu par EST nolēmuma attiecībā uz datu saglabāšanu ietekmi un vienu par dalībvalstu iespējām veikt tiešsaistes izmeklēšanas par “Darknet” noziegumiem un tajās gūto pieredzi. Dalībvalstu iespēju sākotnējās analīzes rezultāti tika izmantoti kā ieguldījums “Darknet” konferencē, kuru Šaujamieroču operatīvā rīcības plāna ietvaros 2017. gada oktobrī organizēja Eiropols.

Eirojusta eksperti un *EJCN* tīkla dalībnieki piedalījās Komisijas organizētajās sanāksmēs par elektroniskajiem pierādījumiem, sniedzot ieguldījumu no *Eirojusta* darba ar lietām un nosakot paraugpraksi no dalībvalstīm.

EJCN plenārsanāksmes *Eirojustā* nodrošina platformu pieredzes, kompetences un paraugprakses apmaiņai starp galvenajiem kibernetizācijas apkarošanas jomas dalībniekiem, t.i., valstu iestāžu pārstāvjiem, *Eirojusta* valstu birojiem, *EC3* novērotājiem, Padomi, Komisiju un *EJN* sekretariāta priekšsēdētāju. Lieta par “Darkweb”, kuru atbalstīja *Eirojusts* un *EC3*, tika prezentēta plenārsanāksmes laikā un ilustrēja daudzus tehniskos un juridiskos izaicinājumus, kas saistīti ar noziedzības apkarošanu “Darkweb” tīklā. Izmeklēšanā izmantoto pieeju Eiropas Savienības Tiesa uzskatīja par paraugpraksi, un tā varētu kalpot par lielisku piemēru turpmākai līdzīgu nelikumīgu “Darkweb” tirdzniecības vietu slēgšanai.

Izdevums “Cybercrime Judicial Monitor” (“Kibernetizācijas tiesiskā uzraudzība”).

Eurojūsts publicēja trešo *CJM*, kas ir ziņošanas instruments, kurš paredzēts praktiķu atbalstīšanai kibernetizācijas lietu izmeklēšanas un kriminālvajāšanas laikā. Tajā sniegts pārskats par likumdošanas attīstību un tiesu prakses analīzi kibernetizācijas un tās izraisītu noziegumu, kā arī elektronisko pierādījumu jomā. Tajā ir iekļauti rezultāti par ietekmes analīzi pēc Eiropas Savienības Tiesas nolēmuma par datu saglabāšanu. Dažās dalībvalstīs tiesas jau ir apsvērušas valsts datu saglabāšanas noteikumu likumību. Tomēr līdz šim neviena no tām nav atzinusi valsts datu saglabāšanas tiesību aktus par spēkā neesošiem. *CJM* ir iekļauta arī *Eurojūsta* pārskata par tiesībsargāšanas iestādēm pieejamajām izmeklēšanas iespējām sākotnējā analīze, kā arī praktiska un juridiska rakstura izaicinājumi, ar kuriem šīs iestādes saskārās, veicot ar “Darkweb” saistītas izmeklēšanas. Pārrobežu sadarbībai un koordinācijai šajās izmeklēšanās ir vitāla nozīme, lai gūtu panākumus, ņemot vērā, ka tajās iesaistītas vairākas jurisdikcijas. Ir pierādījies, ka *JIT* sniedz īpašu pievienoto vērtību šajā darbības jomā.

Informēšana. *Eurojūsts* vairākās Eiropas Parlamenta *LIBE* komitejas sēdēs informēja par savu darbu kibernetizācijas jomā. Sēdē par bērnu seksuālu izmantošanu un ekspluatāciju *Eurojūsts* prezentēja sava darba ar lietām analīzi par tiešsaistē veiktu bērnu seksuālu izmantošanu.

Pret “Usenet” noziedzīgo tīklu vērstas operācijas

Kibernetizācijas lietās laikiem ir izšķiroša nozīme. Nospiežot pogu, datus var dzēst vai pārsūtīt no vienas jurisdikcijas uz citu — ne tikai Eiropas Savienības robežās, bet arī uz citām pasaules daļām.

2017. gada oktobrī Vācijas valsts birojs nodeva *Eurojūstam* divas saistītas lietas par iespējamiem būtiskiem Vācijas intelektuālā īpašuma tiesību aktu pārkāpumiem. Tiešsaistes pirātismā iesaistīta ONG tika turēta aizdomās par tādu interneta pirātisma portālu uzturēšanu, kuros tiek piedāvāti tūkstotiem licencētu vai ar autortiesībām aizsargātu materiālu, kā, piemēram, filmas, programmatūra un TV pārraides.

Lai gan šis saturs tika atklāti reklamēts publiskās tīmekļa vietnēs (nevis dziļajā tīmeklī) ar tādiem domēniem kā, piemēram, www.town.ag un www.usenetrevolution.info, tas tika uzglabāts tā sauktajā “Usenet” tīklā. Šīs ONG vadītāji tiek turēti aizdomās par vairāk nekā 1 milj. EUR lielu ienākumu gūšanu, pārdodot atbilstošus “Usenet” piekļuves datus. Autortiesību pārkāpumu rezultātā radītie zaudējumi ir aprēķināti 7,5 milj. EUR apmērā.

Visām šīm darbībām izmantotos serverus pārvaldīja dažādi uzņēmumi ar filiālēm Francijā, Nīderlandē, Sanmarīno un Kanādā. Turklāt divi no 68 aizdomās turētajiem atradās Šveicē, un viens no galvenajiem aizdomās turētajiem atradās Spānijā. Lai atbalstītu tiesisko sadarbību ar šīm valstīm, izņemtu attiecīgos datus, kā arī pienācīgi un savlaicīgi izpildītu citus lūgumus, tika izveidots koordinācijas centrs.

Tā kā par šo lietu bija atbildīgas divas Vācijas prokuratūras un aizdomās turētie atradās gan Vācijā, gan ārpus tās robežām, koordinācijas centrs bija informēts par nepieciešamību nodrošināt pienācīgu sinhronizāciju starp dažādām pieprasītajām darbībām. Sadarbības lūgumi Francijai un Nīderlandei tika izteikti ar EIR starpniecību, bet citām valstīm, izmantojot *LoR*. Lai gan lielākā daļa aizdomās turēto atradās Vācijā, EAO tika izdots arī attiecībā uz Spānijas aizdomās turēto.

Centrālo vietu šajā lietā ieņēma laika koordinēšana attiecībā uz sadarbību, kas saistīta ar datu konfiskāciju. Lai īstenotu kriminālvajāšanu, bija nepieciešams pārņemt interneta pirātisma portālu vadību. Sākuma posmā koordinācijas centrs tika informēts, ka Vācijas iestādēm ir izdevies iegūt paroles, kuras ļauj tieši piekļūt lielākajai daļai serveru. *Eurojusts* nekavējoties sazinājās ar visām attiecīgajām dalībvalstīm un lūdza, lai tās atliek pret attiecīgajiem mitināšanas uzņēmumiem vērstās operācijas.

Pasākumu īstenošanas grafiks rīcības dienā tika vairākkārt izmainīts, lai pielāgotu to operatīvo nepieciešamību pastāvīgajām izmaiņām. *Eurojusts* ātri iesaistījās visos rīcības dienas pasākumos, lai nodrošinātu optimālu operāciju sinhronizāciju visās iesaistītajās valstīs. Divas personas tika arestētas, notika 76 kratīšanas, un tika konfiscētas vairākas tīmekļa vietnes, serveri, datori un elektroniskie pierādījumi.

Šis lielais datu apjoms tika iegūts:

- piekļūstot interneta serveriem un lejupielādējot no tiem datus ar atvērtu piezīmjdatoru vai paroļu starpniecību, kuras tika iegūtas Vācijā dzīvojošo aizdomās turēto mājokļu kratīšanu laikā;
- konfiscējot papildu serverus, kuri, domājams, atradās mitināšanas uzņēmumu telpās Francijā un Kanādā;
- no uzņēmumiem Spānijā un Nīderlandē konfiscējot dokumentus un plašu informāciju par darījumiem.

Šo pasākumu ietekme bija jūtama ārpus šajā lietā iesaistītajiem noziedzīgajiem tīkliem. Rīcības dienas laikā citas "Usenet" pirātiskās tīmekļa vietnes pārstāja darboties. Līdzīgas ONG, visticamāk, saprata, ka tika veiktas starptautiskas tiesiskās darbības, un nolēma priekšlaicīgi slēgt savus serverus, lai izvairītos no kriminālvajāšanas.

2.3. Migrantu kontrabanda

Darbs ar lietām. Eurojustam nodoto lietu skaits palielinājās no 32 lietām 2014. gadā līdz 64 lietām 2017. gadā. *Eurojusts* organizēja 15 koordinācijas sanāksmes, izveidoja divus koordinācijas centrus un 14 *JIT*, no kurām sešas bija jaunizveidotas, no jauna apstiprinot nepieciešamību veicināt sadarbību ar tiesiskās sadarbības instrumentu starpniecību, lai fenomenu risinātu starptautiskā līmenī. Dalībvalstis, kuras iesniedza lielāko lūgumu skaitu, bija Austrija, Grieķija un Itālija. Dalībvalstis, kuras saņēma lielāko lūgumu skaitu, bija Vācija, Bulgārija un Itālija.

Kopējais Eurojustam nodoto lietu skaits salīdzinājumā ar pašreizējās migrācijas krīzes apmēriem un pieņemto veicināto migrāciju skaitu tomēr ir samērā neliels.

Eurojusts ar valstu biroju starpniecību turpināja sniegt tādu atbalstu karsto punktu kompetentajām tiesu iestādēm, kurš bija balstīts uz tiesu informāciju, kas saņemta no tam uzticīgiem tiesiskās sadarbības kontaktpunktiem Itālijā un Grieķijā.

Tiesu iestādes mudina Ziemeļu jūras darba grupas ietvaros ieviest reģionālu pieeju tiesiskajai sadarbībai. Šī darba grupa tika izveidota 2016. gada aprīlī. Tajā līdzdarbojas tiesu un tiesībsardzības iestādes no Beļģijas, Francijas, Nīderlandes un Apvienotās Karalistes, kā arī *Eurojusts* un Eiropols, lai apmainītos ar informāciju un pastiprinātu koordināciju un kriminālvajāšanas.

Tālāk minētā lieta ilustrē darba grupas veiksmīgi īstenotās darbības. Lieta attiecās uz ONG, kura tika turēta aizdomās par nelikumīgas imigrācijas veicināšanu no valstīm, ieskaitot Afganistānu, Pakistānu un Vjetnamu, uz Eiropas Savienību, šādi pārkāpjot imigrācijas likumu. ONG tika turēta aizdomās arī par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Tika uzskatīts, ka ONG transportēja migrantus īpaši pielāgotos automobiļos, šķērsoja Bulgāriju, Beļģiju, Franciju un Nīderlandi un tās galamērķis bija Apvienotā Karaliste. Ar ONG saistītās izmeklēšanas sākās 2016. gadā Apvienotajā Karalistē un Nīderlandē, un tika atklāta saistība ar vēl trijām dalībvalstīm. Viens no lietas aspektiem ir tāds, ka tā saveda kopā vairākas valstis, kuras atrodas kontrabandas ceļa tuvumā, — galamērķa valsti (Apvienotā Karaliste), tranzīta valstis (Beļģija, Bulgārija, Vācija, Francija un Nīderlande), kā arī valstis, kurās ONG atrada loģistikas atbalstu (sevišķi Franciju, kurā tika pielāgoti automobiļi).

Kā jūnija [Eirojusta sanāksmē par migrantu kontrabandu](#) norādīja praktiķi, migrantu kontrabandas lietu rakstura dēļ nepieciešama ciešāka sadarbība starp izcelsmes, tranzīta un galamērķa valstīm, un tādēļ šīs lietas kļūst par loģiskiem starptautiskas tiesiskās sadarbības kandidātiem. Šī sanāksme beidzās, dalībniekiem vienojoties par nepieciešamību izjaukt un īstenot kriminālvajāšanu pret visu ONG kopumā, nevis atsevišķi pret katru šīs ONG valsts segmentu. Agrīna informācijas apmaiņa tika noteikta par paraugpraksi šajā kontekstā. Sanāksmē tika minēta arī sadarbības paplašināšana ar trešajām valstīm. Šajā sakarā *Eirojusta* darbs ar lietām norāda, ka sadarbība vienā gadījumā notika Libānā, Libijas Arābu Džamahīrijā, Turcijā un Šveicē, bet divas reizes Sīrijā.

Fiktīvas laulības

Fiktīvas laulības tiek plaši izmantotas kā *modus operandi*, lai īstenotu migrantu kontrabandu Eiropas Savienībā, ar piebildi, ka ONG ir labi informētas par atšķirībām dalībvalstu tiesību aktos un izvēlas tās dalībvalstis, kurās ir tam labvēlīgi tiesību akti.

2014. un 2015. gadā Īrija saskārās ar būtisku patvēruma pieteikumu skaita pieaugumu, kurus iesniedza trešo valstu valstspiederīgie no Indijas subkontinenta. Tajā pašā laika posmā bija vērojams arī būtisks laulību pieaugums starp noteiktiem trešo valstu valstspiederīgajiem un ES valstspiederīgajiem, galvenokārt starp vīriešiem no Indijas subkontinenta un sievietēm no Austrumeiropas un Portugāles. Ar šo fenomenu saistītajās izmeklēšanās atklājās, ka patvēruma meklētāji izmantoja šo procesu, lai iegūtu statusu Īrijā, par spīti tam, ka lielākajai daļai šo vīriešu jau iepriekš bija piešķirts imigrācijas statuss un vēsture Apvienotajā Karalistē. Attiecībā uz sievietēm viņu motivācija bija tikai un vienīgi finansiāls labums.

Īrijas valsts birojs 2016. gadā uzsāka lietu, lai lūgtu Latvijas tiesisko sadarbību ar nolūku saukt pie atbildības iespējamos organizatorus un latviešu līgavu vervētājus. Galvenie Īrijas izmeklēšanas subjekti bija pakistāniešu vīrietis un latviešu sieviete, kuri abi bija Īrijas rezidenti. Sieviešu dzimuma aizdomās turētā regulāri ceļoja uz Latviju, un tika uzskatīts, ka viņa ir vairāku fiktīvu laulību, kurās iesaistītas Latvijas sievietes, organizatore un līgavu vervētāja.

Pirmajā koordinācijas sanāksmē 2016. gada februārī Latvijas iestādes apstiprināja, ka viņu veiktajā izmeklēšanā galvenais aizdomās turētais ir cits Pakistānas valstspiederīgais, kurš vadīja tīklu, kas bija iesaistīts vismaz 60 fiktīvu laulību organizēšanā. Aizdomās turētie tika saskaņoti, un izmantoto *modus operandi* apliecināja gan Latvijas, gan Īrijas iestādes.

Otrā koordinācijas sanāksme notika 2017. gada februārī, un tās mērķis bija pārvarēt galvenās ar lietu saistītās grūtības, īpaši noziedzīgo nodarījumu juridisko kvalifikāciju un abpusējas sodāmības jautājumu.

Saskaņā ar Īrijas tiesību aktiem fiktīvas laulības netiek uzskatītas par sodāmām, tādējādi ļaujot par pamatu apsūdzībai krimināllietā izmantot tikai saistītos noziedzīgos nodarījumus, piemēram, sazvērestību krāpnieciskā nolūkā, maldināšanu vai viltotu dokumentu iesniegšanu. Sods par šādiem noziegumiem parasti ir minimāls.

Latvijā fiktīva laulība kā noziedzīgs nodarījums Krimināllikumā tika iekļauta 2013. gadā, bet kriminālvajāšanas šajā jomā izrādījās liels izaicinājums ierobežotas pieejamās judikatūras un piemērotā soda būtisko atšķirību dēļ. Turklāt ar jurisdikciju saistītas problēmas radās, ja daļa nozieguma tika izdarīta ārpus Latvijas teritorijas un lieta attiecās uz nozieguma izdarīšanas mēģinājumu.

Galvenais Īrijas izmeklēšanas subjekts tikai aizturēts Īrijā par imigrācijas tiesību aktu pārkāpšanu, un Īrijas iestādes ierosināja nodot aizdomās turēto Latvijai, lai vainīgais tiktu saukts pie atbildības saistībā ar fiktīvu laulību. Tika apsvērta iespēja izdot gan izraidīšanas rīkojumu, gan veikt uz EAO balstītu nodošanu. Tā kā izraidīšana nav saistīta ar konkrētu galamērķi, šis pasākums bija saistīts ar risku, ka aizdomās turētais varētu neierasties Latvijā, un tas pilnībā sagrautu šīs pret viņu veiktās izmeklēšanas mērķi. Lai nodotu personu, pamatojoties uz Latvijas izdotu EAO, bija nepieciešams atrast atbilstošu noziedzīgo nodarījumu Īrijas tiesību aktos. Tika izskatīts 2002. gada Pamatlēmumā par EAO iekļautais noziedzīgo nodarījumu saraksts, un sanāksmes dalībnieki nolēma, ka lēmums tiks pieņemts pēc tam, kad būs izveidota Latvijas kriminālvajāšanas stratēģija. Lai nodrošinātu galvenā Īrijas aizdomās turētā apsūdzēšanu, dalībnieki kā trešo iespēju apsvēra aizmugurisku lietas iztiesāšanu Latvijā. Īrijas iestādes piedāvāja veicināt šādas iespējas īstenošanu un sniegt šim nolūkam nepieciešamos pierādījumus. Rezultātā, pēc imigrācijas statusa atcelšanas attiecībā uz Īrijas izmeklēšanas galveno subjektu, tika izdots izraidīšanas rīkojums.

Reaģējot uz šo fenomenu, Īrijas iestādes sāka šī jautājuma risināšanu no sākuma, galvenokārt informējot par to laulību noslēgšanā iesaistīto personālu. Šī graužošā stratēģija, kas tika īstenota kopā ar *Eiropjustu* un vairākām dalībvalstīm, izrādījās rezultatīva, jo laulību pieteikumu skaits 2015. gadā būtiski samazinājās.

Operācijas dalībnieki ar *Eiropjustu* un Eiropola atbalstu sadarbojas ar citām dalībvalstīm, lai atklātu fiktīvas laulības, un tiek turpināta Eiropas mēroga izmeklēšana. Turklāt Īrijas izmeklēšana attīstījās un tagad koncentrējas arī uz laulībām, kas tika noslēgtas 2012. un 2013. gadā.

Tematiskā grupa migrantu kontrabandas jomā. Tematiskā grupa turpināja savu darbību, lai atbalstītu prokuratūras, kuras saskārušās ar migrantu kontrabandu. Tika publicētas Itālijas, Spānijas un Francijas lietu valsts judikatūras analīzes. Šajās analīzēs bija uzsvērti konkrētām valstīm raksturīgi šķēršļi un to pārvarēšanai atrastie risinājumi. Piemēram, Itālijas judikatūras analīzē aprakstīti risinājumi Itālijas jurisdikcijas aizstāvēšanai starptautiskajos ūdeņos, kamēr Francijas judikatūras analīzē vairāk runāts par viltotu personas apliecinājošu dokumentu izplatību un likumdevēju reakciju — sodu pastiprināšanu par šādiem pārkāpumiem.

Sadarbība ar Eiropolu. *Eiropjustam* ir kontaktpunkts ar Analīzes projektu kontroles punktu, kas ir kopīgu interešu lietu apspriešanai paredzēta *Eiropjusta* operatīvā saskarne ar

tiesībaizsardzības iestāžu sektoru, īpaši — ar Eiropolu. Turklāt *Eirojusts* meklē iespējas turpmākai ciešu operatīvo attiecību attīstībai ar Eiropola Eiropas Migrantu kontrabandas apkarošanas centru (EMKAC).

Informēšana. *Eirojusts* turpina cieši sadarboties ar ES iestādēm un citām ieinteresētajām personām, kuras aktīvi piedalās nelegālas imigrantu kontrabandas apkarošanā. Tika uzlabota informācijas apmaiņa ar tādiem attiecīgajiem partneriem kā, piemēram, kopējās drošības un aizsardzības politikas (KDAP) misijas un operācijas, un tika meklētas jaunas iespējas, kā veicināt informācijas apmaiņu ar imigrācijas sadarbības koordinatoriem Padomes Regulas (EK) Nr. 377/2004 pārskatīšanas kontekstā. Turklāt *Eirojusts* turpināja sagatavot vidusposma pārskatu Eiropas programmai migrācijas jomā un *inter alia* atzīmēja, ka valstu tiesībaizsardzības struktūras būtu jārosina pielāgot savas kriminālvajāšanas stratēģijas tā, lai sauktu pie atbildības ONG līderus. Šajā sakarā *Eirojusta* tiesiskās sadarbības instrumenti var sniegt vitāli svarīgu palīdzību.

Visa gada laikā turpinājās stratēģiskas informācijas apmaiņa ar Eiropas Savienības militāro operāciju Vidusjūras apgabala centrālās daļas dienvidos (*EUNAVFOR MED operācija*). Šobrīd *Eirojusts* un *Frontex* ir iesaistīti jaunu sadarbības iespēju izvērtēšanā. Saskaņā ar *Frontex* jauno tiesisko regulējumu *Frontex* un *Eirojusts* kriminālizmeklēšanu nolūkos ir tiesīgi apmainīties ar personas datiem.

2.4. Cilvēku tirdzniecība

Darbs ar lietām. *Eirojusts* reģistrēja 132 lietas, kas bija būtisks pieaugums salīdzinājumā ar 93 lietām 2016. gadā, un organizēja 57 koordinācijas sanāksmes salīdzinājumā ar 33 sanāksmēm 2016. gadā. Dalībvalstis, kuras iesniedza lielāko skaitu lūgumu, bija Rumānija, Apvienotā Karaliste un Bulgārija. Dalībvalstis, kuras saņēma lielāko lūgumu skaitu, bija Rumānija, Vācija un Apvienotā Karaliste.

Palielinājās arī *JIT* izmantošana: 26 *JIT* bija jaunizveidotas, kopā bija 51 aktīva *JIT*. 39 *JIT* saņēma *Eirojusta* finansējumu. *JIT* bija iesaistītas tādas trešās valstis kā, piemēram, Norvēģija, Šveice, Bosnija un Hercegovina. Ar cilvēku tirdzniecību saistītus noziegumus bieži veic ONG, dažreiz tie tiek veikti kopā ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un noziegumiem pret dzīvību, brīvību un personisko neaizskaramību. Nepārtraukta uzmanība, kas pievērsta cilvēku tirdzniecībai stratēģiska projekta — *Eirojusta* rīcības plāna cīņai pret cilvēku tirdzniecību un Noslēguma novērtējuma pārskatā sniegto ieteikumu — veidā, iespējams, ir veicinājusi operatīvā atbalsta pieaugumu.

Noslēguma novērtējuma pārskats. Janvārī *Eirojusts* publicēja [*Final Evaluation Report on the Implementation of the Eurojust Action Plan against THB 2012-2016*](#) (noslēguma novērtējuma pārskatu par *Eirojusta* rīcības plāna īstenošanu cīņai pret cilvēku tirdzniecību 2012.–2016.). Tajā iekļauts pārskats par *Eirojusta* darbu ar lietām cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā laika posmā no 2012. gada 1. janvāra līdz 2016. gada 31. decembrim, un galvenā uzmanība pievērsta darbam, kas veikts divos Rīcības plānā (2014.–2016.) ietvertajos gados. Pārskatā teikts, ka izplatītākais cilvēku tirdzniecības upuru ekspluatācijas veids ir seksuāla izmantošana, bet otrs izplatītākais — ekspluatācija darbam. Šī noziegumu veida izmeklēšanas ir ļoti sarežģītas; tajās bieži ir iesaistītas labi organizētas noziedzīgas grupas un viegli ievainojami upuri.

Pārskatā galvenajos vilcienos ir aprakstīti izaicinājumi, ar kuriem saskārās izmeklēšanas un kriminālvajāšanas:

- pierādījumu iegūšana un pieņemamība;
- cietušo identifikācija un atrašanās vieta;
- cietušo liecību ticamība;
- ar jurisdikcijas konfliktiem saistītas problēmas;
- EAO izpilde;
- īpašu pārrobežu noziegumu izmeklēšanas metožu izmantošana;
- no cilvēku tirdzniecības gūtās peļņas atklāšana un konfiscēšana;
- cilvēku tirdzniecībā iesaistītu ONG veiktas nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas pierādīšana;
- atšķirības dalībvalstu materiālo tiesību normās un procesuālajos tiesību aktos.

Šajā pārskatā ir iekļauta arī informācija par paraugpraksi: i) *Eiropas* nodrošina valstu iestādēm platformu, kurā, organizējot koordinācijas sanāksmes un sniedzot palīdzību tajās, var risināt problēmas un panākt kopēju vienošanos par veidu, kā turpināt darbu; ii) *Eiropas* var palīdzēt risināt jurisdikcijas problēmas; iii) daudznazaru pieeja, kurā iesaistītas NVO, nodokļu departamenti, imigrācijas dienesti un tiesībsardzības iestādes, tiek atzīta par noderīgu; iv) ir svarīgi iegūt upuru uzticību; v) *JIT* izveide var palīdzēt risināt ar pierādījumiem saistītas problēmas.

Informēšana. Šī noziegumu veida sarežģītā rakstura dēļ tam ir nepieciešama daudzpusīga pieeja. Lai sekmētu darbības un optimizētu resursu izmantošanu cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā, *Eiropas* turpināja pildīt savas saistības partnerattiecībās ar ES iestādēm un TI aģentūrām. Martā ES koordinators cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā satikās ar *Eiropas* prezidentu, lai apspriestu jaunākos sasniegumus un turpmāku darbu cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā. *Eiropas* prezentēja un apsprieda šo pārskatu arī Komisijas vadītās TI aģentūru cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomas kontaktpunktu grupas ietvaros. *Eiropas* sniedza ieguldījumu saistībā ar dokumenta “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par turpmākiem pasākumiem saistībā ar *ES Stratēģiju cilvēku tirdzniecības izskaušanai* un turpmāku konkrētu darbību noteikšanu” sagatavošanā. Viena no paziņojumā minētajām prioritārajām jomām ir tāda uzņēmējdarbības modeļa sagraušana, no kura ir atkarīga cilvēku tirdzniecība, piemēram, stiprinot izmeklēšanas un kriminālvajāšanas, veicinot aktīvas, uz finanšu datiem un izlūkdatiem balstītas izmeklēšanas, noziedzīgi iegūtu līdzekļu atgūšanu, ienākumu iesaldēšanu un konfiskāciju, kā arī ciešāk sadarbojoties.

Eiropas dalījās kompetencē un paraugpraksē ar ANO Narkotiku un noziedzības novēršanas biroju (*UNODC*); tas piedalījās ANO ekspertu grupas sanāksmēs saistībā ar starptautisko tiesisko sadarbību lietās par cilvēku tirdzniecību un sniedza ieguldījumu *UNODC* izdevuma *Handbook on Investigating and Prosecuting Trafficking in Human Beings Worldwide* (“Rokasgrāmata par vispasaules cilvēku tirdzniecības lietu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu”) sagatavošanā.

***JIT* lietā par cilvēku tirdzniecību seksuālas izmantošanas nolūkā**

Šī lieta ir saistīta ar cilvēku tirdzniecību no Slovākijas uz Apvienoto Karalisti seksuālas izmantošanas nolūkā. Šajā lietā cilvēku tirdzniecība ir saistīta ar citiem noziedzīgu darbību

veidiem: Apvienotajā Karalistē izmeklētie noziegumi ietvēra ne tikai cilvēku tirdzniecību, bet arī izvarošanu, migrantu kontrabandas veicināšanu Apvienotajā Karalistē, dokumentu viltošanu un citus saistītus noziegumus. Slovākijā izmeklēšanas bija saistītas ar izspiešanu, tiesībaizsardzības iestāžu darba traucēšanu un šādas traucēšanas mēģinājumu.

Nepieciešamība pēc *JIT* izveides tika noteikta divpusējā saziņā starp valstu policijām. *JIT* sagatavošanas un izveides laikā *Eiropas tiesībsargi* sekmēja saziņu starp valsts iestādēm un palīdzēja sagatavot *JIT* līgumu, kā arī veikt turpmākus tā grozījumus. Turklāt tiesību sistēmu atšķirību dēļ Slovākijas iestādes lūdza Apvienoto Karalisti sniegt pamatojumu tam, kāpēc tās *JIT* vadītājs ir policists, nevis prokurors. *Eiropas tiesībsargi* palīdzēja noskaidrot šo jautājumu, paskaidrojot to, kā šīs funkcijas ir sadalītas starp Anglijas un Velsas kriminālvajāšanas un izmeklēšanas iestādēm; tās cieši sadarbojas visas krimināllietas laikā, bet to lomas ir skaidri noteiktas. Apvienotās Karalistes tiesību sistēmā prokurors nav tiesīgs pavēlēt policistam rīkoties, nedz arī meklēt veidus, kā kontrolēt vai vadīt izmeklēšanu. Šī iemesla dēļ Apvienotās Karalistes *JIT* vadītājam jābūt policistam. *Eiropas tiesībsargi* sniedza palīdzību arī juridisku risinājumu meklēšanā, kas ietvēra tulkotāja nolīgšanu *JIT* vajadzībām.

JIT līgums tikai parakstīts 2013. gada septembrī, piedaloties arī *Eiropas tiesībsargam*. *Eiropas tiesībsargi* nodrošināja arī finansiālu atbalstu šai *JIT*. *JIT* operatīvajā fāzē *Eiropas tiesībsargi* iesaistījās diskusijās un sniedza ieguldījumu saistībā ar “verdžības un cilvēku tirdzniecības novēršanas rīkojumu” juridisko raksturu, kuri izdoti Apvienotajā Karalistē saskaņā ar “*Modern Slavery Act*” (Likumu par moderno verdžību). Saskaņā ar Apvienotās Karalistes tiesību aktiem šāda rīkojuma neizpilde Apvienotajā Karalistē ir uzskatāma par tādu nodarījumu, par kuru paredzēta izdošana un ir jāizcieš piecu gadu ieslodzījums, kā arī var tikt izdots EAO. Tomēr nav tāda savstarpējas atzīšanas instrumenta, kas ļautu Slovākijai pārņemt šādu rīkojumu. Tā kā tiesas nolēmumi tika izdoti pamatojoties uz valsts tiesību aktiem, kuros nav transponēts 2008. gada 27. novembra Padomes pamatlēmums 2008/947/TI par savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu, Slovākijas policija var sniegt informāciju tikai policijas līmenī, lai informētu Apvienotās Karalistes iestādes par iespējamu šo rīkojumu pārkāpumu Slovākijas Republikas teritorijā.

Cilvēku tirdzniecības nodarījumiem raksturīga nepieciešamība pēc viegli ievainojamo upuru aizsardzības. Ar šo nepieciešamību saistītie noteikumi tika iekļauti *JIT* līgumā. *JIT* nodrošināja, ka Slovākijas cietušie piedalās Apvienotās Karalistes tiesvedībā, kā arī atviegloja Slovākijas policistu liecību sniegšanu un atbalstīja nepārtrauktu un ātru informācijas apmaiņu.

Pēc izmeklēšanas beigām Apvienotajā Karalistē 10 personas tika notiesātas par cilvēku tirdzniecību un “citiem saistītiem noziedzīgiem nodarījumiem” (t.i., fiktīvām laulībām).

Ar *JIT* starpniecību savāktā informācija ļāva uzsākt kriminālprocesu Slovākijā. Izmeklēšanu rezultātā trīs personas tika atzītas par vainīgām izspiešanā un tiesībaizsardzības iestāžu darba traucēšanā.

***Eiropas tiesībsargu* palīdzība *JIT* izveidē un kopīgās rīcības dienas sagatavošanā lietā par *THB* un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju**

2016. gada aprīlī Rumānijas iestādes uzsāka izmeklēšanu pret starptautisku ONG, kas bija apsūdzēta par cilvēku tirdzniecību seksuālas izmantošanas nolūkā, sutenerismu un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Sieviešu dzimuma cietušās, kuras bija neaizsargātas vecuma, fiziska vai garīga rakstura traucējumu vai finanšu līdzekļu, darba alternatīvu vai ģimenes saišu

trūkuma dēļ, ONG dalībnieku iespaidā tika piespiestas nodarboties ar prostitūciju Beļģijā, Čehijas Republikā, Vācijā, Spānijā, Šveicē un Apvienotajā Karalistē. Izmeklēšanā tika atklāts, ka no aprakstītajām noziedzīgajām darbībām tika iegūta liela naudas summa, ko ONG pārvaldīja ar bankas pārskaitījumu starpniecību un kas pārsniedza 5 milj. EUR.

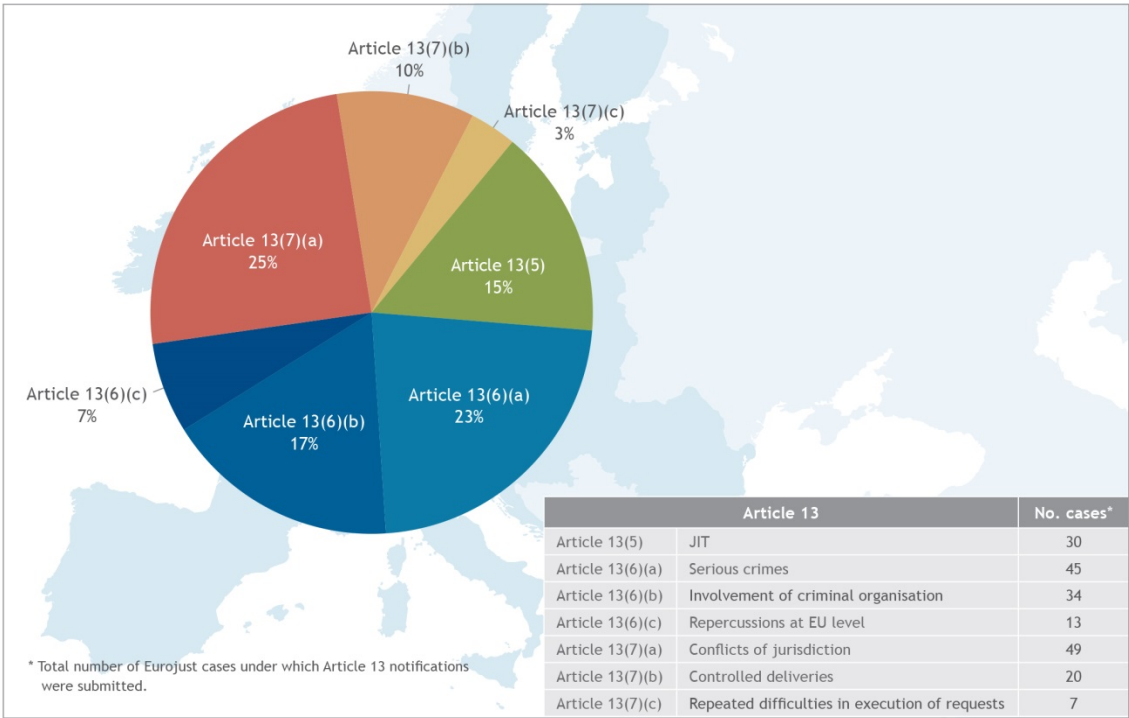
2016. gada septembrī šī lieta tika nodota *Eiropas Tiesībsargāšanas birojam*, lai gūtu atbalstu sadarbībai ar iesaistīto dalībvalstu un trešo valstu iestādēm, īpaši *JIT* izveidošanā un kopīgās rīcības dienas pasākumu sagatavošanā. Pirmajā koordinācijas sanāksmē, kas notika 2017. gada februārī, tika nolemts izveidot *JIT*. *JIT* līgums tika parakstīts martā starp Beļģiju, Rumāniju un Apvienoto Karalisti, piedaloties attiecīgajiem valstu locekļiem. Paralēli *Eiropas Tiesībsargāšanas birojs* saņēma, pārsūtīja un veicināja STP lūgumu izpildi Čehijas Republikā, Vācijā, Šveicē — valstīs, kuras nebija *JIT* dalībnieces.

Otrā koordinācijas sanāksme, kura notika maijā, tika izmantota, lai plānotu un sagatavotu kopīgās rīcības dienas pasākumus. Turklāt sanāksmes dalībnieki ar *Eiropas Tiesībsargāšanas biroju* atbalstu vienojās par lietas ierosināšanai piemērotāko jurisdikciju. Jūnijā organizētās kopīgās rīcības dienas ietvaros tika veikta 71 mājas kratīšana Rumānijā, 20 kratīšanas Beļģijā, Čehijas Republikā, Šveicē un Apvienotajā Karalistē. Tika konfiscētas lielas naudas summas, liels daudzums juvelierizstrādājumu, šaujamieroču un elektronisko iekārtu. Tajā pašā dienā 39 aizdomās turētās personas tikai aizturētas Rumānijā, trīs — Apvienotajā Karalistē, kā arī tika iztaujāti 40 liecinieki. Turklāt Rumānijā tika pieprasīts veikt iesaldēšanas pasākumus attiecībā uz aktīviem, kuru vērtība pārsniedz 2 milj. EUR. *Eiropas Tiesībsargāšanas birojs* kopīgās rīcības dienas laikā sniedza konsultācijas valsts iestādēm.

Arī šajā lietā *Eiropas Tiesībsargāšanas birojs* sniedza finansiālu un loģistisku atbalstu *JIT*. Eiropols palīdzēja nodrošināt informācijas apmaiņu starp iesaistītajām valstīm un nodrošināja operatīvo atbalstu, organizējot operatīvo sanāksmi un saskaņojot ienākošo informāciju.

Eiropas Tiesībsargāšanas birojs uzraudzīja tādu no dalībvalstīm saņemto ziņojumu plūsmu, uz kuriem attiecas Padomes lēmuma par *Eiropas Tiesībsargāšanas biroju* 13. panta 5.–7. punkts, kurā noteikts, ka dalībvalstīm ir pienākums noteiktā informācijā dalīties ar *Eiropas Tiesībsargāšanas biroju*.

Article 13 cases

Viessemināri un mārketinga semināri

Eiropas Justīcijas dienests sadarbībā ar attiecīgajām valsts iestādēm organizēja trīs mārketinga seminārus (Somijā (maijā), Zviedrijā (septembrī) un Portugālē (novembrī)), kā arī septiņus viesseminārus (Bulgārijā, Francijā, Lietuvā, Ungārijā, Rumānijā un Somijā), lai veicinātu *Eiropas Justīcijas dienesta* uzdevumu izpildi, darbu un pievienoto vērtību operatīvajos jautājumos un *Eiropas Justīcijas dienesta* kā Eiropas Savienības tiesisko un juridisko zināšanu centra atpazīstamību. Šos seminārus apmeklēja prokurori, tiesneši un/vai tiesībsargājošo iestāžu amatpersonas.

Informatīvā stratēģija

Decembrī kolēģija pieņēma *Eiropas Justīcijas dienesta* informatīvo stratēģiju dalībvalstīs, kuras mērķis bija turpmāk palielināt valsts iestāžu informētību par *Eiropas Justīcijas dienesta* sniegtajiem pakalpojumiem un operatīvo pievienoto vērtību. Stratēģija atsaucas uz regulāru nacionālo pārstāvju vizīšu noderīgumu valsts iestādēs, lai apspriestu ar lietām saistītus jautājumus un/vai savstarpēji informētu viens otru par politikām un jaunumiem. Tajā izceltas arī praktiskās zināšanas, ko praktiski iegūst, piedaloties mācību vizītēs *Eiropas Justīcijas dienestā*, īpaši tajās, kuras organizētas, sadarbojoties ar *EJTN*. Turklāt stratēģijā paredzēts jauns veids, kā reklamēt *Eiropas Justīcijas dienestu* (aizstājot mārketinga seminārus un viesseminārus), izmantojot “valstu darbseminārus”, kurus dalībvalstīs organizēs valstu biroji, lai informētu par *Eiropas Justīcijas dienesta* sniegtajiem pakalpojumiem un atbalstu valsts iestādēm, kā arī veicinātu tā uzdevumu, pienākumu izpildi un pievienotās vērtības veidošanu.

***EJTN* apmaiņas programma**

EJTN apmaiņas programmas ietvaros 20 prokurori/tiesneši no 11 dalībvalstīm (BG, CZ, DE, ES, IT, LT, HU, AT, PL, PT, SI) piedalījās ilgtermiņa stažēšanās periodos (trīs vai četru mēnešu garumā) *Eiropas Justīcijas dienesta* valstu birojos, atbalstot tos operatīvajā darbā. Arī 26 prokurori/tiesneši no 16 dalībvalstīm septembrī piedalījās nedēļu ilgā *Eiropas Justīcijas dienesta* mācību vizītē.

3. nodaļa. Grūtības un paraugprakse

Ievads

Eirojusts ar savu operatīvo un stratēģisko darbu veicina grūtību noteikšanu un paraugprakses ieviešanu vairākās krimināllietu tiesiskās sadarbības jomās.

2017. gadā *Eirojusts* īpaši pievērsās juridisku un tehnisku grūtību risināšanai tādās jomās kā šifrēšana, datu saglabāšana un EAO. Kopš EIR direktīvas transponēšanas termiņa beigām 2017. gada 22. maijā *Eirojusts* ir palīdzējis valstu iestādēm EIR piemērošanas jautājumos un sniedzis juridiskas konsultācijas, saskaroties ar grūtībām operatīvajās lietās. *Eirojusts* turpinās uzraudzīt un analizēt iespējamās problēmas, kuras varētu rasties.

3.1. Šifrēšana

Jūnijā *Eirojusts* kopā ar Komisiju un *EJCN* organizēja darbsemināru, kura nolūks bija savākt informāciju par šifrēšanas ietekmi uz kriminālizmeklēšanām un izpētīt praktiskus risinājumus noteiktajām problēmām. Darbseminārā galvenā uzmanība tika pievērsta dalībvalstu tiesiskā regulējuma, kā arī juridisko procedūru, šķēršļu un paraugprakses novērtēšanai. Tas aptvēra šādus tematus: a) šifrēšanas ietekme uz kriminālizmeklēšanu un kriminālvajāšanu ikdienas praksi; b) atšifrēšanas atslēgu pārvaldība un atklāta teksta datu nodrošināšana; c) šifra uzlaušana; d) šifra apiešana.

Dalībnieki uzsvēra, ka šifrēšana arvien vairāk apdraud kriminālizmeklēšanu efektivitāti, jo arvien lielāks noziedzīgu darbību pierādījumu daudzums no tradicionālajiem pierādījumiem, piemēram, lietas dokumentiem, kļūst par datiem elektroniskā formā. Šifrēšanas radītās grūtības attiecas gan uz tiešsaistes, gan bezsaistes datu apstrādi un uzglabāšanu. Šifrēšanas problēmu risināšana kriminālizmeklēšanā rada juridiskus un tehniskus jautājumus.

Saistībā ar atšifrēšanas atslēgas pārvaldību un atklāta teksta datu nodrošināšanu tiek izšķirta obligāta un brīvprātīga aizdomās turētā vai trešās personas sadarbība. Dalībnieki norādīja, ka pastāvošie izpaušanas pienākumi dažu dalībvalstu tiesību aktos un brīvprātīgās vienošanās citās dalībvalstīs šobrīd, iespējams, nedarbojas pienācīgi. Turklāt viņi uzsvēra, ka iekļaujot tiesību aktos pienākumu aizdomās turētajam izpaust atšifrēšanas atslēgu vai atklāta teksta datus, tiktu radītas bažas attiecībā uz tiesībām neliecināt pret sevi. No profesionālā dalībnieku skatpunkta atšifrēšanas atslēgu, kura likumīgā ceļā iegūta izmeklēšanas laikā, būtībā var izmantot arī turpmākās izmeklēšanās.

Dalībnieki secināja, ka šifrēšana rada tūlītējas grūtības spēkā esošu un efektīvu kriminālizmeklēšanu un kriminālvajāšanu īstenošanai. Apdomājot pieejas šī izaicinājuma pārvarēšanai, dalībnieki vienojās, ka nepieciešams atrast līdzsvaru starp izmeklēšanas interesēm (vajadzība pēc spēkā esošiem pieejas datiem) un pamattiesību aizsardzību.

Šī darbsemināra rezultāti tika iekļauti Komisijas 11. progresu ziņojumā — *Towards an effective and genuine Security Union* ("Ceļā uz efektīvu un patiesu drošības savienību").

3.2. Datu saglabāšana

Eiropas Savienības Tiesas sprieduma apvienotajās lietās C-203/15 un C-698/15 (Tele2 pret Watson) ietekmes novērtējumu uz Eiropas Savienības mēroga tiesisko sadarbību krimināllietās. Šajā sakarā *EJCN* dalībniekiem tika nosūtīta detalizēta aptauja. Aptauja bija saistīta ar valstu tiesību aktu noteikumiem par datu saglabāšanu, ņemot vērā EST nolēmumu pamatojumu, sevišķi to, vai tiesiskais regulējums ļauj vispārīgu/masveida neselektīvu datu saglabāšanu, tādu aizsardzības pasākumu piemērošanas jomu, kuri attiecas gan uz obligātu datu saglabāšanu, gan turpmāku piekļuvi, un visbeidzot iespējamo sprieduma ietekmi uz pierādījumu iegūšanu un pieņemamību vietējā un starptautiskā tiesiskā sadarbībā. Analīzē atspoguļojās praktiķu uzskati šajā jautājumā. 2017. gadā *Eiropas Savienības Tiesas* izdeva pārskatu *inter alia* Komisijai un Padomei (Padomes dokuments Nr. 10098/17) un dalījās tajā iekļautajā informācijā ar Eiropu. *Eiropas Savienības Tiesas* turpinās uzraudzīt tādu attīstību Eiropas Savienībā, kas saistīta ar datu saglabāšanu kriminālizmeklēšanu nolūkiem, īpašu uzmanību pievēršot ietekmei tiesiskās sadarbības kontekstā.

3.3. Eiropas apcietināšanas orderis

Eiropas Savienības Tiesas atbalstīja valsts iestādes, kuras iesniedza lūgumus saistībā ar EAO piemērošanu, reģistrējot 320 lietas par EAO izpildes uzlabošanu, kas ir 12,5 % no visām lietām. Visvairāk lūgumu iesniedza Grieķija (44), kurai seko Polija (32), Bulgārija (27), Austrija (27) un Zviedrija (23). Visvairāk pieprasījumu saņēma tādas dalībvalstis kā Apvienotā Karaliste (54), Spānija (42), Itālija (37), Rumānija (27) un Francija (23).

Pamatlēmuma par EAO (PL EAO) 16. pantā noteikts, ka konkurējošu EAO gadījumā izpildošās tiesu iestādes var lūgt *Eiropas Savienības Tiesas* padomu, lai tas nosaka, kurai dalībvalstij pieprasītā persona ir jānodod vispirms. Pēc šādu lūgumu saņemšanas no Apvienotās Karalistes (3), Beļģijas (2), Francijas (1), Nīderlandes (1) un Slovēnijas (1) *Eiropas Savienības Tiesas* tika atvērtas astoņas lietas par konkurējošiem EAO.

PL EAO 17. panta 7. punkts nosaka, ka izņēmuma gadījumos, ja dalībvalsts nevar ievērot 17. pantā noteikto termiņu, tai par to ir jāinformē *Eiropas Savienības Tiesas* un jāsniedz paskaidrojums, norādot aizkavējuma iemeslus. 2017. gadā tika reģistrēti 38 paziņojumi par šādiem pārkāpumiem. Divas no šīm lietām tika reģistrētas kolēģijā, jo tām bija nepieciešams turpmāks attiecīgo valstu biroju atbalsts, bet pārējās 36 lietas tika pārsūtītas *Eiropas Savienības Tiesas* tikai informatīvos nolūkos. Šos paziņojumus turpina iesniegt dažas dalībvalstis. Lai nodrošinātu strukturētu tādas informācijas pārsūtīšanu *Eiropas Savienības Tiesas*, kas saistīta ar EAO izpildes kavēšanos, *Eiropas Savienības Tiesas* sagatavoja aizpildāmu PDF veidlapu. Šī veidne, kas izstrādāta, konsultējoties ar dalībvalstu ekspertiem, 2018. gada pirmajā ceturksnī tiks izplatīta valstu kompetentajās iestādēs.

Kopš Eiropas Savienības Tiesas 2016. gada 5. aprīļa sprieduma *Aranyosi un Căldăraru* lietā *Eiropas Savienības Tiesas* ir ievērojis pieaugumu tādu EAO lietu skaitā, kurās tiesu iestādes saskārās ar grūtībām izpildīt EAO iespējamu nepiemērotu apstākļu dēļ izdevēju dalībvalstu cietumos. Februārī kolēģija organizēja tematisku diskusiju [EAW and prison conditions](#) ("EAO un apstākļi cietumos"), lai apmainītos ar pieredzi un paraugpraksi šajā jautājumā. Diskusijas laikā dalībnieki atsaucās arī uz iepriekš minēto spriedumu un tā ietekmi uz valstu lietām, kā arī apskatīja perspektīvas turpmākam atbalstam, ko *Eiropas Savienības Tiesas* sniedz valstu praktiķiem. Turklāt novembrī *Eiropas Savienības Tiesas* notika FRA organizēta ekspertu sanāksme *Creating a tool to assess detention conditions*, ("Instrumenta

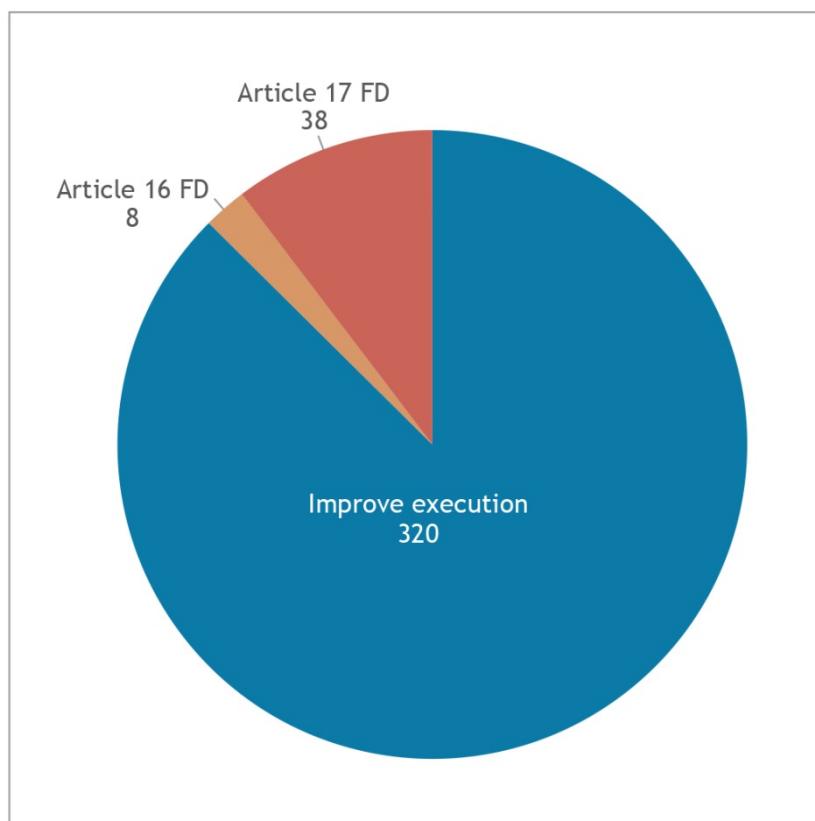
izveide apcietinājuma apstākļu novērtēšanai"). Valstu eksperti no 12 dalībvalstīm, kā arī FRA pārstāvji, Komisija, EJN sekretariāts un Eirojusts apsprieda apcietinājuma apstākļu novērtēšanai paredzētu iespējamo instrumentu izveidi. Šīs diskusijas rezultāti tiks iekļauti FRA ziņojumā.

Pārskats par Eirojusta darbu ar lietām EAO jomā (2014.-2016.) sniedz praktiķiem ieskatu galvenajās problēmās, kas tika noteiktas darbā ar EAO lietām. Šīs problēmas ietver nodošanas procedūru juridiskos un praktiskos šķēršļus un, ja tas iespējams, paskaidrojumus par Eirojusta veiktajām darbībām to pārvarēšanai. Pārskatā *inter alia* ir pievērsta uzmanība šādiem jautājumiem: lūgumiem pēc informācijas; EAO pārsūtīšanai; konkurējošiem EAO; laika ierobežojumiem; nodošanas atlikšanai un problēmām, kas saistītas ar faktisko nodošanu; kriminālvajāšanai par citiem noziedzīgiem nodarījumiem; palīdzībai, kas sniegta sarežģītās daudzpusējās lietās; un visbeidzot Aranyosi un Čāldāraru, Petruhhin lietas judikatūras ietekmei uz Eirojusta darbu ar lietām.

Eiropas Savienības Tiesas judikatūra attiecībā uz EAO ir regulāri atjaunināts Eirojusta produkts, kas sniedz ES praktiķiem pārskatu par EST spriedumu kopsavilkumiem saistībā ar 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmumu 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm. Šie kopsavilkumi ir sagrupēti pēc temata un iekļauj īsu pamatinformāciju par lietu, Eiropas Savienības Tiesai uzdotajiem jautājumiem un EST juridisko pamatojumu.

Eirojusts izveidoja arī *Informatīvu paziņojumu par spriedumu Aleksei Petruhhin lietā (C-182/15) un Eirojusta lomu tajā*, kas tika publicēts kā Padomes dokuments Nr. 15786/17 LIMITE. Šī paziņojuma mērķis bija informēt dalībvalstu praktiķus par Petruhhin lietas sprieduma sekām un ieguldījumu, ko Eirojusts var sniegt saistībā ar to. Informatīvajā paziņojumā iekļauts sprieduma kopsavilkums, minēti daži no svarīgākajiem jautājumiem saistībā ar šī sprieduma piemērošanu un apspriesta Eirojusta iespējamā loma šajā kontekstā.

EAW cases

STP lūgumi intelektuālā īpašuma noziegumu lietās

Oktobrī Eirojustā notika Eiropas Intelektuālā īpašuma prokuroru tīkla (*EIPPN*) sanāksme, kuru kopīgi organizēja Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojs (*EUIPO*) un *Eirojusts*. Šīs sanāksmes uzdevums bija paplašināt sadarbību un saziņu starp *EIPPN* dalībniekiem, kā arī starp *EIPPN* un citām Eiropas iestādēm un tīkliem, kuri aktīvi darbojas intelektuālā īpašuma tiesību jomā (*IPR*).

Sanāksme kalpoja par platformu dalībvalstu un trešo valstu praktiķiem, kuri nodarbojas ar intelektuālā īpašuma noziegumu (*IPC*) izmeklēšanu un kriminālvajāšanu. Praktiķi sniedza ieskatu savās organizatoriskajās struktūrās un prezentēja lietas, uzsverot jurisdikcijas problēmas un praktiskās grūtības un šķēršļus, ar kuriem tie saskārās šādu noziegumu izmeklēšanas un kriminālvajāšanas laikā.

Tika prezentēti sākotnējie Kopenhāgenas Universitātes veiktā *EUIPO* pētījuma rezultāti par likumdošanas pasākumiem, kas saistīti ar tiešsaistē veiktiem intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumiem. Par galvenajām grūtībām tika uzskatīta dalībvalstu tiesību aktu daudzveidība un noziedzīgu darbību ātrā pielāgošanās tehnoloģiskajai attīstībai.

Tika pausta nepieciešamība pēc noziedzīgi iegūtu līdzekļu izsekošanas un pastiprinātas starptautiskās sadarbības. *Eirojustam* ir pieredze iesaldēšanas rīkojumu izpildes un noziedzīgi iegūtu līdzekļu atgūšanas procedūru veicināšanā, kā arī *JIT* pievienotās vērtības palielināšanā.

Praktiķi tika mudināti iesaistīt *Eiropas tiesībsargu* sarežģītās pārrobežu intelektuālā īpašuma noziegumu lietās un apsvērt *JIT* izveidi.

Koordinēta pieeja ir veiksmīgas kriminālvajāšanas atslēga intelektuālā īpašuma noziegumu lietās, tāpēc ir ieteicams sadarboties ar *Eiropas tiesībsargu*, *EJN* un *EJCN*. Turklāt intelektuālā īpašuma noziegumi un kibernetiskie noziegumi bieži vien ir saistīti, jo preces bieži tiek pārdotas tiešsaistē. Šī iemesla dēļ cieša saikne ar *EIPPN* un *EJCN* ir noderīga zināšanu un kompetences apmaiņai.

3.4. Eiropas izmeklēšanas rīkojums

Pamatojoties uz 2014. gada 3. aprīļa Direktīvu par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās (EIR direktīva), dalībvalstīm tika lūgts līdz 2017. gada 22. maijam veikt nepieciešamos pasākumus, lai ievērotu šī instrumenta prasības. Tomēr lielākajā daļā dalībvalstu līdz šī termiņa beigām nebija pieņemts valsts īstenošanas tiesību akts. Šīs situācijas dēļ radās problēmas saistībā ar EIR direktīvas 34. panta interpretāciju un īpaši ar piemērojamo juridisko pamatu lietās, kurās iesaistītas dalībvalstis, kas vēl nav ieviesušas EIR direktīvu. Jūnijā *Eiropas tiesībsargs* kopā ar *EJN* publicēja *Paziņojumu par "attiecīgo noteikumu" nozīmi un piemērojamo tiesisko režīmu EIR direktīvas novēlotas transponēšanas gadījumā* (Padomes dokumenta Nr. 9936/17 II pielikums). Paziņojumā pievērsta uzmanību diviem svarīgiem jautājumiem saistībā ar EIR direktīvas 34. pantu, kuriem ir skaidra ietekme uz praktiķu darbu ikdienā: 1) piemērojamais tiesiskais režīms EIR direktīvas novēlotas transponēšanas gadījumā; 2) pasākumi, kas uzskatāmi vai nav uzskatāmi par "attiecīgajiem noteikumiem" EIR direktīvas 34. panta izpratnē.

Saskaņā ar Padomes lēmuma par *Eiropas tiesībsargu* 3. panta 1. punkta b. apakšpunktu *Eiropas tiesībsargs* atbalstīja valsts iestādes, kuras iesniedza lūgumus saistībā ar EIR direktīvas piemērošanu. *Eiropas tiesībsargs* iegūtā pieredze attiecas uz pirmajiem EIR direktīvas piemērošanas mēnešiem un ir radusies valsts īstenošanas tiesību aktu trūkuma dēļ dalībvalstīs. *Eiropas tiesībsargs* ir sniedzis atbalstu un konsultācijas visos četros EIR dzīves cikla posmos: i) sagatavošanas posmā, ii) pārsūtīšanā kompetentajai izpildošajai iestādei, iii) veicinot saziņu rīkojuma atzīšanas posmā; iv) sniedzot palīdzību izpildes posma grūtību pārvarēšanā. Piemēram, EIR projekti bieži tika sagatavoti pirms koordinācijas centra izveides vai rīcības dienas, lai valstu locekļi varētu pārbaudīt, vai EIR projekti atbilst visām izpildošās dalībvalsts tiesiskā regulējuma specifiskajām prasībām.

Eiropas tiesībsargs bieži vien tika iesaistīts arī ar nolūku paātrināt EIR izpildi. Lai gan valstu iestāžu attieksme pret EIR, vienoto standartizēto formātu un termiņiem kopumā ir diezgan pozitīva, tomēr dažos gadījumos radās problēmas, kuru risināšanā bija nepieciešams *Eiropas tiesībsargs* atbalsts. *Eiropas tiesībsargam* var būt nozīmīga loma, sniedzot kompetenci un tehnisko atbalstu valstu iestādēm pēc iespējas piemērotāku risinājumu meklēšanā, vienlaikus pilnībā ievērojot ES tiesisko regulējumu un iesaistīto jurisdikciju juridiskās prasības.

2018. gada nogalē *Eiropas tiesībsargs* plāno organizēt sanāksmi par EIR piemērošanu.

EIR bruņotas laupīšanas lietā

Banda, kura sastāvēja no Itālijas un Albānijas valstspiederīgajiem, tika turēta aizdomās par vairākām smagi bruņotām laupīšanām Itālijā, galvenokārt saistībā ar bruņotiem skaidrās naudas pārvadājumu transportlīdzekļiem un bankām. Itālijā izmeklēšana tika uzsākta pēc bruņota furgona laupīšanas, kas notika 2017. gada februārī netālu no Salerno. Attiecīgā izmeklēšana veicināja Itālijas ONG dalībnieku identificēšanu un tās *modus operandi* noteikšanu.

Turklāt no pārtvertajām tālruņa sarunām tika noskaidrots, ka tā pati ONG plānoja lielu laupīšanu Vācijā. Rezultātā Vācijā tika uzsākta izmeklēšana, lai uzraudzītu Vācijā izvietoto ONG dalībnieku pārvietošanos.

Divu koordinācijas sanāksmju laikā jūlijā un septembrī iesaistītās tiesu un tiesībsardzības iestādes apmainījās ar veikto izmeklēšanu rezultātiem un vienojās par kopīgu izmeklēšanas stratēģiju, lai iegūtu pierādījumus un vienlaicīgi pasargātu sabiedrību no vēl vienas ONG veiktas bruņotas laupīšanas.

Radās vairākas ar STP prasībām, procedūrām un kompetentajām iestādēm saistītas problēmas, kuras varēja izraisīt kavēšanos un radīt šķēršļus. Dažas no šīm problēmām tika atrisinātas, ieviešot EIR Vācijā un Itālijā.

EIR izdeva par lietas izmeklēšanu atbildīgais prokurors Itālijā un ar *Eirojusta* starpniecību pārsūtīja tos Vācijas kompetentajām iestādēm. EIR bija sagatavoti atbilstoši vienotam standartizētam formātam, kas atvieglo nepieciešamās informācijas noteikšanu un tulkošanu. Tāpēc EIR tika sagatavoti, piegādāti un izpildīti ļoti īsā laika posmā, šādi ļaujot vienlaicīgi veikt vairākas kratīšanas un konfiskācijas.

Koordinācijas sanāksmju laikā *Eirojusts* palīdzēja sagatavot EIR saturu un sniedza konsultācijas. *Eirojustam* bija būtiska loma, koordinējot ar EIR starpniecību savāktās operatīvās informācijas apmaiņu un panākot vienošanos par operācijas laiku tā, lai nodrošinātu, ka tiek ievērotas katras puses intereses — nodrošināt pierādījumu iegūvi un saglabāt Itālijas izmeklēšanā iegūtos pierādījumus. Nepārtrauktā saziņa starp Vācijas un Itālijas birojiem ļāva regulāri uzraudzīt izmeklēšanas darbības.

9. oktobrī Vācijas un Itālijas tiesu un tiesībsardzības iestādes uzsāka kopīgu operāciju pret ONG, un tās laikā tika arestētas 19 personas (no 22) un veiktas kratīšanas vairāk nekā 30 ēkās.

Lieta tika turpināta 2017. gadā.

Gianpaolo Nuzzo, Itālijas prokurors, sacīja:

“Eirojusta loma bija izšķiroši nozīmīga, lai gūtu panākumus šajā lietā (tika arestēti 19 no 22 aizdomās turētajiem); tika organizētas divas koordinācijas sanāksmes un izveidots protokols netraucētai informācijas apmaiņai ar Vāciju. Eirojusta loma bija tikpat būtiska, arī meklējot kopsaucēju starp Itālijas un Vācijas dažādajām pieejām ONG darbības apturēšanai, un tika atrasts kompromiss starp risku sabiedriskajai drošībai Vācijā un nepieciešamību iegūt pietiekamus pierādījumus Itālijā.”

EUROPEAN INVESTIGATION ORDER

KEY FEATURES

- ▶ EU Directive on the EIO (2014/41) of 3 April 2014
- ▶ Mutual recognition of judicial decisions
- ▶ Replaces Letters of Request for investigative measures
- ▶ Deadline for transposition: 22 May 2017
- ▶ Obtains evidence located in another EU Member State
- ▶ Simplifies and accelerates cross-border criminal investigations

HOW IT WORKS

Examples of investigative measures:

- ▶ Obtaining existing evidence
- ▶ Hearings of witnesses and suspects
- ▶ (House) searches
- ▶ Checks on bank accounts/financial operations
- ▶ Interception of telecommunications
- ▶ Temporary transfer of persons in custody
- ▶ Preservation of evidence

LIFE CYCLE OF AN EIO

1- **DRAFTING** of EIO by judicial authority in Member State A

2- **TRANSMISSION** of EIO to judicial authority in Member State B

3- **RECOGNITION** of EIO in Member State B

4- **EXECUTION** of EIO in Member State B

EIO CASES

EUROJUST IDENTIFIES CHALLENGES AND BEST PRACTICE IN EIO CASES

ADVANTAGES OF THE EIO

- ✓ Creates a single comprehensive instrument with a large scope
- ✓ Sets strict deadlines for gathering the evidence requested
- ✓ Limits the reasons for refusing such requests
- ✓ Reduces paperwork by introducing a single standard form
- ✓ Protects the fundamental rights of the defence

EU MEMBER STATES TAKING PART IN THE EIO *

* As of 20 March 2018. For status of EIO implementation, see [EJN website](#).

3.5. Kopīgie ieteikumi

Eirojusta atbalstītajās lietās problēmas starp valstu iestādēm tiek risinātas II līmeņa sanāksmju vai koordinācijas sanāksmju laikā, un vienprātība tiek panākta ar dialoga un savstarpējas uzticības veidošanas palīdzību. Pamatojoties uz 6.pantu Padomes lēmumā par *Eirojustu*, nacionālie pārstāvji palīdz savu valstu iestādēm un bieži sniedz ieteikumus saistībā ar konkrētām lietām. Dažās lietās iesaistītie nacionālie pārstāvji sniedz rakstisku lūgumu vai ieteikumus valstu iestādēm. Papildus lūgumiem, ko izdevis tikai vienas nacionālais pārstāvis, 2017. gadā tika izdoti deviņi kopīgie ieteikumi, kurus kā secinājumus juridiskam atzinumam par šo jautājumu kopīgi izveidojuši divi vai trīs nacionālie pārstāvji no deviņām dažādām dalībvalstīm (Beļģijas, Bulgārijas, Vācijas, Īrijas, Spānijas, Itālijas, Nīderlandes, Portugāles un Rumānijas). Šajos kopīgajos ieteikumos iesaistītie nacionālie pārstāvji lūdz savu valstu attiecīgās kompetentās iestādes veikt kādu no darbībām, kas uzskaitītas Padomes lēmuma par *Eirojustu* 6. pantā. Piemēram, viņi ieteica, ka kādam no viņiem būtu jābūt priekšrocībām, lai veiktu konkrētu darbību kriminālvajāšanu, īstenotu īpašu izmeklēšanas pasākumu, kā, piemēram, uzraudzītu piegādāšanu, vai veiktu jebkuru citu pasākumu, kas ir pamatots izmeklēšanas vai kriminālvajāšanas nolūkiem. Šī relatīvi jaunā prakse, kas ieviesta 2016. gadā, tika pozitīvi novērtēta valstu iestādēs, kuras tagad var iegūt no *Eirojusta* pārliecinošāku, argumentētu un kopīgi saskaņotu viedokli. Šī prakse palielina pievienoto vērtību *Eirojusta* konsultatīvajām funkcijām, kuru ietvaros tiek sniegts viedoklis no Eiropas perspektīvas un risinājumi sarežģītās pārrobežu lietās.

Lielākā daļa kopīgo ieteikumu bija saistīti ar jurisdikcijas jautājumiem, ieskaitot lēmumus par lietas iztiesāšanai piemērotākās jurisdikcijas izvēli. Lai izvērtētu šīs lietas, *Eirojusts* izmantoja savas "[Vadlīnijas lēmumam par jurisdikcijas izvēli lietas iztiesāšanai](#)", kuras tika pārskatītas 2016. gadā un nesen pārtulkotas visās ES oficiālajās valodās, kā arī savu izveidoto pārskatu par Eiropas Savienības Tiesas judikatūru attiecībā uz *ne bis in idem* principu.

[Pārskats par *Eirojusta* darbu ar lietām jurisdikcijas konfliktu novēršanas un atrisināšanas jomā](#), kas publicēts 2017. gadā, ir atjaunināts 2015. gada pārskats, un tajā ņemta vērā šīs jomas attīstība no 2009. līdz 2017. gadam. Pārskatā *Eirojusta* darbs ar lietām skatīts no dažādām perspektīvām: paralēlas tiesvedības noteikšana un koordinēšana, jurisdikcijas problēmas un lēmumi par jurisdikcijas izvēli lietas iztiesāšanai, tiesvedības nodošana, problēmas saistībā ar *ne bis in idem* principa piemērošanu.

["Ne bis in idem" princips Eiropas Savienības Tiesas krimināllietu judikatūrā](#), atjaunināts 2017. gada septembrī, sniedz pārskatu par Eiropas Savienības Tiesas judikatūru attiecībā uz *ne bis in idem* principa piemērošanu krimināllietās. Tajā izskaidrots, kā šī judikatūra ir palīdzējusi noteikt *ne bis in idem* principa piemērošanas jomu un galvenās īpašības ES līmenī. Tas ir praktiķiem paredzēts papildu instruments, kas ietver ieteikumus *ne bis in idem* principa piemērošanai pārrobežu kontekstā. Šis pārskats tiek regulāri atjaunināts.

Kopīgie ieteikumi saistībā ar jurisdikcijas konfliktiem

Šī lieta attiecas uz ONG, kura nodarbojās ar narkotisko vielu nelegālu tirdzniecību, kā arī izdarīja ar to saistītus noziegumus, piemēram, veica noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Tā darbojās Vācijā, Spānijā, Francijā un Itālijā un, iespējams, arī citās dalībvalstīs.

Izmeklēšanās tika atklāts, ka šī ONG no valstīm ārpus Eiropas Savienības importēja uz Spāniju narkotiskās vielas, galvenokārt hašišu. Pēc tam narkotikas ar kontrabandas palīdzību tika ievestas un pārdotas citās dalībvalstīs un transportētas vairākos veidos, tostarp noslēptas laivās ar dubultu korpusu un nosūtītas pa parasto pastu.

Kad Vācijas prokurors nodeva lietu Eirojustam, tās izmeklēšana kavējās vairākus gadus nepietiekamas koordinācijas dēļ. Uz vienu gadu tika izveidota *JIT*, kurā piedalījās Vācija, Spānija un Francija. *Eurojusts* sniedza palīdzību līguma sagatavošanā.

Izmeklēšanu pēdējos posmos un pēc *JIT* darba beigām, lai rīkotos tiesiskuma interesēs un izvairītos no iespējamās *ne bis in idem* situācijas, radās nepieciešamība steidzami vienoties par jurisdikciju, starp Vāciju un Spāniju izvēloties to valsti, kurā jāveic aizdomās turēto personu kriminālvajāšana, kuru darbības tika izmeklētas vairāk nekā vienā valstī.

Koordinācijas sanāksmē dalībniekiem izdevās iegūt skaidru priekšstatu par šo jautājumu. Pret trīs aizdomās turētajiem Vācijā un Spānijā bija uzsākta izmeklēšana. Pamatojoties uz pieejamo informāciju, izmeklēšanas galvenokārt bija saistītas ar vieniem un tiem pašiem nodarījumiem. Turklāt, tā kā visi trīs aizdomās turētie un viņu noziedzīgās darbības bija cieši savstarpēji saistītas, izmeklētāji nolēma, ka visu trīs aizdomās turēto lietas un visu izmeklēto notikumu lietas jāiztiesā vienā jurisdikcijā.

Pamatojoties uz detalizētām diskusijām un jauniem faktiem, Vācijas un Spānijas nacionālie pārstāvji saskaņā ar Padomes lēmuma par *Eurojustu* 6. panta 1. punkta a. apakšpunkta ii. punktu izdeva kopīgus ieteikumus, kuri ietvēra viedokli par to, kāpēc Vācija ir piemērotāka trīs aizdomās turēto veikto konkrēto darbību kriminālvajāšanai.

Tika ņemti vērā vairāki faktori, tostarp: i) Vācijā veiktā izmeklēšana bija plašāka; ii) aizdomās turēto valstspiederība, atrašanās vieta un iespējas veikt nodošanu; iii) aizdomās turēto loma noziedzīgajā organizācijā; iv) tādu atbilstošu pierādījumu apjoms, kuri savākti un ir brīvi pieejami Vācijā; v) tiesvedība Vācijā ir sasniegusi tālāku posmu. Turklāt Spānijas iestādēm tika lūgts nekavējoties nodot tiesvedību un veicināt saistīto EAO izpildi, bet Vācijas iestādēm tika lūgts ātri piekrist tiesvedības nodošanai.

Apsūdzības, kas bija izvirzītas vienam no aizdomās turētajiem, pret kuru bija uzsākta tiesvedība gan Spānijā, gan Itālijā, neattiecās uz tām pašām noziedzīgajām darbībām, kas bija iekļautas vienā un tajā pašā noziedzīgajā nodarījumā. Tādējādi Spānija un Itālija turpināja paralēlo tiesvedību, nepakļaujot riskam izmeklēšanas rezultātus nevienā no tām.

ŠOGAD UZMANĪBAS CENTRĀ

JIT novērtējums

Eirojusts un JIT tīkls publicēja otro pārskatu par JIT novērtējumu.

Projekts par JIT novērtēšanu tika uzsākts 2013. gadā, un tam bija šādi uzdevumi:

- palīdzēt praktiķiem novērtēt JIT sniegumu, ņemot vērā sasniegtos rezultātus, pievienoto vērtību un iespējamās trūkumus, lai uzlabotu turpmāku sadarbību;
- paplašināt praktiķu zināšanas par JIT, veicinot galveno pieredzēto juridisko un praktisko izaicinājumu un atrasto risinājumu noteikšanu.

Novērtējot JIT darbību, praktiķiem un ieinteresētajām personām tiek sniegta vērtīga informācija, kas palīdzēs noteikt šī rīka atbilstību un efektivitāti cīņā pret smagiem pārobežu noziegumiem un terorismu.

Pirmais praktiķiem paredzētais pārskats par JIT novērtējumu tika publicēts 2015. gada decembrī, un tas bija balstīts uz 42 JIT pašnovērtējumu.

Otrais pārskats par JIT novērtējumu

Kopš pirmā pārskata publicēšanas JIT tīkla sekretariātā tika saņemti 32 jauni novērtējumi. Otrajā pārskatā ir atjaunināta pirmajā pārskatā iekļautā analīze un iekļauti secinājumi, kas ietverti šajos jaunajos novērtējumos.

Šis jaunais projekta posms tika īstenots sadarbībā ar *Eirojustu* un tāpēc ietver secinājumus, kas gūti no tā pieredzes. Pamatojoties uz JIT slēgto lietu analīzi no 2014. līdz 2016. gadam, kolēģija organizēja tematisku diskusiju par JIT, un tās rezultāti ir atspoguļoti šajā pārskatā.

Šī pieeja piedāvā papildinošu perspektīvu JIT novērtējumam, ko sniegušas valstu iestādes katrā JIT dzīves cikla posmā.

Secinājumi, kas gūti no Eiropas pieredzes darbā ar JIT

Izveides posms

Izveides posmā *Eirojusts* palīdz valstu iestādēm noteikt JIT piemērotas lietas, izskaidrojot juridiskās un formālās prasības un apspriežot un sagatavojot JIT līgumu.

Praksē *Eiropas* iesaiste galvenokārt ir balstīta uz neformālu saziņu ar valstu iestādēm. Piemēram, lai paātrinātu procesu, viens no *Eiropas* valstu birojiem izveidoja veidni, kas jāaizpilda valsts iestādei, kura iesniedz lūgumu, ietverot tādu informāciju par izmeklēšanu, kura varētu būt nepieciešama turpmākās darbībās (piem., lietas kopsavilkums, noteiktie sakari citās dalībvalstīs, paralēlu izmeklēšanu esamība u.c.).

Galvenā problēma, ar kuru jāsaskaras izveides posmā, ir tādu saistītu paralēlu izmeklēšanu noteikšana, kuras turpinās citās dalībvalstīs. *Eirojusts* atbalsta valstu iestādes, lai tās ātri noteiktu pašreizējas paralēlas izmeklēšanas, tostarp sadarbojoties vai lūdzot palīdzību Eiropas sadarbības birojam un analītiskajiem projektiem.

Eirojusta pieredze rāda — lai gan kritēriji ieteicamai *JIT* izveidei var mainīties atkarībā no dalībvalsts, tiek ņemti vērā šādi aspekti:

- izmeklēšanu esamība un to attīstības posms iesaistītajās valstīs;
- potenciālo *JIT* partneru skaits (piem., *JIT*, kurās iesaistīts ierobežots skaits/vairāki partneri);
- darbību steidzamība;
- aprēķinātais nepieciešamais laiks *JIT* līguma noslēgšanai (īpaši daudzpusējās *JIT* un/vai *JIT*, kuru dalībvalstīm nepieciešama vietēja atļauja);
- iesaistītajās dalībvalstīs pieejamie resursi.

Kā ziņots vairākās lietās, ja kādā no iesaistītajām dalībvalstīm izmeklēšana vēl nav uzsākta, *Eirojustam* var būt izšķiroša nozīme, atbalstot valsts līmeņa izmeklēšanu uzsākšanu, piem., veicinot sākotnējo nepieciešamās informācijas un pierādījumu pārsūtīšanu.

Pamatojoties uz *Eirojusta* pieredzi, tika noteikti vairāki *JIT* izveides šķēršļi vai kavēkļi:

- “bailes no nezināmā” vai pieņēmums, ka *JIT* ir piemērotas tikai īpaši svarīgās lietās;
- darbības prioritāšu atšķirības;
- pašreizēju izmeklēšanu trūkums vai atšķirīgi izmeklēšanu attīstību posmi attiecīgajās valstīs;
- paralēlas izmeklēšanas, ko veic vairākas tiesu iestādes vienā un tajā pašā valstī;
- vietējo atļauju izsniegšanas procedūru ietekme.

Centrālo iestāžu konsultatīvās funkcijas un/vai *JIT* eksperti var palīdzēt paātrināt izveides procesu. Šajā kontekstā tika atzīta nacionālo pārstāvju pievienotās vērtības palielināšana, lai parakstītu *JIT* līgumu valstu iestāžu vārdā, kā noteikts vairāku dalībvalstu tiesību aktos.

Eirojusta atbalsts *JIT* līgumu sagatavošanā bieži ir noderīgs instruments, lai veiksmīgi izveidotu *JIT*. *Eirojusts* rosina izmantot *Updated Model Agreement* (Atjaunināto parauglīgumu, kurā ņemta vērā *JIT* paplašināšana, iekļaujot trešās valstis), kas sniedz ieguldījumu diskusiju vienkāršošanā. *Eirojusta* iesaiste veicina arī *JIT* līguma sagatavošanu un slēgšanas sarunas vienotā darba valodā. Ja vien tas iespējams, *JIT* līguma tulkojumi (ja nepieciešams) tiek sagatavoti tikai pēc tam, kad puses ir vienojušās par tā saturu.

Pēdējo gadu laikā *Eirojusta* pieredze darbā ar *JIT*, kurās iesaistītas trešās valstis, ir papildinājusies. Praksē trešo valstu iesaistīšanās *JIT* varētu prasīt noteiktu problēmu risināšanu (piem., nāvēssoda nepiemērošanas, datu aizsardzības, konfidencialitātes un juridiskā pamata noteikšanas garantijas). Iespēja iesaistīt trešo valstu pārstāvjus koordinācijas sanāksmēs būtiski veicina *JIT* izveidi starp ES valstīm un valstīm ārpus tās. Turklāt Šveices un Norvēģijas sadarbības prokuroru klātbūtne *Eirojustā* ir palīdzējusi veiksmīgi izveidot un attīstīt *JIT* ar Šveices un Norvēģijas piedalīšanos.

Operatīvā fāze

Tā kā *JIT* ļauj savstarpēji sazināties valstu iestādēm, turpmāku *Eirojusta* atbalstu pēc līguma parakstīšanas iespējams nepieprasīt, tomēr *Eirojusts* bieži sniedz atbalstu diskusijās un vienojoties par operatīvajiem uzdevumiem, saziņas un koordinācijas metodēm *JIT* darbības laikā, kā arī risinot pierādījumu pieņemamības un jurisdikcijas problēmas.

Koordinācijas sanāksmes var veicināt arī sadarbību ar valstīm, kuras nepiedalās *JIT*. Viena no paraugpraksēm, kas tiek uzsvērtā šajā sakarā, ir koordinācijas sanāksmes izmantošana, lai apvienotu *JIT* dalībnieku sanāksmi ar diskusijām, kurās iesaistītas dalībvalstis un trešās valstis, kuru sadarbība pieprasīta ar STP lūguma starpniecību. Dažās lietās sanāksmes, kas organizētas Eiropolā dienu pirms *Eirojusta* koordinācijas sanāksmēm, notika, lai veicinātu informācijas apmaiņu tiesībsardzības līmenī.

Nepieciešamība pēc koordinācijas bieži vien rodas pēdējā operatīvās fāzes posmā, kad iesaistītās iestādes meklē specializētas konsultācijas par juridiskiem jautājumiem (tiesvedības nodošanu, EAO un jurisdikcijas konfliktu), salīdzina izmeklēšanu rezultātus un/vai vienojas par turpmākiem plāniem, kā, piemēram, vienlaicīgām operācijām. Turklāt *Eirojusta* valstu biroji atvieglo *JIT* līgumu paplašināšanu(-as) vai grozīšanu(-as), sniedz palīdzību attiecībā uz *JIT* finansēšanu un palīdz koordinēt *LoR* izpildi, kas iesniegti pret valstīm, kuras ir *JIT* dalībnieces, vai veicina citu tiesiskās sadarbības instrumentu (EAO, EIR) izmantošanu.

Kopīgās rīcības dienas iespējams atbalstīt, *Eirojustam* izveidojot koordinācijas centrus, lai veicinātu sadarbību un vienlaicīgas operācijas, kā arī nodrošinātu piemērotus turpmākos pasākumus (kā, piemēram, pagaidu nodošana, aktīvu iesaldēšana un tiesvedības nodošana). 2017. gadā pieci koordinācijas centri strādāja pie lietām, kuru vajadzībām bija izveidotas *JIT*.

Valstu iestādes kā daļu no operatīvās plānošanas bieži paredz un rezervē līdzekļus pārrobežu darbību izmaksām. *Eirojusta* finansiālais atbalsts ir galvenais iemesls *JIT* izmantošanai starp dalībvalstīm.

Noslēguma fāze

Eirojusta atbalstu var lūgt pēc *JIT* darbības beigām, ja sadarbību nepieciešams turpināt, iekļaujot kriminālvajāšanas un tiesvedības fāzes. Šādos apstākļos *Eirojusta* lieta bieži netiek slēgta, un pēc *JIT* darbības beigām atbalsts tiek sniegts, balstoties uz nepieciešamību.

Pēc *JIT* darbības beigām *Eirojusts* sniedz atbalstu, īpaši *JIT* darba novērtēšanā, organizējot un/vai finansējot *JIT* novērtēšanas sanāksmi.

***JIT* sekmēta tādas ONG rekonstrukcija, kura darbojās nelegālas kontrabandas un tirdzniecības tīklā**

Eirojusta 2015. gada pārskatā bija iekļauts lietas piemērs, kura saistīta ar Apvienotās Karalistes izmeklēšanu par Albānijas valstspiederīgo nelegālu ieceļošanu Apvienotajā Karalistē, šķērsojot citas dalībvalstis. *JIT*, kurā piedalījās Beļģija, Čehijas Republika un Apvienotā Karaliste, atklāja ONG ienākumus, kuri gūti no kontrabandas darbībām, padarot par upuriem vairāk nekā 100 cilvēkus. Ar *Eirojusta* koordinācijas centra palīdzību kopīgās rīcības dienas ietvaros 2015. gada novembrī tika arestēti astoņi aizdomās turētie.

Lietas iztiesāšanai tika izvēlēta Beļģijas jurisdikcija, un šī iemesla dēļ Čehijas un Apvienotās Karalistes kriminālprocess 2016. gadā tika nodots Beļģijai. Tiesvedības īstenošana Beļģijā nozīmēja, ka tiks apsūdzēts lielāks skaits personu, nekā tas būtu iespējams, ja tiesvedība notiktu visās iesaistītajās valstīs. Īpaši paraugoties no Apvienotās Karalistes perspektīvas, pierādījumu standarti neļautu izvirzīt apsūdzības pret visiem aizdomās turētajiem, kuri tika tiesāti Beļģijā. Lietas tika ierosinātas pret divdesmit astoņām personām, un notiesājošie spriedumi tika paziņoti 2017. gada janvārī. Kamēr 15 automobiļu vadītājiem tika piespriesti cietumsodi no 6

līdz 14 mēnešiem, vēl 7 personām, kuras arī darbojās kā koordinatori, tika piespriests ieslodzījums no kriminālapsūdzību noraidīšanas līdz 28 mēnešiem. Ilgāki cietumsodi, līdz 5 gadu ieslodzījumam, tika piespriesti kontrabandas darbību līdzorganizētājiem. Diviem ONG līderiem tika piespriests 8 gadus ilgs cietumsods. Visu līmeņu ONG dalībniekiem tika piespriesti papildu naudas sodi līdz pat 672 000 EUR un aktīvu konfiskācija līdz pat 197 000 EUR.

2017. gada martā *Eirojustā* notika koordinācijas sanāksme, lai apspriestu Beļģijas tiesvedības rezultātus un ar soda piespriešanu saistītas problēmas attiecībā uz dažiem apsūdzētajiem, kuri tika notiesāti aizmuguriski, kā arī risinātu ar konfiskāciju un līdzekļu atgūšanu saistītas problēmas. Tika veikta arī *JIT* novērtēšana, kuras laikā tika analizēta gan gūtā pieredze, gan paraugprakse. *JIT* būtu ieguvusi no kopīga kontaktpunkta izveides, kuram varētu piekļūt, piemēram, ar droša tīkla palīdzību, jo šī piekļuve atvieglotu liela izmēra failu skatīšanu. Būtiska gūtā pieredze bija saistīta ar kriminālprocesu, kurš Beļģijā turpinājās, kamēr *JIT* līguma spēkā esamības termiņš beidzās 2016. gada decembrī. Tā kā nepieciešamība pēc sadarbības saglabājās, t.i., attiecībā uz konfiskācijas un līdzekļu atgūšanas jautājumiem iesaistītās iestādes, iespējams, iegūtu no turpmākas atvieglotas informācijas apmaiņas, kas tika nodrošināta *JIT* līguma ietvaros. Par pozitīvu ar *JIT* starpniecību īstenotās sadarbības īpašību puses atzina to, ka šī *JIT* ļāva valstu iestādēm rekonstruēt lielu daļu no ONG veiktajām noziedzīgajām darbībām. Izmantojot visās *JIT* iesaistītajās dalībvalstīs pieejamos datus, izdevās ar šo tīklu sasaistīt vairāk migrantu pārvadāšanas gadījumu, nekā to varētu izdarīt katrs *JIT* dalībnieks atsevišķi.

4. nodaļa. *Eirojusta* sadarbība ar trešajām valstīm

Sadarbības nolīgumi

Ar trešajām valstīm noslēgto sadarbības nolīgumu skaits pieauga līdz deviņiem nolīgumiem, kad 3. jūnijā stājās spēkā sadarbības nolīgums ar Melnkalni un 2. septembrī — ar Ukrainu. Tika pabeigtas 2016. gadā iesāktās oficiālās sarunas ar Albāniju sadarbības nolīguma noslēgšanai, un līdz gada beigām tika gaidīts nolīguma apstiprinājums Padomē. Oktobrī kolēģija nolēma uzsākt oficiālās sarunas, kuru nolūks bija noslēgt sadarbības nolīgumu ar Gruziju, un informēja Padomi par šādiem plāniem.

Lai izpētītu iespējas sadarbības paplašināšanai ar Rietumbalkāniem, *Eirojusta* delegācijas apmeklēja valsts tiesu un datu aizsardzības iestādes Bosnijā un Hercegovinā, bijušajā Dienvidslāvijas Republikā Maķedonijā, Serbijā, Albānijā un Melnkalnē. Tika saglabāti kontakti arī ar citām trešajām valstīm, ar kurām *Eirojusts* vēlas cieši sadarboties, tostarp Brazīliju, Kolumbiju, Izraēlu, Meksiku, Tunisiju un Turciju.

Eirojusta darbs ar lietām, kurās iesaistītas trešās valstis

Eirojusts sniedza atbalstu 258 lietās, kurās bija iesaistītas 48 trešās valstis. Tāpat kā iepriekšējos gados, šīs lietas galvenokārt bija saistītas ar krāpniecību un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Palielinājās trešo valstu iesaiste lietās par narkotisko vielu nelegālu tirdzniecību. Trešo valstu pārstāvji piedalījās 61 koordinācijas sanāksmē. Šveice, ASV un Norvēģija, kuras ir pastāvīgi pārstāvētas *Eirojustā*, piedalījās lielākajā skaitā koordinācijas sanāksmju. Kanāda, Islande, Sanmarīno un Šveice piedalījās arī koordinācijas centru darbā. Trešās valstis bija iesaistītas 21 *Eirojusta* atbalstītā *JIT*, no kurām 11 bija jaunizveidotas.

Sadarbība ar trešajām valstīm kukuļošanas lietā

Šī lieta ir saistīta ar kukuļošanu Uzbekistānas augstākā rango amatpersonu vidū. Ārpus Uzbekistānas reģistrēti uzņēmumi izmantoja kukuļus, lai iegūtu valstij piederošas licences, kas nepieciešamas piekļuvei Uzbekistānas telekomunikāciju tirgum. Lielas naudas summas tika pārskaitītas uz ārzonas uzņēmumu bankas kontiem, kuri pieder Uzbekistānas pilsoņiem un kurus tie pārvalda. Ārzonas uzņēmumus vadīja galvenais aizdomās turētais, kurš bija augsta rango Uzbekistānas amatpersona. Pēc tam naudas summa tika pārskaitīta uz dažādiem ārzemju banku kontiem, kuri piederēja galvenajam aizdomās turētajam, un izmantota nekustamo īpašumu un greznumlietu iegādei.

Izmeklēšanas notika vairākās valstīs, ieskaitot Zviedriju, Nīderlandi, Šveici un ASV, un bija saistītas ar uzņēmumu kukuļdošanu un/vai ar to saistītiem noziedzīgiem nodarījumiem, kā, piemēram, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un dokumentu viltošanu. Citas valstis, tostarp Beļģija, Francija un Norvēģija, arī sadarbojās ar šīm izmeklēšanām.

Eirojusta lietu uzsāka Zviedrijas valsts birojs 2013. gada janvārī. Kopš tā laika *Eirojustā* tika organizētas četras koordinācijas sanāksmes. Pirmajā no tām uzmanība tika pievērsta informācijas apmaiņai par pašreizējo izmeklēšanu situāciju un juridiskajām problēmām, kas saistītas ar pierādījumu iegūšanu ārzemēs. Ceturtajā koordinācijas sanāksmē, kura notika 2017. gada maijā, puses apsprieda apsūdzības, kas tika izvirzītas pret uzņēmumiem dažās valstīs, ar aktīvu konfiskāciju un restitūciju saistītās problēmas, kā arī iespējamu ar *ne bis in*

idem principu saistītu situāciju. Maija sanāksmē piedalījās astoņas valstis, un lielākajā daļā no tām bija uzsāktas savas izmeklēšanas. Šī sanāksme bija pirmā iespēja satikties ar pārstāvjiem no Uzbekistānas un kopā ar viņiem un visām citām iesaistītajām valstīm apspriest aktīvu dalīšanu. Progress nebūtu iespējams bez *Eirojusta* veiktās dažādu izmeklēšanu koordinācijas.

Organizējot šīs koordinācijas sanāksmes, *Eirojusts* izveidoja platformu informācijas apmaiņai un uzticības un savstarpējas saprašanās stiprināšanai, kā rezultātā ārpus *Eirojusta* tika nodibināti efektīvāki divpusēji kontakti. Tika iesaldēti aktīvi no 12 valstīm aptuveni 1 mljrd. 250 milj. EUR vērtībā.

Eirojusta sadarbības prokurori

Trešās valstis, kas ir noslēgušas sadarbības nolīgumu ar *Eirojustu*, ir tiesīgas norīkot sadarbības prokuroru darbam *Eirojustā*. Sadarbības prokurori no Norvēģijas, Šveices un ASV ir norīkoti darbam *Eirojustā* jau vairākus gadus, un decembrī uz *Eirojustu* tiks norīkots sadarbības prokurors, kurš pārstāvēs Melnkalni. *Eirojusta* sadarbības prokurori reģistrēja kopā 148 lietas.

Norvēģijas sadarbības prokurors reģistrēja 78 lietas, galvenokārt par narkotisko vielu nelegālu tirdzniecību, noziegumiem pret dzīvību, brīvību un personisko neaizskaramību, *THB* un krāpniecību, kā arī organizēja 4 koordinācijas sanāksmes. Norvēģija bija iesaistīta 40 lietās un piedalījās 15 koordinācijas sanāksmēs kā valsts, kurai iesniegts lūgums sadarboties.

Šveices sadarbības prokurors reģistrēja 70 lietas, galvenokārt saistībā ar krāpniecību, narkotisko vielu nelegālu tirdzniecību, noziegumiem pret dzīvību, brīvību un personisko neaizskaramību un *THB*, kā arī organizēja 8 koordinācijas sanāksmes un 1 koordinācijas centru. Turklāt Šveice bija iesaistīta 114 lietās un piedalījās 24 koordinācijas sanāksmēs kā valsts, kurai iesniegts lūgums sadarboties.

ASV sadarbības prokurors organizēja 1 koordinācijas sanāksmi lietā, kas bija saistīta ar jūras pirātismu. ASV bija iesaistīta 35 lietās un piedalījās 16 koordinācijas sanāksmēs kā valsts, kurai iesniegts lūgums sadarboties.

Kopš brīža, kad decembrī *Eirojustā* darbu uzsāka sadarbības prokurore no Melnkalnes, līdz gada beigām netika reģistrēta neviena Melnkalnes lieta. Tomēr Melnkalne bija iesaistīta 4 *Eirojusta* lietās kā valsts, kurai iesniegts lūgums sadarboties.

FIFA lieta

2010. gada decembrī Starptautiskā Futbola federācija (*FIFA*) ar vairāku kārtu balsošanas palīdzību noteica uzņēmējvalstis Pasaules kausa izcīņai futbolā 2018. un 2022. gadā. Uzņēmējvalstis 2026. un 2030. gadam vēl nav izvēlētas. Paralēli šim procesam noteiktām valstīm tika piešķirtas *FIFA* Pasaules kausa izcīņas futbolā translācijas tiesības līdz 2030. gadam.

Pēc tam kad šie pārkāpumi saistībā ar dažām no piešķirtajām Pasaules kausa translācijas tiesībām tika atklāti, Šveices Ģenerālprokuratūra 2017. gada martā uzsāka lietu pret bijušo *FIFA* ģenerālsekretāru un uzņēmuma "BEIN MEDIA GROUP" vadītāju par aizdomām kukuļošanā. Turklāt *FIFA* ģenerālsekretārs tiek turēts aizdomās par krimināli sodāmu nepareizu vadību, krāpniecību un dokumentu viltošanu.

Šveices sadarbības prokurors 2017. gada septembrī organizēja koordinācijas sanāksmi, uz kuru bija ielūgtas delegācijas no Grieķijas, Spānijas, Francijas un Itālijas. Šveices Ģenerālprokuratūras prokurori informēja par Šveices izmeklēšanas situāciju un apsprieda turpmākas darbības.

Detalizēti tika apspriesti divi temati: i) darbību laiks un to koordinēšana; ii) šīs lietas ārkārtīgā jutība un iespējamās veicamās darbības, ja tādas nepieciešamas. Tika sagaidīta intensīva plašsaziņas līdzekļu uzmanība. Detalizēto diskusiju un sagatavošanās darbu rezultātā, kuri tika veikti koordinācijas sanāksmes laikā, tika izveidots ticams riska novērtējums, un visi partneri skaidri apņēma nākamajā mēnesī organizēt labi sagatavotu un veiksmīgu rīcības dienu, kurā vienlaicīgās darbības koordinēs *Eiropas* koordinācijas centrs. Ar diviem dažādiem rīcības scenārijiem saistītos operatīvos ierobežojumus, kas tika apspriesti koordinācijas sanāksmes laikā, attiecīgās valstis izskatīja dienu pirms rīcības dienas, un šī iemesla dēļ scenārijs tika pieņemts dienu pirms tās, demonstrējot koordinācijas centra elastīgumu attiecībā uz spēju pielāgoties jaunai tiesiskajai stratēģijai.

Rīcības dienas laikā iesaistīto valstu biroju pārstāvji piedalījās koordinācijas centra darbā. Tika veiktas kratīšanas vairākos īpašumos Grieķijā, Spānijā, Francijā un Itālijā, tika izņemti līdzekļi Itālijā un veikta aizdomās turētā nopratināšana Šveicē.

Eiropas bija galvenā loma starptautisku kopīgu operāciju koordinācijas atbalstīšanā un savlaicīgā *LoR* pārsūtīšanā un izpildē, kā arī ātrā attiecīgajā operācijas vietā iegūtās, aktuālākās operatīvās informācijas apmaiņā starp visām iesaistītajām tiesu un tiesībsardzības iestādēm. Darbību laikā veikta koordinācija ļāva saglabāt vērtīgus pierādījumus un izvairīties no draudiem izmeklēšanām.

Šajā posmā aizdomās turētais netika apcietināts, un uz viņu turpināja attiekties nevainīguma prezumpcija.

***Eiropas* kontaktpunkti trešajās valstīs**

Lai uzlabotu un veicinātu sadarbību starp dalībvalstu un trešo valstu tiesu iestādēm, *Eiropas* turpināja nepārtraukti strādāt ar mērķi paplašināt tā vispasaules tiesiskās sadarbības kontaktpunktu tīklu trešajās valstīs. Tika nodibināts jauns kontaktpunkts Nigērā, un tagad *Eiropas* kontaktpunkti ir izvietoti kopā 42 trešajās valstīs. *Eiropas* aktīvi strādā nolūkā paplašināt sadarbību ar valstīm Tuvo Austrumu un Ziemeļāfrikas (MENA) reģionā un aicina arī tās izveidot īpašu *Eiropas* kontaktpunktu terorisma apkarošanas jomā.

***Eiropas* tiesneši koordinatori, kas norīkoti trešajās valstīs**

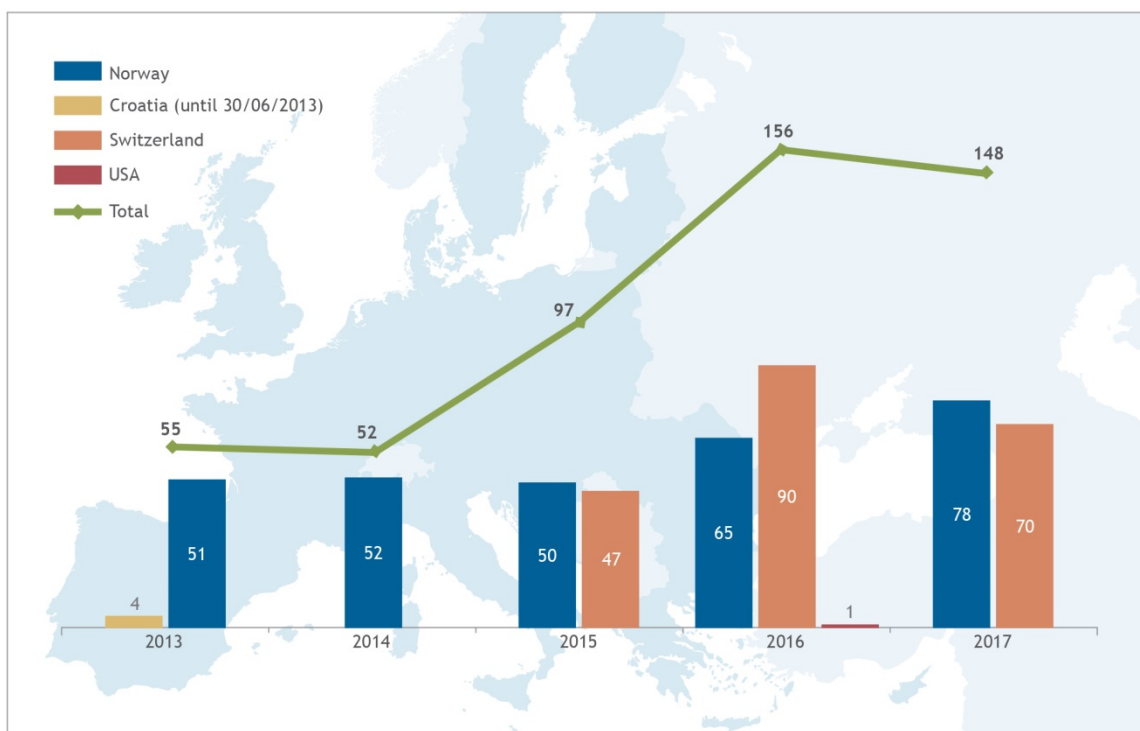
Kolēģija 2017. gadā pieņēma “*Decision on implementing arrangements for Eurojust Liaison Magistrates posted to third States*” (“Lēmumu par īstenošanas noteikumiem attiecībā uz *Eiropas* tiesnešu koordinatoru norīkošanu trešajās valstīs”). Lēmumā īstenots Padomes lēmuma par *Eiropas* 26.a un 27.a pants, šādi nodrošinot nepieciešamo tiesisko regulējumu, lai *Eiropas* varētu norīkot šādus tiesnešus koordinatorus. Tajā, cita starpā, noteiktas atlases procedūras un attiecīgie kritēriji, novērtēšana, līguma termiņš un uzdevumi.

Saprašanās vēstule starp *Eiropas* un EĀDD

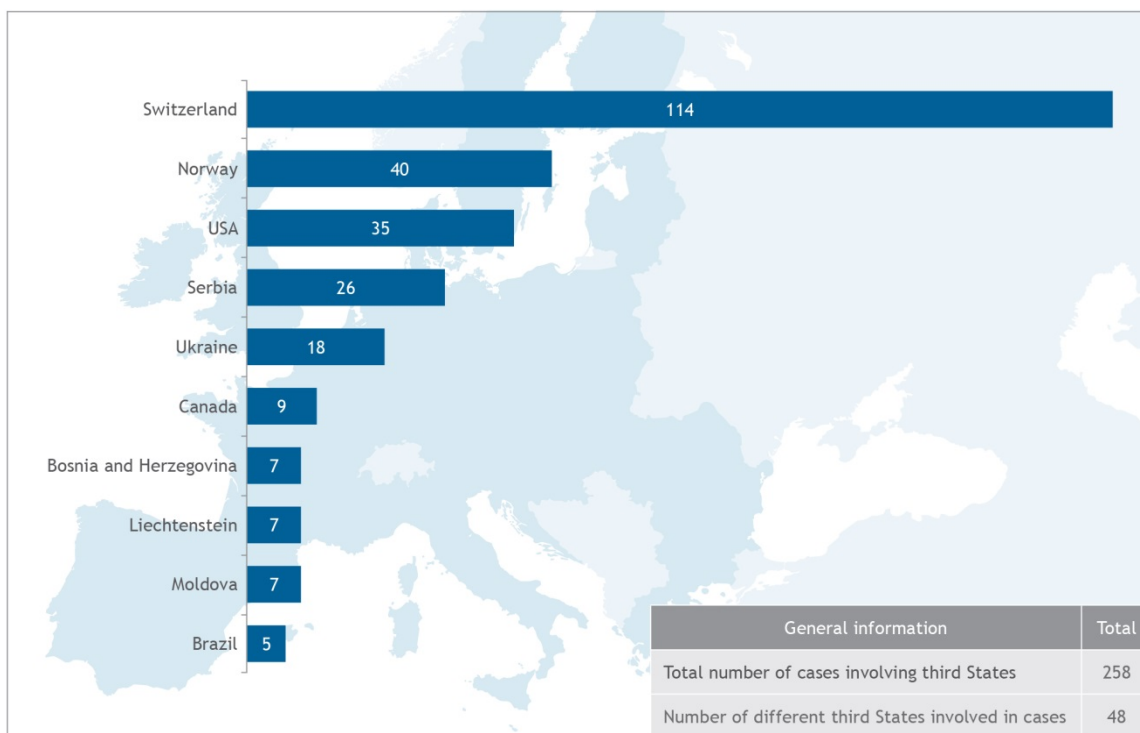
Oktobrī starp *Eiropas* un Eiropas Ārējās darbības dienestu tika parakstīta saprašanās vēstule. Šī vēstule nodrošina satvaru regulārai neoperatīvās stratēģiskās informācijas un pieredzes apmaiņai, īpaši tādās jomās kā terorisma apkarošana, kibernetiskā drošība, migrantu kontrabanda

un THB. EĀDD atbalstīs *Eiropjustu* tā sadarbībā ar trešajām valstīm un smelsies no *Eiropjusta* zināšanas.

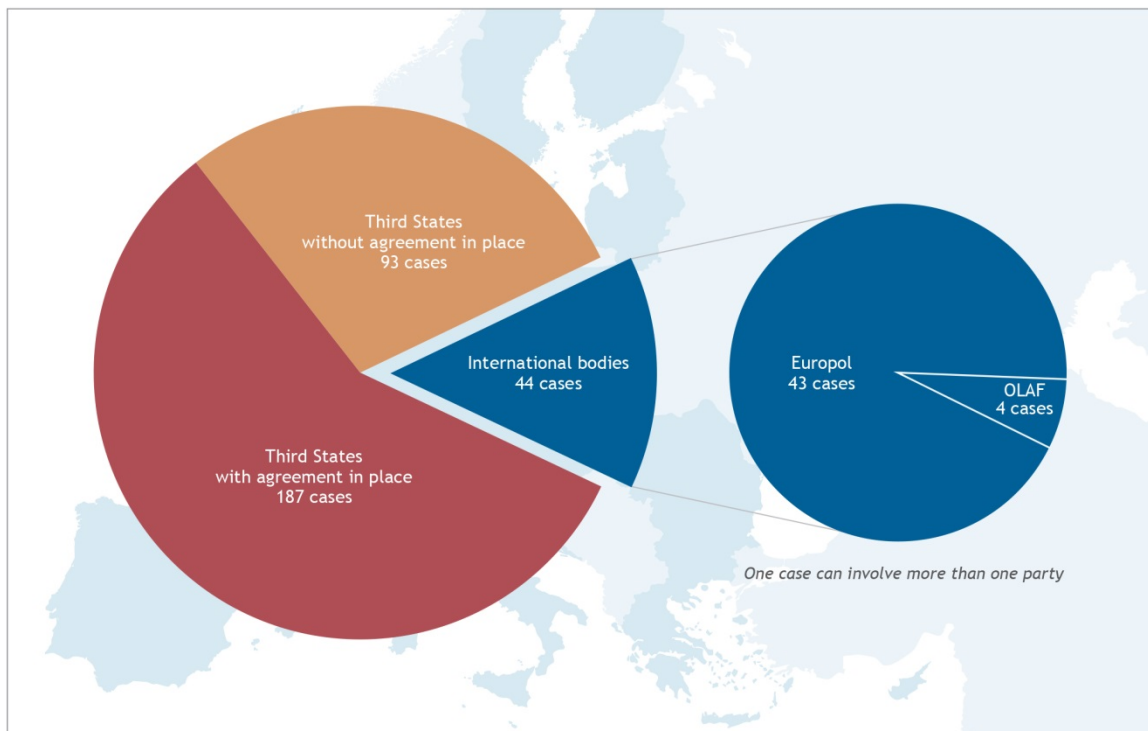
Cases by Liaison Prosecutors 2013 - 2017

Top ten third States involved in Eurojust casework

Third States, cooperation partners and international organisations involved in Eurojust casework

Uzmanības centrā Norvēģijas sadarbības prokurors

No ziemeļu polārā loka līdz Hāgai: mana pieredze

“Es strādāju *Eirojusta* Norvēģijas sadarbības prokurora amatā kopš 2016. gada septembra. Norvēģija 2005. gadā parakstīja sadarbības nolīgumu ar *Eirojustu* un bija pirmā no trešajām valstīm, kura to izdarīja. Darbs *Eirojustā* sniedz baudu, pateicoties auglīgajām diskusijām, aizrautīgajiem kolēģiem un plašajai sadarbībai. Man ir gods būt par daļu no *Eirojusta* saimes.

Norvēģijas iestāžu informētība par *Eirojustu* ir būtiski pieaugusi, un tas atspoguļojas lietu skaitā: 2015. gadā mēs atvērām 50 lietas, 2016. gadā — 65 un 2017. gadā — 78 lietas. Runājot ar Norvēģijas kolēģiem, es palīdzu viņiem izprast, kādās lietās *Eirojusta* piedāvātā palīdzība varētu būt ieguvums. Kā trešās valsts pārstāvis, Norvēģijas sadarbības prokurors var organizēt koordinācijas sanāksmes pats savās lietās. Norvēģijas iestādes arī tiek regulāri aicinātas piedalīties koordinācijas sanāksmēs, kuras organizējuši *Eirojusta* valstu biroji. Šo gadu laikā Norvēģija ir izmantojusi *JIT* kā instrumentu 10 lietās un saņēmusi *Eirojusta* finansējumu. 2017. gadā Norvēģija pirmo reizi ierosināja noslēgt divus *JIT* līgumus.

Norvēģija ir Eiropas Ekonomikas kopienas un Šengenas zonas valsts, un mēs esam transponējuši 2000. gada Konvenciju par Eiropas Savienības dalībvalstu savstarpēju palīdzību krimināllietās, kas parāda mūsu ciešo saikni ar Eiropas Savienību un mūsu spēju atzīt lūgumus, kas saņemti no ES dalībvalstīm. Norvēģija ir parakstījusi arī nodošanas līgumu ar Eiropas Savienību, bet tas vēl nav stājies spēkā.

Norvēģijas lieta par seksuālu vardarbību tiešsaistē

10. augustā manas valsts iestādes nosūtīja man SPL lūgumu par nepieciešamām izmeklēšanas darbībām Rumānijā. Steidzamība šajā lietā bija saistīta ar iespējamu tiešsaistē notiekošu seksuālu vardarbību pret bērniem, ko izdara kāds no vecākiem. Tiešu kontaktu nodibināšana ar izpildošajām iestādēm Rumānijā un detalizēta izmeklēšanas sākuma fāzes plāna izveide bija nozīmīgi pirmie soļi.

Pirmā koordinācijas sanāksme notika pēc trīs nedēļām. Norvēģija prezentēja savas izmeklēšanas rezultātus, un Rumānijas delegācija paziņoja, ka viņi ir spēcīgi motivēti uzsākt savu izmeklēšanu pret aizdomās turēto, kas dzīvo Rumānijā. *JIT* līgums tika parakstīts 14. septembrī, un 20. septembrī mēs Rumānijā noorganizējām otro koordinācijas sanāksmi. Nākamajā dienā aizdomās turētais tika arestēts, bet bērns tika nodots aprūpē. Šie lieliskie rezultāti tika sasniegti tikai sešas nedēļas pēc STP lūguma saņemšanas *Eirojustā*. Ātrajai un izcilajai sadarbībai starp *Eirojusta* Rumānijas un Norvēģijas valsts birojiem bija izšķiroša nozīme. Galvenais mērķis bija garantēt bērna drošību. Otrs mērķis bija nodrošināt/iegūt abās valstīs pieņemamus pierādījumus, jo šajā lietā tiks uzsāktas divas tiesvedības: viena — Norvēģijā pret šo pakalpojumu pircēju un viena — Rumānijā pret šo pakalpojumu pārdevēju.

Viena no būtiskākajām problēmām šajā izmeklēšanā bija iegūt liecinieku liecības no cietušajiem bērniem. Norvēģijā ir jauns un unikāls cietušo/liecinieku bērnu uzklaušīšanas modelis. Bērns kopā ar vecākiem vai aizbildņiem tiek uzaicināts uz drošu ēku (kas pazīstama arī ar nosaukumu “Bērnu māja”). Īpaši apmācīts izmeklētājs iegūst pierādījumus neitrālā un pārskatāmā veidā, piedaloties tikai vienam izmeklētājam un bērnam. Cietušā advokāts un aizstāvības advokāts atrodas atsevišķā telpā. Aizstāvības advokāts var pārtraukumu laikā nodot papildu jautājumus

izmeklētājam, un izmeklētājs var tos uzdot cietušajam. Ierakstītā video liecība vēlāk tiek izmantota tiesā kā pieņemams pierādījums.”

5. nodaļa *Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls*

Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla (*EJN*), Kopējo izmeklēšanas grupu ekspertu tīkla (*JIT* ekspertu tīkls) un Genocīda, noziegumu pret cilvēci un kara noziegumu izmeklēšanas un kriminālvajāšanas tīkla (Genocīda apkarošanas tīkla) sekretariāti atrodas *Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla* telpās un tiek finansēti no tā resursiem. To dalībnieki ir daļa no *Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla* personāla. Sekretariāti piedāvā pakalpojumus tīkliem un atvieglo sadarbību ar kolēģiju un nacionālajiem birojiem to kopīgajās darbības sfērās. *Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls* sniedz arī juridisko, administratīvo un finansiālo atbalstu Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklam kibernetizācijā (*EJCN*) un Eiropas Savienības dalībvalstu Ģenerālprokurooru konsultatīvajam forumam (Konsultatīvais forums).

5.1. *EJN*

[EJN](#) (Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls) ir dalībvalstu norīkoto nacionālo kontaktpunktu tīkls, kura mērķis ir veicināt tiesisko sadarbību kriminālnoziegtu jomā. *EJN* kontaktpunkti palīdz praktiķiem ar juridiskiem un praktiskiem padomiem un veido tiešus kontaktus starp valsts kompetentajām iestādēm. 2003. gadā *Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklā* tika izveidots *EJN* sekretariāts.

Sanāksmes. *EJN* plenārsanāksmes notika Maltā un Tallinā, un tajās īpaša uzmanība tika pievērsta EIR un EAO praktiskajai piemērošanai. *EJN* kontaktpunktu amatpersonas apsprieda savu pirmo pieredzi dalībvalstīs saistībā ar EIR izmantošanu, lai iegūtu pierādījumus un apmainītos ar tiem. Saistībā ar EAO *EJN* kontaktpunktu amatpersonas apsprieda dažu nesenu EST spriedumu ietekmi, piem., uz apcietinājuma noteikumiem. Šo sanāksmju secinājumi ir pieejami [EJN tīmekļa vietnē](#).

EJN reģionālās sanāksmes organizēja Vācija, Latvija, Nīderlande, Polija, Slovēnija un Somija. Šajās sanāksmēs *EJN* kontaktpunktiem bija iespēja apmainīties ar pieredzi tādās jomās kā EIR, piekļuve advokātam, iesaldēšana un konfiskācija. *EJN* valsts līmeņa sanāksmes organizēja Beļģija un Lietuva. Šīs sanāksmes apmeklēja *EJN* kontaktpunktu amatpersonas un augsta ranga praktiķi.

Sadarbība ar *Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu*. *EJN* un *Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls* kopīgi strādāja pie EIR ieviešanas dalībvalstīs. Praktiķiem tika darīts pieejams *Paziņojums par “attiecīgo noteikumu” nozīmi un piemērojamo tiesisko režīmu EIR direktīvas novēlotas transponēšanas gadījumā*, kas tika publicēts kā Padomes dokumenta Nr. 9936/17 II pielikums. Sadarbojoties ar Komisiju un *EJCN*, tika sagatavots vadlīniju projekts par to, kā aizpildīt EIR un izmantot to elektronisko pierādījumu iegūšanā.

EJN un *Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls* turpināja īstenot savus rīcības plānus saistībā ar Dalībvalstu savstarpējās novērtēšanas sesto posmu un atjaunināja kopīgo dokumentu [“Assistance in International Cooperation in Criminal Matters for Practitioners, EJN and Eurojust, ‘What can we do for you?’](#) (Palīdzība praktiķiem starptautiskā sadarbībā krimināllietās: *EJN* un *Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls*, “Kā mēs varam jums palīdzēt?”). Šajā kopīgajā dokumentā dalībvalstu praktiķi tiek informēti par palīdzību, ko var sniegt *EJN* un *Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls*. Dokumentā izskaidrots arī tas, vai vērsties *EJN* vai *Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklā* ar lūgumu pēc palīdzības.

EJN tīmekļa vietne. Galvenais ar tīmekļa vietni saistītais projekts šajā gadā bija jaunas versijas izstrāde Tiesu bibliotēkas sadaļai. Šī jaunā versija ļaus lietotājiem vieglāk atrast dokumentus, piemēram, ES juridiskos instrumentus. *EJN* kontaktpunktu ziņošanas instruments tika ieviests 1. janvārī. Ar šī jaunā instrumenta palīdzību *EJN* kontaktpunktiem ir pieejams lietotājdraudzīgs veids, kā reģistrēt savas darbības, lietu skaitu u.c. informāciju. Tika izveidota jauna EIR sadaļa, lai nodrošinātu tīmekļa vietnē vienkāršu pieeju visai ar EIR saistītajai informācijai. Vēl viena jauna funkcija *EJN* tīmekļa vietnes ierobežotas piekļuves zonā sniedz *EJN* kontaktpunktiem *EJCN* dalībnieku kontaktinformāciju.

5.2. *JIT* tīkls

JITs Network (*JIT* tīkls) ir valstu tiesu un tiesībsardzības kontaktpunktu tīkls, kas tika izveidots, lai stimulētu *JIT* izmantošanu un veicinātu informācijas un paraugprakses apmaiņu. Tīkla sekretariāts tika izveidots 2011. gadā. Sekretariāts kopš 2013. gada vada dotāciju programmu, ko izveidoja *Eiropas Komisija*, lai finansiāli atbalstītu *JIT* darbības.

Ikgadējā sanāksme. Maijā *Eiropas Komisijā* notika 13. *JIT* valstu ekspertu sanāksme. Citu tematu starpā eksperti apsprieda jaunāko attīstību *JIT* jomā, ieskaitot pirmo pieredzi darbā ar ASV un Šveici.

Pēc diskusijām paralēlos darbsemināros dalībnieki nolēma, ka nepieciešams modernizēt *JIT* tīkla satvaru, un lūdza sekretariātam piedāvāt vadlīnijas, kuras papildinātu Padomes dokumentu, uz kura pamata tīkls turpina darboties. *JIT* eksperti apsvēra arī iespējas uzlabot informācijas apmaiņu starp *JIT* partneriem un atbalstīja ideju par darbības vidi, kas balstīta uz sadarbību un ko nepieciešams sīkāk izpētīt, tīklam sadarbojoties ar *Eiropas Komisiju* un Eiropu. *Eiropas Komisijā* tīmekļa vietnē ir pieejami *Council conclusions* (Padomes secinājumi).

Projekti. Sekretariāts turpināja atbalstīt novērtēšanas sanāksmes un vākt valstu iestāžu aizpildītās *JIT* novērtējuma veidlapas ar nolūku publicēt otro pārskatu par *JIT* novērtējumu. Šis projekts tika uzsākts sadarbībā ar *Eiropas Komisiju*, un tas ietver jauninājumus, kas saistīti ar *Eiropas Komisijā* pieredzi šajā jomā.

Kā papildinājums *JIT* novērtēšanas projektam tika uzsākts jauns projekts, kura uzdevums bija vākt un analizēt ar *JIT* darbu saistītu judikatūru. Tiek sagaidīts, ka projekts padziļinās praktisku zināšanas par juridiskām problēmām un grūtībām, ar kurām saskaras valstu iestādes saistībā ar *JIT*, un ļaus viņiem paredzēt un risināt šīs grūtības vietējā mērogā. Projektam vajadzētu sniegt ieguldījumu arī valstu tiesību sistēmu izpratnes uzlabošanā un rosināt tiesnešus vairāk iesaistīties šīs jomas darbā. Informācija tika savākta 2017. gadā, bet analīze tiks veikta 2018. gadā.

5.3. Genocīda apkarošanas tīkls

Genocide Network (Genocīda apkarošanas tīkls) nodrošina ciešu sadarbību starp valstu iestādēm genocīda, noziegumu pret cilvēci un kara noziegumu izmeklēšanā un kriminālvajāšanā, apmainoties ar operatīvo informāciju, paraugpraksi un pieredzi. Šajā tīklā darbojas praktiķi, un tas sastāv no izmeklētājiem, prokuroriem un STP amatpersonām. Tīkla Sekretariāts tika izveidots 2011. gada jūlijā.

Sanāksmes. *Eirojustā* tika organizētas divas plenārsanāksmes, kurās galvenā uzmanība bija pievērsta ES aģentūru reakcijai uz imigrācijas plūsmu un no tās izrietošajai personu kā galveno starptautisko noziegumu cietušo, liecinieku vai vainīgo identifikāciju, kā arī efektīvai sadarbībai starp nevalstiskajām organizācijām (NVO) un valstu iestādēm. Otrajā sanāksmē tika apspriesta dokumentēšanas metodika, sadarbības priekšrocības un riski, kā arī iespējas atbalstīt vienam otra darbu cietušo aizstāvēšanas, informēšanas un atbalstīšanas jomā. 22. un 23. sanāksmes secinājumi ir pieejami [Eiropas tiesībsargāšanas tīkla vietnē](#)

Otrā ES diena pret nesodāmību. Otrā ES diena pret nesodāmību notika 23. maijā Briselē, un to organizēja Maltas prezidentūra, Genocīda apkarošanas tīkls, *Eiropas tiesībsargāšanas tīkls* un Komisija. Ikgadējā pasākuma uzdevums ir informēt par šaušalīgākajiem noziegumiem, lai veicinātu valstu izmeklēšanas un kriminālvajāšanas, apspriestu cietušo lomu un piedalīšanos kriminālprocesā. Rezultāti tika publicēti kā Padomes dokuments Nr. 9932/17.

Projekti. Sekretariāts sagatavoja trīs piezīmes praktiķiem: i) par publiskos avotos pieejamu izlūkdatu ieguves (īpaši no sociālajiem plašsaziņas līdzekļiem) izmantošanu tādu kara noziegumu izmeklēšanā un kriminālvajāšanā, kas saistīti ar konfliktu Sīrijā un Irākā, un attiecīgo vietējo jurisdikciju judikatūras krājumu; ii) par Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru saistībā ar genocīdu, noziegumiem pret cilvēci un kara noziegumiem; iii) par kontekstuālo pārskatu tādas seksuālas un ar dzimumu saistītas vardarbības jomā, ko veikuši *ISIL*, kā arī par genocīdu, noziegumiem pret cilvēci un kara noziegumiem, atsaucoties uz spēkā esošo starptautisko judikatūru.

5.4. *EJCN*

EJCN tika izveidots 2016. gadā, lai veicinātu kontaktu starp praktiķiem, kas specializējušies kibernetizācijas radīto izaicinājumu pārvarēšanā, kibernetizācijas izraisītos noziegumos un kibertelpas izmeklēšanās, kā arī palielinātu šo lietu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu efektivitāti.

Saskaņā ar 2016. gada 9. jūnija Padomes secinājumiem *Eiropas tiesībsargāšanas tīkls* atbalsta tīklu un nodrošina ciešu sadarbību ar to. Cita starpā *Eiropas tiesībsargāšanas tīkls* ir *EJCN* valdes loceklis, organizē regulāras tīkla tikšanās, atbalsta informācijas apmaiņu un konsultē tīklu par politikas jauninājumiem un citām ieinteresēto personu darbībām, lai nodrošinātu ciešu saikni starp *Eiropas tiesībsargāšanas tīkls* kompetenci starptautiskajā tiesiskajā sadarbībā un *EJCN* locekļu operatīvo un ar attiecīgo jomu saistīto kompetenci.

Sanāksmes. *Eiropas tiesībsargāšanas tīkls* notika divas plenārsanāksmes. Pirmajā sanāksmē tika pieņemta darba programma 2017.–2018. gadam. Tajā noteiktās prioritātes ir elektroniskie pierādījumi, šifrēšana, datu saglabāšana un iespējamās problēmas. Turklāt pirmajā sanāksmē tika prezentēta informācija par [Operation Avalanche](#) (Operāciju “Avalanche”). Otrās sanāksmes laikā tika apspriestas problēmas attiecībā uz virtuālajām valūtām un “Darkweb” izmeklēšanām. Notika apmaiņa arī ar praktisku pieredzi, *in casu* ar tādas kriminālizmeklēšanas prezentācijas starpniecību, kura 2017. gada 20. jūlijā ļāva aizvērt nelikumīgu “Darkweb” tirdzniecības vietu “Hansa Market”.

Projekti. *Eiropas tiesībsargāšanas tīkls* un *EJCN* kopīgi organizēja un piedalījās darbseminārā par šifrēšanu (*skatīt* 3.1. sadaļu). Turklāt *EJCN* ar aptauju palīdzību sniedza ieguldījumu *Eiropas tiesībsargāšanas tīkls* pārskatos par datu saglabāšanu un slepenām tiešsaistes izmeklēšanām (*skatīt* 2.2. un 3.2. sadaļu).

5.5. Konsultatīvais forums

[Consultative Forum](#) (Konsultatīvais forums) tika dibināts 2010. gadā, lai starp dalībvalstīm pastiprinātu tiesisko sadarbību un savstarpējo uzticēšanos, kā arī lai tiesu iestādes sniegtu ieguldījumu ES iestādēm brīvības, drošības un tiesiskuma telpas attīstībā. Oktobrī kolēģija pieņēma politiku par veicamām praktiskām darbībām *Eirojusta* atbalstam Konsultatīvā foruma sanāksmju organizēšanai, un tās mērķis bija nostiprināt pašreizējo atbalsta sniegšanas praksi un sniegt ieteikumus sanāksmju organizēšanā iesaistītajām pusēm.

Apvienotā sanāksme. 12. Konsultatīvā foruma sanāksme notika oktobrī, un to kopīgi organizēja Igaunijas ģenerālprokurore un Maltas ģenerālprokurors. Sanāksmē uzmanība tika pievērsta digitālu instrumentu izmantošanai kriminālprocesā, migrantu kontrabandai un *Eirojusta* attīstībai galvenajās prioritārajās jomās.

Digitālu instrumentu izmantošana kriminālprocesā. Gatavojoties šai diskusijai, dalībvalstīm tika lūgts norādīt, kādā mērā tās šobrīd izmanto STP lūgumu un EIR digitālu pārsūtīšanu. Šīs aptaujas rezultāti dalījās divās daļās. Lielākā daļa dalībvalstu saņem lūgumus ar faksa un/vai e-pasta starpniecību, dažreiz tiem pievienotas tādas papildu prasības kā, piemēram, elektroniskais paraksts, bet sešās dalībvalstīs lūguma oriģināls pēc tam jānosūta ar pasta starpniecību. Pēc aptaujas rezultātu pārskatīšanas Igaunijas iestādes dalījās savā pieredzē ar elektronisko parakstu izmantošanu un digitālu informācijas apmaiņu kriminālprocesu ietvaros, kas padara izmeklēšanas un kriminālvajāšanas ātrākas un efektīvākas. Lai gan dalībvalstis ir sasniegušas vērā ņemamu attīstību šajā jomā, Konsultatīvā foruma locekļi vienojās par nepieciešamību paplašināt modernizācijas procesu, attiecinot to arī uz pārrobežu tiesisko sadarbību.

Tiesiskā reakcija uz migrantu kontrabandu. Forumā locekļi apmainījās uzskatos par rezultātiem, ko deva 2017. gada jūnijā notikusī *Eirojusta* sanāksme par migrantu kontrabandu, kuru kopīgi organizēja Maltas un Igaunijas prezidentūras. Tika plaši atzīta nepieciešamība pielāgot tiesisko reakciju kontrabandas tīklu *modus operandi* un mainīgajiem migrācijas maršrutiem. Sadarbības paplašināšana ar trešajām izcelsmes un tranzīta valstīm tiek uzskatīta par ļoti būtisku, tāpat kā nepieciešamība nodrošināt, ka trešajās valstīs strādājošo ES dalībnieku iegūto informāciju pēc apstrādes iespējams pārvērst pieņemamos pierādījumos. Valstu iestādes tika motivētas nodot lielāku skaitu lietu *Eirojustam* un pilnībā izmantot šobrīd pieejamos tiesiskās sadarbības instrumentus, tostarp *JIT*.

Attīstība galvenajās prioritārajās jomās un institucionālas perspektīvas. *Eirojusts* iezīmēja jaunāko attīstību prioritāro noziegumu jomās: terorisma, kibernetizācijas, *THB* un migrantu kontrabandas jomā. Īpaši uzkrītošs ir terorisma un *THB* lietu pieaugums, kurās tika lūgts *Eirojusta* atbalsts. Dalībnieki tika informēti arī par jaunāko organizatorisko attīstību un pārliecināti, ka *Eirojusts* turpinās sniegt pielāgotas ekspertu konsultācijas sarežģītās pārrobežu noziegumu lietās.

Eirojusta tīmekļa vietnē ir pieejami [sanāksmes secinājumi](#)

Lavly Perling, Igaunijas ģenerālprokurore, un Dr. Peter Grech, Maltas ģenerālprokurors, sacīja:

“Šī sanāksme skaidri parāda to, kā Konsultatīvais forums saved kopā valstu prokuratūras no visiem četriem Eiropas nostūriem: to kopīgi organizēja ziemeļaustrumu un dienvidu dalībvalstis, un tā notika Eurojusta telpās Eiropas rietumos. Kad mēs apvienojam spēkus

pāri valstu robežām, mēs varam pārvarēt juridiskus šķēršļus, lai nodrošinātu veiksmīgu kriminālvajāšanu, un sniegt ieguldījumu drošākā Eiropā.”

6. nodaļa. Personāls un budžets

Personāls—2017.gada beigās *Eirojustā* strādāja 332 darbinieki, ieskaitot 76 nacionālos pārstāvjus, vietniekus un asistentus, 202 īslaicīgos aģentus, 21 līgumaģentu, 17 norīkotos valstu ekspertus un 16 praktikantus.

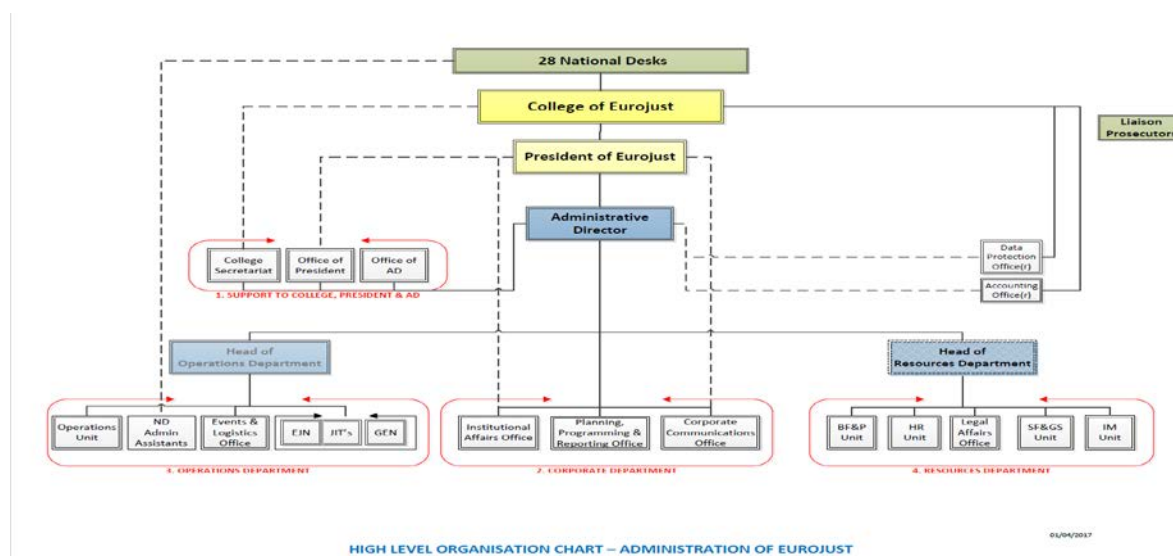
2017.gadā *Eirojustā* bija 208 īslaicīgo aģentu amati. Sākotnēji 2017.gada štatū sarakstā Komisija ierosināja samazināt amata vietu skaitu par piecām vietām. Tomēr budžeta lēmēj institūcija piešķīra 10 papildus amata vietas, palielinot pilnvaroto īslaicīgo aģentu skaitu līdz 208 — tas bija pieaugums par pieciem amatiem salīdzinājumā ar 2016. gada štatū sarakstu. Jaunie amati, kas tika iedalīti operatīvajam darbam, līdz 2017. gada beigām bija aizpildīti.

Budžets— *Eirojusta* sākotnējais budžets 2017.gadā bija 48 379 237 EUR un ietvēra norobežotus līdzekļus 11 130 000 EUR apmērā, kas bija paredzēti jaunās ēkas projektam. Šī gada budžets bija par 9 % mazāks nekā *Eirojusta* sākotnēji pieprasītais. Šo budžeta ierobežojumu dēļ un ar nolūku nodrošināt mūsu uz pieprasījumu balstīto operatīvo darbu, kā arī spēju izpildīt mūsu juridiskos pienākumus, *Eirojusts* neizvirzīja par prioritāti ar lietām nesaistītas darbības, tostarp galvenokārt administratīvus/organizatoriskus IKT projektus.

2017.gadā *Eirojusts* saskārās ar būtisku pieaugumu dalībvalstu pieprasījumā pēc *JIT* dotāciju piešķiršanas un veiksmīgi ieguva papildu aizņēmumus no Komisijas 310 000 EUR apmērā. Rezultātā *Eirojusts* septembrī varēja pieņemt grozītu budžetu 48 689 237 EUR apmērā un atbalstīja lielāku skaitu *JIT* dotāciju saņēmēju nekā iepriekšējos gados.

Pateicoties jaunās ēkas nodošanas ekspluatācijā atlikšanai un līdzekļu pārpalikumam, kas bija radies no jaunās ēkas projekta, budžeta ierobežojumi līdz finanšu gada beigām tika atviegloti un tika sasniegts budžeta izpildes rādītājs 99,97 % apmērā.

Konsolidētais ikgadējās darbības pārskats. Administratīvā direktora sagatavotajā *Konsolidētajā ikgadējās darbības pārskatā (CAAR)* sniegta informācija par sasniegumiem un tādu ikgadējo uzdevumu un darbību īstenošanu, kas iekļautas *Eirojusta* Ikgadējā darba programmā. *CAAR* iekļauta detalizēta informācija par resursu izmantošanu (personālu un budžetu), kā arī iekšēju kontroļu īstenošanu un riska pārvaldību. *CAAR* un *Eirojusta* kolēģijas novērtējums par *CAAR* tiks iesniegts budžeta lēmēj institūcijai 2018. gada 1. jūlijā.

7. nodaļa Organizatoriskā attīstība un galvenie izaicinājumi

Stingrie budžeta apstākļi un nepārtrauktais spiediens uz *Eirojusta* ierobežotajiem līdzekļiem ir pamudinājuši *Eirojustu* turpināt tā finanšu un cilvēkresursu optimizāciju.

Reorganizācija. Janvārī tika uzsākta jaunās organizācijas vadības struktūras ieviešana. Tika izveidotas trīs struktūrvienības: “*Operations Department*” (Operatīvā nodaļa), “*Corporate Department*” (Iekšlietu nodaļa) un “*Resources Department*” (Resursu nodaļa). Reorganizācijas rezultātā tika sasniegti šādi mērķi: i) palielināts atbalsts kolēģijas un valstu biroju operatīvajam darbam, pārvirzot resursus operatīvajam darbam; ii) īstenota saskaņotāka operatīvā atbalsta koncepcija valstu biroju atbalstam, ieviešot operatīvajam darbam paredzētu interdisciplināru/starpnozaru atbalstu; iii) uzlabota stratēģiju veidošana, plānošana un ziņošana; iv) uzlabota korporatīvā komunikācija.

Politikas izstrādes izvirzīšana par prioritāti. Pamatojoties uz to, ka 2016. gadā politikas izstrāde tika izvirzīta par prioritāti, 2017. gada uzdevums bija balstīts uz projektu paziņojumu novērtēšanu, par galveno prioritāšu noteikšanas kritēriju izmantojot *Eirojusta* darbu ar lietām. Septembrī kolēģija apstiprināja prioritātes 2018. un 2019. gadam un pieņēma ar tām saistītos nodevumus, kā arī decembrī apstiprināja jauno prioritāšu noteikšanas metodiku. Galvenajos principos iekļauta:

- elastīga pieeja resursu sadalei;

- ārēju konsultāciju procedūra ar nolūku ņemt vērā praktiķu un ieinteresēto personu nepieciešamības;
- procedūras nodevumu novērtēšana.

Kolēģijas apakšstruktūras. Kolēģija nolēma vienkāršot tās sagatavojošās apakšstruktūras ar nolūku paātrināt lēmumu pieņemšanas procesu un palielināt produktivitāti, tādā veidā uzlabojot arī efektivitāti un racionalizējot resursu izmantošanu. Šis jaunais organizatoriskais modelis nodrošina koordinētu korporatīvo reakciju uz stratēģiskiem jautājumiem un operatīvās zinātnības un informācijas saglabāšanu. Tā ieviešana tiks uzsākta 2018. gada otrajā ceturksnī.

Lietu pārvaldības sistēma. Pašreizējā *Eirojusta* LPS, kas izveidota 2004. gadā, pamazām tuvojas tās tehnoloģiskā darbmuža beigām. Tādēļ, ņemot vērā pašreizējās organizācijas nepieciešamības, *Eirojusts* ir veicis tehnisku un funkcionālu LPS novērtējumu. Šī augstā līmeņa esošo funkciju un iespējamo uzlabojumu analīze palīdzēs pieņemt apzinātu lēmumu par LPS pārveides iespējām. Lai uzlabotu operatīvo atbalstu, *Eirojusts* apstiprināja pasākumu kopumu, kuri paredzēti saskaņotāku datu iestrādei valstu birojos. Šie pasākumi kopā ar pastiprinātu datu kvalitātes pārbaudi uzlabos datu kvalitāti ar nolūku atbalstīt operatīvo darbu *Eirojustā* un dalībvalstīs.

Tiek paredzēts, ka *Eirojustam* būs īpaši nozīmīga loma plašākā drošības un tiesiskuma politikas jomā.

Jaunā Eirojusta regula. Regula veicinās *Eirojusta* darbību un uzlabos organizācijas struktūru. Valde, kuras sastāvā būs Komisijas loceklis, palīdzēs kolēģijai veikt tās administratīvos uzdevumus. No datu aizsardzības skatpunkta notiks pāreja no pašreizējās uzraudzības, ko īsteno *Eirojusta* Apvienotā uzraudzības iestāde, uz tādu, par kuru atbild Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs. Iespējamā ietekme uz datu aizsardzības režīmu saistībā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 pārstrādāšanu var būtiski ietekmēt *Eirojusta* funkcionēšanu. *Eirojusta* regulas un Regulas (EK) Nr. 45/2001 pārstrādāšanas rezultātam nevajadzētu radīt šķēršļus *Eirojusta* ikdienas operatīvajam darbam, tam vajadzētu nodrošināt juridisko noteiktību un augsta līmeņa datu aizsardzību.

Sadarbība ar galvenajiem partneriem. *Eirojusts* un turpmākais *EPPO* cieši sadarbosies, un ir nepieciešams noslēgt sadarbības līgumu, lai noregulētu praktiskas detaļas saistībā ar šīm darbībām ES finanšu interešu aizsardzības jomā, kā arī saistībā ar atbalstu, ko *Eirojusts* varētu sniegt *EPPO*. Eiropola regulas pieņemšanas rezultātā vajadzētu palielināties operatīvās informācijas plūsmai un pastiprināties sadarbībai, ieskaitot kopīgu noteikumu izveidi, uz kuriem pamatojoties pieteikumi *JIT* darbību finansēšanai būtu jāapstrādā tā, lai nodrošinātu pareizu finanšu pārvaldību un efektīvu atbalstu valstu iestādēm. *Frontex* regula veicinās sadarbību, kas tiks regulēta ar sadarbības līguma palīdzību.

ES datu aizsardzības jomas tiesību aktu kopums. Jaunajam datu aizsardzības jomas

tiesību aktu kopumam, kuri piemērojami valstu iestādēm no 2018. gada maija, būs nozīmīga ietekme uz to, kā dalībvalstis tiesībaizsardzības jomā rīkojas ar personas datiem, kā arī uz *Eirojustu*, apmainoties informācijā ar dalībvalstīm.

ES stratēģija tieslietu un iekšlietu jomā. ES stratēģijas un rīcības plāni palīdz noteikt *Eirojusta* prioritātes un uzsver nepieciešamību pēc:

- ciešākas priekšposteņa dalībvalstu tiesiskās sadarbības un koordinācijas smagu pārobežu noziegumu apkarošanas jomā;
- pastiprinātas informācijas apmaiņas;
- iespējami veiksmīgākas tiesiskās sadarbības instrumentu izmantošanas ar nolūku veicināt izmeklēšanas un kriminālvajāšanas, kā arī rezultātā noziedznieku notiesāšanas.

Attīstība tiesiskajā sadarbībā kriminālnoziegumu jomā. *Eirojusts* ir un paliek galvenais koordinators tādu instrumentu piemērošanā kā EAO un EIR, ietverot uzdevumus tiesiskajā sadarbībā kriminālnoziegumu jomā, kā projekts Regulai par *ECRIS-TCN* un Regulai par iesaldēšanas rīkojumu un konfiskācijas orderu savstarpēju atzīšanu.

Sadarbība ar trešajām valstīm. Saskaņā ar *Eirojusta* stratēģisko uzsvaru stiprināt sadarbību ar trešajām valstīm trešo valstu skaits, kuras norīkojušas *Eirojustā* savus sadarbības prokurorus, turpinās augt. Turklāt notiks izmaiņas *Eirojusta* turpmākajās attiecībās ar Apvienoto Karalisti un Dāniju.

Daudzgaļu stratēģija 2019. – 2021. gadam

Maijā *Eiropas* pieņēma [Multi-Annual Strategy \(MAS\) 2019-2021](#) (Daudzgaļu stratēģiju 2019.–2021. gadam). *MAS* tiek uzsvērtā nepieciešamība sasniegt vairāk un gūt labākus rezultātus *Eiropas* galveno operatīvo darbību jomā, veicot šādus uzdevumus: i) piedāvāt atbalstu dalībvalstīm (piem., sniedzot ātru un kvalitatīvu atbalstu un stiprinot operatīvo sadarbību); ii) sniegt padomus, kas balstīti uz operatīvo pieredzi (piem., sniedzot ieguldījumu ES krimināltiesību politikas attīstībā un stiprinot stratēģisko kompetenci); iii) stiprināt organizatorisko efektivitāti (piem., nodrošinot efektīvāku struktūru, procesus un komunikāciju). Turklāt *Eiropas* ir pārformulējis savu misiju “Nodrošināt pārrobežu tiesiskumu drošākai Eiropai” un vīziju “*Eiropas* ir ES vadošais partneris noziedznieku saukšanā pie atbildības un galvenais dalībnieks drošākas pasaules garantēšanā”.